

SETTIMANALE
Poste Italiane S.p.A. - Spedizione in abbonamento postale
D.L. 353/2003 (conv. in L. 27/02/2004 n. 46)
art. 1, comma 1, DCB (Padova)
ISSN 1124 - 6596

TAXE PERCUE - TASSA RISCOSSA
UFFICIO POSTALE PADOVA - ITALY

NOVI GLAS

CENA 1 EVRO
www.noviglas.it

NOVI GLAS JE NASTAL Z ZDRUŽITVIJO TEDNIKOV KATOLIŠKI GLAS IN NOVI LIST 11. JANUARJA 1996

Uvodnik

Jurij Paljk

Laičnost in vera

Papež Benedikt XVI. je minuli teden zelo jasno obsodil izključevanje verskih simbolov iz javnega življenja, ki smo mu priče v Italiji, z besedami: "Nobena resnična laičnost ni izključevanje verskih simbolov in zgrešeno je, da se ti simboli odstranjujejo iz javnih uradov, šol, bolnišnic in zaporov!" Dodal je, da ni "zdrava taka laičnost družbe", kjer se lahko po mili volji snemajo križi in drugi verski simboli s sten v javnih poslopih. Sveti oče je to spregovoril na posvetu juristov, pravnikov, ki dobro vedo, da je italijanska država laične narave, da je torej Cerkev ločena od države, kot se to pogovorno reče, a tudi vedo, da so verski simboli del kulture države, v kateri živimo. Še posebej pa je sv. oče Benedikt XVI. kritiziral "ne-religiozno vizijo življenja, misli in morale", s katero "se želi veroizpoved izriniti iz javnega življenja in potisniti v zasebno življenje." V svojem nagovoru je šel še dlje, saj je dodal, kako danes vse kaže na to, "da je take vrste laičnost postala skorajda kakovostni emblemi postmoderne družbe in še posebej modernih demokracij". Zraven je pristavil, da marginalizacija, izrivanje krščanstva na rob družbe ruši temelje sožitja v današnji družbi. Po papeževem mnenju ima Cerkev v današnji družbi "pravico, da se izjasni na področju moralnih problemov, ki se danes tičejo vesti vsakega posameznika v družbi, še posebej tistih moralnih problemov in dilem, s katerimi se srečujejo zakonodajalci in pravniki!" Benedikt XVI. je tudi odločno ovrgel tezo, po kateri naj bi se Cerkev vtičala v laične zadeve družbe in države, saj je po njegovem mnenju govor o vmešavanju Cerkve v družbo (ingerenca) odveč, ko pa se Cerkev od nekdaj in tudi danes zavzema za "obrambo velikih vrednot, ki dajejo smisel življenju vsakega posameznika in ohranjajo njegovo dostojanstvo." Zato po papeževem mnenju danes ni odveč opomniti, da so temelji zdrave laičnosti vsake družbe že zapisani v dokumentih II. vatikanskega koncila. Preprosto povedano: "Cerkev ne more biti tista, ki naj pokaže, kakšen politični ali družbeni sistem je boljši, ampak je narod tisti, ki mora svobodno odločiti, kakšna naj bo najboljše politična izbira za vsakdanje življenje."

In prav tu je zelo jasen sveti oče, ko pravi, da bi v primeru, če bi se Cerkev politično odločala in dajala napotke, kako in kam v političnem življenju, zares prišlo do "nedopustne ingerence, nedopustnega vmešavanja" v laično družbo. Prav zaradi tega pa je sveti oče dodal, kako prav "zdrava laičnost družbe omogoča državi, da ne gleda na veroizpoved kot na golo zasebno čustvo, ki se lahko omeji na zasebno sfero," ampak, tako jasno in nedvoumno dodaja papež Ratzinger: "Veroizpoved je treba prepoznati in jemati kot stvarno danost v neki skupnosti in prav zato mora biti omogočeno svobodno izražanje veroizpovedi in seveda kulta veroizpovedi." Da se mora papež danes v Italiji tako odločno zavzemati za pravico do javnosti krščanske veroizpovedi in Cerkve, je seveda paradoks, a le navidezen, saj so minili časi, ko je za Italijo še veljalo, da je katoliška država. Papežev nagovor pravnikiškim izvedencem, tudi pisecem novih zakonov laične države, ni bil neumesten, opozoril jih je namreč na nesprejemljivost dejstva, da se Cerkev in veroizpoved zavestno porivata v zasebnost in iz javnega življenja, na kar seveda kristjani ne moremo in ne smemo pristati!

"Politika ne zadostuje, če ni prepletena z gospodarskimi dejavnostmi!"

Foto Kroma

Slovensko deželno gospodarsko združenje je v torek, 5. decembra, proslavilo svoje šestdesetletno delovanje. Kulturni program, ki se je zvrstil na odru tržaškega Kulturnega doma, je bil pester in - jasno - slovesno naraven; na njem so se pozdravili častni gostov in problematike današnje gospodarske stvarnosti, katerih so se dotaknili vsi prisotni, ki so stopili pred mikrofoni, prepletale s prijetnim kulturnim sporedom, ki so ga oblikovali pevski in glasbeni umetniki z obeh strani meje.

O problematikah torej, pa tudi o meji, ki je v kratkem ne bo več, in o prevzemu evra naše matične domovine: to so bili skupni imenovalci, ki so se na deskah slovenskega gledališča zvrstili v besedah častnih gostov. Začenši s prvim, tržaškim županom Robertom Dipiazzo, ki je med drugim poudaril, kako sta integracija Slovenije in bližnji prevzem evra veliki priložnosti, ki ju mora Trst izkoristiti. Dipiazzo se je zavzel za skupno strategijo in sodelovanje, pri čemer je vloga SDGZ, kot je dejal, zelo pomembna, občina Trst pa želi biti verodostojen partner. Predsednik deželne vlade Furlanije Julijske krajine, Riccardo Illy, pa je opozoril na veliko gospodarsko rast, ki jo beleži Slovenija, v zadnjem poldrugem letu pa jo spet beleži tudi naša dežela, ki doživlja obdobje krepke rasti, višje od italijanskega povprečja. Do obhajanja 60-letnice SDGZ prihaja po Illyjevih besedah v posebnem trenutku, lahko bi rekli evro-trenutku, kar bo predstavljalo nov korak naprej na poti do integracije, poleg tega bo slovenska država do konca leta 2007 stopila v schengensko območje. S tem bo prišlo do prostega pretoka ne samo blaga in kapitala, ampak tudi ljudi, kar bo dodatno pospešilo gospodarsko rast in integracijo. Pri tem je predsednik vlade F-Jk izrazil upanje, da bo prišlo do uresničitve evroregije, katere resnično povezovalno silo bodo predstavljale jezikovne manjšine, na gospodarskem področju pa bo imela slovenska manjšina v Italiji še večjo težo. Slovenski minister za finance Andrej Bajuk je opo-

zoril, da vsi skupaj gradimo projekt evropske integracije, saj politične odločitve ne zadostujejo, če niso prepletene z gospodarskimi dejavnostmi in sodelovanjem med ljudmi. Na področju sodelovanja in integracije pa je delo, ki so ga opravljale organizacije, kot je SDGZ, ključno ter tako tudi ostaja predvsem danes, ko se ponujajo nove možnosti v Sloveniji in Italiji. Prevzem evra je po Bajukovem mnenju vrnitev v skupni evropski dom: to se bo uresničilo, če bomo to tako doživljali in če bodo gospodarstveniki pomagali, da se bo to ukoreninilo v našem življenju. Malo odprto slovensko gospodarstvo se bo razvijalo, samo če bo imelo oporo v širšem okolju, je še dejal Bajuk, ki računa na dosego boljše gospodarske integracije v neposredni sosesčini, ki bo utrdila politično voljo združevanja.

Predsednik SDGZ Edi Kraus je imel končni nagovor, s katerim je uprli pogled v prihodnost našega gospodarstva, ki gotovo ni otok v okviru mednarodnih gospodarskih premikov. "Svet se spreminja in v ospredje prihajajo nove dimenzije. Telekomunikacije in informatika se razvijajo z nesluteno hitrostjo. Odpirajo se globalni trgi in tržišča. Vmes se rojevajo pomembna lokalna gospodarska središča. Dogačajo se migracije milijonov ljudi. Strateška vprašanja za pridobivanje energetskih virov se vrstijo. Vse več svetovnega prebivalstva je ekološko osveščeno," je

dejal predsednik Kraus. "Gospodarski, politični in socialni vplivi nas dosegajo vse bolj nepripravljene. Zahtevnost teh sprememb je njihova vrtoglava hitrost. Človeški razum in vsakodnevne navade ter obilje in lagodje, v katerem živi svetovna zahodna družba, z odporom, nerazumevanjem in zaprtostjo sprejemajo te spremembe. Toda svetovni gospodarski razvoj se na to ne ozira in gre dalje. Mi pa, če hočemo biti del tega razvoja, moramo krepko spremeniti našo miselnost, se odpreti navzven brez strahu. Istočasno moramo ohranjati našo narodnostno identiteto, našo kulturo in naš jezik." Kaj nam je storiti, se je nato vprašal Kraus. "Začeti moramo pri mladih, jih vzgajati vsak dan, spremljati potek njihovega razvoja. Pripraviti jih moramo na fleksibilnost in na nezajamčenost do življenjskega delovnega razmerja. Skrbeti moramo tudi za razvoj podjetniškega duha." Izobraževanje, inovativnost, nova tržišča, zmanjševanje stroškov in ekoloških odpadkov, varčevanje energije in problematike stalnega razvoja niso skrb samo srednjih ali velikih gospodarskih subjektov: to so novi izzivi, s katerimi se soočajo tudi naša podjetja. "Odgovorni pri Združenju, še bolj pa tisti, ki vodijo sorodne organizacije na državni ravni, se moramo vprašati, kakšno je poslanstvo teh organizacij. Ščitenje določenih privilegijev kategorij, zaprtost in odklanjanje vsega novega nam na kratki rok gotovo prinašajo rezultate", je dejal Kraus. V prihodnje bi bilo dobro "spremeniti način razmišljanja in postaviti našim organizacijam cilje, ki so v skladu s svetovnimi družbenimi in gospodarskimi spremembami. Na tem področju nas čaka veliko in zahtevno delo. Posodobitev in modernizacija sta imperativ celotne družbe."

/ stran 11
Igor Gregori

Edi Kraus

Kraus je imel končni nagovor, s katerim je uprli pogled v prihodnost našega gospodarstva, ki gotovo ni otok v okviru mednarodnih gospodarskih premikov. "Svet se spreminja in v ospredje prihajajo nove dimenzije. Telekomunikacije in informatika se razvijajo z nesluteno hitrostjo. Odpirajo se globalni trgi in tržišča. Vmes se rojevajo pomembna lokalna gospodarska središča. Dogačajo se migracije milijonov ljudi. Strateška vprašanja za pridobivanje energetskih virov se vrstijo. Vse več svetovnega prebivalstva je ekološko osveščeno," je

Pogovor

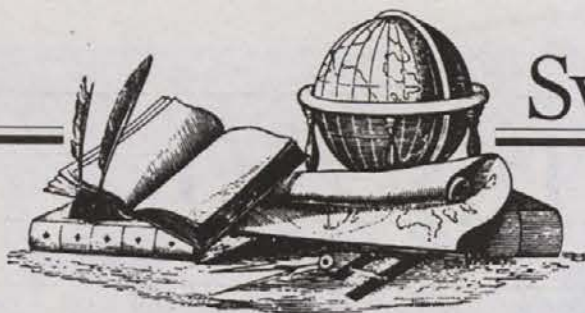

Bazovski župnik
Žarko Škerlj
o vlogi in
poslanstvu
Cerkve kot
ohranjevalke
kulture.

3

Sporočilo uredništva

Pripravljamo božično in novoletno številko. Sodelavce prosimo, naj nam svoje zapise in sporočila pošljejo čimprej, najkasneje do ponedeljka, 18. decembra, ker moramo poslati številki v tiskarno že v torek, 19. t.m. Prosim za razumevanje in se zahvaljujemo za sodelovanje.

Seja IO SSO

O stanju narodne skupnosti

Pod vodstvom deželnega predsednika dr. Draga Štokes se je 29. novembra sestel v Trstu na redni seji Izvršni odbor Sveta slovenskih organizacij in izčrpno razpravljal o sedanjem stanju slovenske narodne skupnosti v Italiji.

SSO je najprej pozitivno ocenil potek obnavljanja paritetnega odbora, saj sta deželni svet FJK in zbor izvoljenih slovenskih predstavnikov brez zapletov opravila svojo nalogo, pri čemer se je spoštoval dogovor med slovenskimi komponentami.

Upati je, da bo Illyjev deželni odbor v najkrajšem času posredoval Rimu še imena šestih članov, ki jih mora sam imenovati. Med njimi mora imenovati, kot določa zakon, štiri Slovence na predlog najbolj reprezentativnih slovenskih organizacij. Dejansko sta krovni organizaciji že predlagali po dve imeni. Zadnji besedo imata potem vlada, ki mora imenovati zadnje štiri člane in odobriti odlok o novi sestavi paritetnega odbora, ter predsednik republike, ki ga na koncu podpiše.

Postopek za imenovanje novega paritetnega odbora se ob dobri politični volji lahko torej konča v kratkem roku, kar bi bilo posebno nujno spričo hudih zamud, ki jih je v preteklih letih povzročal bojkot dobrega dela njegovih desnosredinskih članov.

SSO pa poudarja, da je nemoteno delovanje paritetnega odbora le eno izmed vprašanj v zvezi z dosedanjim neizvajanjem zaščitnega zakona št. 23 iz leta 2001.

Še veliko pomembnejše je vprašanje seznama občin ali delov občin, v katerih naj bi na podlagi 4. člena tega zakona veljala glavnina njegovih določil. Kljub vsem težavam je namreč paritetni odbor na podlagi zahtevkov občinskih svetovalec iz 32 občin odobril omenjeni seznam že 26. septembra 2003. Berlusconi je vlada je avgusta 2004 zahtevala dodatne poizvedbe in zapisala vrsto pripomb na račun dela paritetnega odbora, ki pa jih je ta 17. decembra 2004 zavrnil in znova potrdil seznam. Ker so prišli iz Rima glasovi, da ima vlada še vedno pomisleke, je večina članov paritetnega odbora 25.

novembra 2005 sicer potrdila, da je bil seznam, ki ga je znova navedla, pravilno sestavljen, vendar je odobrila še pisno stališče, ki naj bi pojasnilo, v katerih predelih Trsta, Gorice in Čedad naj bi se na podlagi zaščitnega zakona pravica do rabe slovenščine v stiku z javnimi oblastmi uresničevala prek posebnih uradov ali "okenc". V odgovor je Berlusconi je vlada na seji 17. marca 2006 sklenila, da seznama ne odobri in da začne z nadomestnim postopkom, po katerem bi kar sama oblikovala svoj seznam. To se ni zgodilo, ker so kmalu sledile politične volitve in je nastopila nova vlada.

Za Slovence, ki smo množično podprli levosredinsko koalicijo, pa predstavlja hudo razočaranje, da Prodi je vlada še vedno ni preklcala sklepa Berlusconi je vlade, tako da seznama zaščitnih občin še vedno nimamo. Več kot polletni molk sedanje vlade glede usode seznama

Foto DPD

občin objektivno, žal, lahko pomeni, da sedanja vlada dejansko sprejema stališča prejšnje desnosredinske vlade proti zahtevkom občinskih svetovalec in proti paritetnemu odboru. SSO zato upravičeno pričakuje, da vlada še pred imenovanjem novega odbora potrdi popolnoma zakonito in pravilno sestavljeni seznam, tako da se bo lahko novi paritetni odbor lotil ostalih številnih zadolžitve, ki mu jih nalaga zaščitni zakon.

SSO ravno tako pričakuje, da bo

vlada čim prej izdala odlok za ustanovitev deželnega sveta za slovenske šole, ki ga je na podlagi 13. člena zaščitnega zakona že zdavnaj pripravilo šolsko ministrstvo in se je paritetni odbor o njem pozitivno izrekel. Nerealni predlogi za rešitev vprašanja slovenskega glasbenega šolstva, zapleti s pravilnim pisanjem slovenskih imen in priimkov ter drugi primeri neupoštevanja ter neizvajanja zaščitnega zakona žal kažejo, da v Rimu ni pravega posluha za reševanje odprtih vprašanj naše narodne skupnosti. Jasno je, da se vlada spopada s številnimi težkimi vprašanji, vendar naši ljudje upravičeno pričakujejo, da mnogim obljubam sledijo stvarna dejstva.

SSO je na seji tudi pozdravil predlog Nove Slovenije za začetek postopka za spremembo Ustave Republike Slovenije, tako da bi povečali število članov slovenskega Državnega zbora in v njem zagotovili neposredno zastopstvo avtohtonih slovenskih manjšin v sosednjih državah kot tudi slovenskih izseljencev in zdomcev. Konkretno naj bi slovenske manjšine dobile v slovenskem parlamentu dva zaimenjena poslanka.

Uresničitev takega predloga bi uvrstila medsebojno povezanost slovenskega naroda, ne glede na državne meje, in povečal pozornost do Slovencev zunaj meja Republike Slovenije. Neustrezen pa se zdi predlog v tistem delu, ki pravi, da bi imeli volilno pravico le slovenski državljani, ki živijo v zamejstvu. Ker Slovenci v Italiji dobro razlikujemo med narodnostjo in državljanstvom, slovenska ustava in aprila letos odobreni Zakon o odnosih Republike Slovenije s Slovenci zunaj njenih meja pa izrecno nalagata državi skrb ne le za

državljanke, temveč za vse pripadnike slovenskega naroda, SSO meni, da bi pri določanju volilne pravice za glasovanje o zaimenjenih manjšinskih zastopnikih lahko upoštevali ravno določila omenjenega zakona. V 6. poglavju namreč govori o postopku za pridobitev posebnega statusa Slovencev brez državljanstva Republike Slovenije, katerim zagotavlja posebne pravice in ugodnosti ob načelnem izhodišču, da je "Republika Slovenija matična domovina vseh Slovencev".

Po poročilih treh pokrajinskih predsednikov SSO, in sicer Giorgia Bankiča za videmsko, Janeza Povšeta za gorjsko ter Marija Maverja za tržaško pokrajino, ter po daljšem poročilu odbornice Brede Susić o notranji reorganizaciji SSO se je razvila diskusija, ki se je dotaknila perečih vprašanj naše narodne skupnosti. Prisotni so med drugim pooblastili tudi predsednika Štokes, da se pisno obrne na predsednika Ricarda Illyja in zahteva, da slednji takoj in ustrezno popravi krivico, ki je bila z elektronskimi karticami storjena pripadnikom slovenske narodne skupnosti v naši deželi.

SSO iskreno čestita slovenskemu finančnemu ministru dr. Andreju Bajuku ob prejemu evropske nagrade "Dosežek leta 2006". Ta nagrada je tudi priznanje delovanja slovenske vlade in promocija Slovenije ter njene države.

Politično stanje v Italiji

Sredinska UDC prekinja z Domom svoboščin

Finančni manever Prodi je vlade za uravnovešene državnih računov in zagon gospodarstva je docela razgibal vode v državi in zaostri politični boj med strankami desnosredinskega in levosredinskega tabora. Frontalen spopad z vlado vodijo tri stranke Doma svoboščin (Berlusconi je vlada Naprej Italija, Finijevo Nacionalno zavezništvo in Bos-sijeva Severna liga), medtem ko je sredinska UDC (Unione democratici cristiani) ubrala bolj pragmatično taktiko, ker jo oddaljuje od drugih zavezniških strank. Ta razkorak je prišel do najbolj vidnega izraza ob nedavni

tudi v senatu glasovala proti vladnemu finančnemu zakonu za leto 2007, a da bo istočasno postavljala vladi in parlamentu

vsedržavni protestni manifestaciji proti vladi in finančnemu zakonu minulega 2. decembra v Rimu. Poleg množične udeležbe iz vseh delov države je bilo značilno to, da na njej, kot že prej napovedano, ni sodelovala sredinska UDC. Le-ta je namreč istega dne priredila lastno vzporedno zborovanje v Palermu, na kateri je nekdanji predsednik poslanske zbornice poslanec Pierferdinando Casini, ki velja za njenega glavnega voditelja, obrazložil razloge za ločeno manifestacijo in nakazal novo politično smer stranke izven okvira Doma dvoboščin. Brez ovinkarjenja je jasno povedal, da je zanj pot koalicije Doma svoboščin končana, ker ta povezava strank desne sredine nima več nobenega smisla in se zato odslej ne bo več udeleževal srečanj v njegovem okviru.

To izbiro je poslanec Casini konkretnije nakazal v nekem televizijskem intervjuju, v katerem je potrdil novo pot svoje stranke. Ostaja sicer v opoziciji nasproti Prodi je vladi in bo

alternativne predloge za rešitev konkretnih problemov. Stranka UDC namerava odslej hoditi po svoji poti in zasledovati povezavo vseh zmernih političnih sil. Strateški cilj takšne povezave je vplivati na novo prerazporeditev političnega prostora v Italiji in s tem ustvariti razmere za bolj učinkovito delovanje dvopolnega političnega sistema, v katerem ne bi bilo prostora za skrajne politične skupine.

Zgoraj povzete Casini je zamislili so imele precejšen odmev v politični javnosti. Predvsem so vnesle nemir v vrhove preostalih članic Doma svoboščin. Prvak Berlusconi je Casinija primerjal z "izgubljenim sinom" in ga očetovalsko pozval, naj se vrne, dokler ne bo prepozno. Zaskrbljenost je izrazil voditelj Nacionalnega zavezništva Fini, medtem ko je Severna liga močno polemična do Casini jevega koraka.

V vladnem taboru ocenjujejo Casini jevo potezo kot izraz že dalj časa potlačenega odpora

proti populističnemu Berlusconi jevu nastopanju, ki ni prineslo zmage na parlamentarnih volitvah in sedaj koristi utrjevanju Prodi jeve vlade. Sam Prodi je z diplomatsko ironijo pripomnil, da se sicer noče vmešavati v "družinske prepire" v Domu svoboščin, hkrati pa dejal, da politična razklonost vlada v opozicijskem taboru, medtem ko Unija uresničuje pred volitvami dogovorjeni program z zavezniki. Vsekakor je treba povedati, da gre za staro nezadovoljstvo UDC, zaradi katerega je pred meseci zapustil stranko nekdanji tajnik Follini. Kako odločno Casini namerava vztrajati na samostojni poti, bo pokazala zaključna razprava o finančnem zakonu v senatu prihodnje dni.

Ob prikazanem stališču UDC do nekdanjih zaveznikov in vladne politike se postavlja vprašanje, kakšen končni cilj zasleduje njeno vodstvo in zakaj je za umik iz Doma svoboščin izbrala sedanji trenutek. Kar se zadnjega vprašanja tiče, bo verjetno držalo, da je bila to zadnja priložnost, da se reši dušljive povezave z Berlusconi jevim in si tako zagotovi proste roke glede nadaljnjih političnih potez. V bistvu gre za vplivanje na dolgoročni proces drugačne prerazporeditve političnega prostora v državi, v okviru katere bi se morale povezati vse idejno sorodne zmerne sile in v tem okviru odigrati ustrezno vlogo, tako bi bile posredno izrinjene iz igre skrajne politične skupine tako na levi kot na desnici. Gre vsekakor za ambiciozen načrt, ki je šele v začetku. Nezanemarljivo je tudi vprašanje, ali bo tej novi strategiji sledila celotna stranka, ki bo imela spomladi 2007 svoj kongres. Že sedaj se namreč slišijo glasovi, da v stranki utegne priti do razkola, če bo Casini vztrajal pri svoji politični usmeritvi.

Alojz Tul

Povejmo na glas

Haider in naši pogledi

Že sama napoved Haider jevega obiska v Gorici je posebej med nami, se pravi v naši narodni skupnosti, izzvala odzive nelagodja in neodobravanja, in to upravičeno. Gre pač za znano osebo s toliko bolj znanimi stališči, s katerimi kot manjšina nikakor ne moremo najti pogovora za dialog. In v kolikor oseba te vrste prihaja k nam s predbožničnim darilom, kot da se ne bi nič zgodilo in kot da se nikoli ni nič zgodilo, potem se v še večji meri zavemo, kako protislovno in že skoraj žaljivo je za nas takšno soočenje.

Dejstvo je, da je Haider izvoljen predstavnik svoje dežele, zato je res, da je zaradi povsem institucionalnih razlogov z njim tako rekoč nujno vzdrževati odgovarjajoče stike in celo regionalna sodelovanja, res pa je tudi, da nas to dejstvo kot slovensko narodno skupnost oziroma manjšino spravlja v zadrego, saj pri tovrstnih institucionalnih srečevanjih izredno težko sodelujemo, ali pa nam to sploh ni mogoče. Pri tem je upati, da predstavniki tukajšnjega večinskega naroda naše razloge razumejo, posebno še, ker njihov večji del uresničuje načela, ki nas ne izključujejo, ampak nas utemeljujejo kot enakovrednega partnerja na tem obsejnem prostoru. Seveda je človeško gledano utemeljeno tudi prepričanje, da velja takšnega gosta vendar sprejeti in mu otipljivo pokazati, kakšni so odnosi med narodnimi skupnostmi v teh naših krajih in kako so različni od tistih na avstrijskem Koroškem. Takšno prepričanje je utemeljeno, o tem ni nobenega dvoma, po-

meni pač, da verjamemo v vplivnost kulturnega obnašanja in smo nekje na dnu prepričani, da bodo o sožitju, podobno kot mislimo mi, slej ko prej mislili vsi tisti, ki danes mislijo docela drugače. O sožitju, v katerem ni večjih in manjših, večvrednih in obrobni, ni pred-sodkov in ovir, še najmanj narodnostnih, zaradi katerih bi se lahko kdo boril proti manjšinam. V era v skokovito preobrazbo ljudi na bolje, se pravi v njihovo bistveno povečanje upoštevanja drugih in drugačnih, pa je v lepem smislu naivna, ker so takšne preobrazbe skrajno, ampak zares skrajno redke in na njih ni mogoče graditi. Istočasno je res, da je vera v takšno spreobrnjenje več kot častna, saj ima v mislih tisto raven medčloveških odnosov, brez katerih zagotovo ne bo srečne evropske in niti ne svetovne prihodnosti. Kar pa se tiče Haiderja in njemu podobnih, je zanimivo, da se sklicujejo na svoje narodnjaštvo. Narodnjaštvo je njihova temeljna sestavina, vendar na način, da so nestrpnosti do drugega, v našem primeru manjšinskega slovenskega naroda. Iz tega ni težko razbrati, da ljubezen zgolj do lastnega naroda ne zadostuje in ne more zadostovati. Kadar koli namreč prevladajo tisti, ki jim je pri srcu le lasten narod in dosti manj vsi drugi narodi, le lastna civilizacija in dosti manj vse druge civilizacije, tedaj pač ni več pogovora za srečno sobivanje. Ohola skrb zgolj zase slej ko prej umori rast medsebojnega razumevanja - v manjših prostorih in v svetovnih razmerah.

Janez Povše

Na dnu...

V službi skupnosti / Žarko Škerlj

"Cerkev je tudi dom kulture"

Ko zahajamo v cerkev se nam zdi samoumevno, da znotraj cerkvenih prostorov najdemo slike, kipe in da med obredi odmevajo orgle in ubrano pesem. Cerkev je kraj, kjer je tudi kultura doma. O poslanstvu duhovnikov pri ohranjanju kulture pa smo se pogovorili z Žarkom Škerljem.

Kdaj in kako ste se odločili za duhovniški poklic?

Najprej moram reči, da pri moi izbiri duhovniškega poklica ni bilo nobenega nenavadnega ali čudežnega dogodka. Ni šlo za noben nenaaden zasuk, za kakšno globoko doživetje, ki bi botrovalo tej odločitvi. Ne, nič takega.

Rodil sem se v čisto navadni družini. Starši so bili verni, versko so nas vzgajali, mene in še dva brata. Redno smo hodili k maši ob nedeljah in praznikih in na ta način bili vedno lepo povezani s Cerkvijo in z duhovniki.

Že kot mlad fant sem čutil veselje do dela duhovnikov, ki so bili v moji duši. Poznal sem kar nekaj zelo dobrih duhovnikov. Šele zdaj, ko sem odrasel in zrel, razumem, da je skoraj zagotovo mojemu poklicu morda pomagala molitev pokojne none in še bolj cele skupine sester redovnic, ki so dolgo let delovale v Tomaju. Njihov dober vpliv na vas se še danes pozna.

Ob zgledu in pogovorih z duhovniki v Tomaju je v meni zorel tudi poklic Kristusovega duhovnika. Kot mlad, normalen fant sem se že takrat, kot se tudi dandanes, večkrat vprašal, kaj bi bil najraje? V katerem poklicu bi bil bolj srecen? In v katerem bi lahko več dobrega naredil kot v tem poklicu? Danes, ko sem že dobrih 26 let duhovnik, ko toliko let poučujem mlade verouk - v šoli v Italiji sem že 24. leto po vrsti -, pa pogosto slišim pogovor med mladimi, da gledajo predvsem na to, da si bodo izbrali tisti poklic, kjer bo treba malo delati in veliko zaslužiti. In ko jim rečem, če se kdaj vprašajo, v katerem poklicu bodo bolj srečni, potem pa je naekrat vse tiho...

Dobro se spomnim, in to bom ohranil za vedno v svojem srcu in ne le v spominu za vse življenje,

ko je, zdaj že pet let pokojni, tata Jožef dejal meni in obema mojima bratoma pred odločitvijo za poroko: "Kot si boste postlali, tako boste spali". Stara, izkušena in za vse večne čase resnična modrost, pouk in vodilo. Se vam ne zdi?

Pred kratkim ste se v zamejskih medijih oglašili s člankom, v katerem ste naglasili, da so duhovniki pravzaprav tudi kulturni delavci. Ali je še prisotna zavest, da je Cerkev kraj, kjer se ohranja in razvija tudi kultura?

Ne vem, če se naše verske župnijske skupnosti in druge laične ustanove v zamejstvu dovolj zavedajo, da so naše t.i. vsaj do zdaj večinsko slovenske župnije in cerkve v mestu in tudi na podeželju, kjer se redno obhaja sv. maša, da je to srečanje ob oltarju obenem poleg verskega obreda istočasno tudi kraj, kjer se ohranja in razvija naša slovenska beseda, kultura. Kraj, kjer se ohranja naša narodna pripadnost. Mislim, da gotovo premalo.

Ko se v kakem kraju preneha redno bogoslužje v slovenskem jeziku, je tisti kraj še bolj podvržen jezikovni ogroženosti in torej asimilaciji, verskemu in narodnemu propadanju. Če se tega do zdaj mnogi ne zavedajo, se bojim, da se bodo, ko bodo po vrsti začeli odhajati vsi naši slovenski duhovniki. Poglejte npr. katerokoli vas, kjer ni več maše med tednom ali kjer je le občasno maša: Ricmanje, Domio, Boljunec... Če duhovnika ni več v vasi, če ni več redne slovenske maše, začne vse primanjkovati.

Kultura v širokem smislu besede ne pomeni le tiste, ki jo ohranjajo in širijo v gledališču in v šolah, na univerzah, v knjižnicah in društvih. Tudi obhajanje bogoslužja in zakramentov v slovenskem jeziku je namreč poleg verskega tudi izrazito kulturno dejanje. Pomaga vaščanom ohranjati, poživljati in poglabljati ne le vero in zaupanje v Boga, ampak tudi ohranja naš

slovenski jezik, navade, značilnosti nas Slovencev. Vsaka maša je srečanje nas ljudi ne le z Bogom ob oltarju, ampak tudi nas ljudi med seboj. Skupaj molimo, pojeemo, in kar je tudi pomembno, se pred mašo in po njej dobimo ob kavi. To izrazito družabno srečanje je še kako pomembno tudi za ohranjanje navezanosti na svojo versko in narodno skupnost. Ko tega ne bo več, ne bodo občutili tega pomanjkanja le Bog in Cerkev, ampak tudi vsa vas, še posebej naša narodna slovenska skupnost in vsak posameznik.

S katerimi potrebami slovenskih vernikov v Italiji se na verskem in na kulturnem področju soočajo duhovniki?

Področji, s katerimi se moramo ukvarjati mi slovenski duhovniki na Tržaškem v korist našim slovenskim vernikom, je ogromno. Vsi niso le verskega, pastoralnega in cerkvenega značaja. Mlajši smo po solah vse dopoldneve, pogosto tudi popoldne na raznih sejah. Že to nam jemlje veliko časa. V župniji nam ostanejo oznanjevanje evangelija, vse bogoslužje in obhajanje zakramentov. Pogosto moramo skrbeti tudi za obnovo cerkva in župnišč. Večkrat pripravljamo tudi kakšno versko predavanje ali versko in kulturno prireditev. Ko ostaja kaj časa, sedimo za računalnikom, da napišemo mesečni župnijski list, kakšen članek v časopise ali knjigo... (smeh). Dela je, kot vidite, na pretek in nam res ni dolgčas. Posebej v polnem ali v jesenskem času, če le morem, skočim rad tudi v rojstno vas, da pomagam mami in bratu na kmetiji.

Poleg tega moram reči, da, če sem župnik ali dušni pastir za vse župljane, moram skrbeti in delati vsa svoja dela ne le za slovenske vernike, ampak tudi za italijanske. Vsako soboto imam mašo tudi zanje. Pogosto se poroke, krsti in pogrebi opravljajo tudi dvojezično.

Kakšna je po vašem mnenju vloga laikov v življenju Cerkev?

Na vprašanje, kakšno vlogo naj bi imeli laiki v konkretni župniji in v življenju Cerkev nasploh, bi rad in od srca rekel, da veliko. In to ne v kulturi, v gospodarstvu in v politiki. Najprej naj se res prijazno zahvalim vsem svojim sodelavcem, ki skupaj z mano skrbijo za cerkev, za čiščenje in krašenje, za petje, branje beril in prošnji, za učenje petja in pripravo raznih prireditev in družabnosti... Brez njih zagotovo ne bi šlo!

V Bazovici je, hvala Bogu, še veliko slovenskega, verskega in kulturnega. Imamo dva kulturna centra in društva, Slomškov Dom in Lipo. Imamo tri zbornice v vasi. Vsaj nekajkrat v letu tudi skupno pripravimo kakšno prireditev. Verjetno bi lahko naredili še več in bolje, a, žal, kot v številnih drugih krajih, niso vsi za to. Kje so težave in problemi?

Nekateri t.i. "kulturniki" še vedno mislijo, da se kultura deli na laično in cerkveno. Pozabljajo namreč, da se sama beseda KULT-URA začneja z besedo kult. Pomeni obred, češčenje, daritev... Kultura torej pomeni uro kulta, urejenost, vzgajanje v lepi besedi,

obnašanju, dviganju našega duha navzgor. Kulture torej ni več vrst, ampak je ena sama. Vsaka stvar, obred, prireditev, je lahko ali kulturna ali nekulturna. Kot smo mi lahko pošten in dober ali pa nepošten in slabi, dobro ali slabo vzgojeni.

Potem je težava v tem, da je mnogo mojih laikov-sodelavcev, udeležencev v cerkvi, sram nastopati v Cerkv (z veliko in malo začetnic). Rajši nastopajo v gledališču, na kulturni prireditvi kot pa pred Bogom in pred "farjem". Bojijo se sramotenja in zaničevanja. Nima jo poguma in moči. Ne upajo si, bojijo se, da jih bodo smešili v tr-

govini, v gostilni, na šagri.

Sam sem večkrat slišal reči celo verne mame ali none, da, ko fantje in dekleta odrasejo, niso več za to, da bi bili ob oltarju. Kot da je cerkev res samo za otroke in stare žene! A vsi vemo, da to ni res, pa čeprav so slednji v večini pri maši. In še eno težavo bi moral poudariti, in sicer vsesplošno apatijo oziroma brezbržnost mnogih ljudi. Ni jih v javnosti, in to ne v cerkvi ne na kulturnih prireditvah. Udobno sedijo doma pred televizijskim ekranom, na toplem in ne želijo, da bi jih kdo vznemirjal. Ogradili so se z vi-

li ob koncu. Kaj naj svetujem mladim, ki bi želeli slediti božjemu klicu? Najprej ne nasedati slabim zgledom vrstnikov in torej ne biti "čredniški". V strahu, da bi bil drugačen, boljši in zmernejši, v takem strahu živijo nekateri mladi. Proti toku, vem, da je težko plavati. Marsikateri tega ne zmore. Lažje se je utopiti v množici in ji biti enak. Ne izstopati ne iti iz povprečja. Ne se dvigniti. Tako te bodo opazili. Tudi svojo glavo je težko misliti. Lažje je posnemati druge.

Kar me zelo boli, je to, da vidim, da se mnogi mladi zelo zgodaj, po

mojem prezgodaj, vržejo v iskanje intimnosti in nežnosti. Vsi vemo, da vedno bolj zgodaj dozorevajo, a to še ne pomeni, da so že sposobni in zreli za spolne izkušnje. Samo pogledjte, že v vrtcu, osnovni in srednji šoli se mnogi pohvalijo, da imajo punco, punca pa fanta. Mleko jim še teče iz ust, so nam rekli pred 25 ali 30 in več leti. Ne, danes je moderno uživati. Otroci morajo vse in čim prej preizkusiti. Tako mislijo tudi mnogi moderni starši in celo vzgojitelji. Potem pa se čudimo, da skupina petnaestletnih fantov skupinsko posili trinajstletnico. Take in podobne novice beremo v časopisih in slišimo po radiu in televiziji skoraj vsak dan.

Kdor se mlad ne nauči se krotiti, tega ne bo znal delati niti kot odrasel človek. Težko bo potem samostojen, uresničen kot človek in zato srecen.

Pogosto pravim mladim, ki jih poučujem v šoli, da ni vse v diskotekah, na zabavah in niti v športu. Prav je, da se mladi naučijo prisluhniti svoji vesti in ravnati po njej, če hočejo izbrati pravega življenjskega partnerja ali pa morebiti izbrati in odgovoriti na božji klic ter tako postanejo duhovniki. Kdor se preda Bogu, bo zares srecen, na tem svetu in v večnosti.

Peter Rustja

Foto PR

Predstavitev zbornika v Kopru

Pesniki dveh manjšin

Koper - 8. decembra je bila v prostorih Italijanske unije predstavljena dvojezična pesniška antologija v dveh knjigah, posebej italijanskih in posebej slovenskih avtorjev: Versi diversi/Drugačni verzi, za katero stojita Italijanska unija in Zveza slovenskih kulturnih društev.

vornega urednika antologije Maria Steffeta sta številno publiko pozdravila tudi Maurizio Tremul, predstavnik založenega projekta v okviru Italijanske unije, in v imenu ZSKD Marino Marsič, eden od urednikov projekta, ki je bil uresničen z mednarodno podporo Programa Phare. Ob antologiji pa je izšel ob podpori

različnimi izkušnjami obmejnega prostora.

Izbor italijanskih manjšinskih avtorjev, uredniško delo in pisanje spremne besede k italijanskim drugačnim verzom je opravila Elis Deghenghi Olujic. Izbor iz poezije istrsko-kvarnerskih pesnikov naj bi odražal tako zgodovinsko kot notranjo - individualno resnico, je pa vsekakor, kot vsak izbor, poudarja urednika, subjektiven in le eden od predlogov branja. Urednica je poezijo označila kot resnično do-

smi izbral, uredil in zapisal spremno študijo v cvetnik, je poetično, izhajajoč iz Borgesa, označil pesnjenje kot risanje predvsem lastnega, notranjega sveta, pri čemer pesniki skušajo izraziti neizrekljivo, a obenem ta labirint črt riše tudi podoba našega obraza. Tudi on je poudaril, da pesniški zbornik izrisuje kulturno in etnično fizionomijo manjšin kot tudi polemični pogled na zamejstvo.

Poezija je na predstavitvenem večeru zaživela v odlični inter-

Slovenska skupnost

Deželna komisija za šolska vprašanja

Slovenska skupnost izraža svoje začudenje, a tudi razočaranje nad sklepom vlade z dne 25. septembra 2006, št. 288, s katerim je bil odobren Pravilnik o sestavi in delovanju Deželne komisije za šolska vprašanja, ki jo predvideva 13. člen zaščitnega zakona.

Ukrep vlade, ki je bil objavljen v Uradnem listu šele pred par dnevi, je po vsebini celo slabši od predloga, ki ga je sestavila bivša ministrica za šolstvo Letizia Moratti, o katerem pa se je vsebinsko pozitivno že izrekel Paritetni odbor. Vsebinska ukrepa Prodijske vlade je torej za manjšino bistveno slabša od tega, kar je že ponujala prejšnja vlada, saj je bil izpuščen tekst obeh členov, ki sta v predlogu ministrice Morattijeve specifično določala konkretne pristojnosti nove Deželne komisije za šolska vprašanja, ki naj bi nadomestila sedanji Deželni šolski svet. Vprašljiv je tudi pravni postopek, na podlagi katerega je prišlo do sprejetja tega ukrepa: Paritetni odbor je namreč izdal svoje obvezno mnenje na podlagi prejšnjega, drugačnega predloga, vlada pa ga je bistveno spremenila, ne da bi novo verzijo dala v pretres Paritetnemu odboru, saj gre v bistvu za novo besedilo. Slovenska

skupnost se torej sprašuje, ali je to odnos, ki ga je manjšina pričakovala od Prodijske vlade, tudi glede da zaskrbljujoče namige, da naj bi namesto slovenske sekcije na konservatoriju "Tartini" dobili le nekaj ur glasbenega pouka v slovenščini. Zaskrbljujoče je tudi dejstvo, da ni bilo na to temo med manjšino in vlado, vse od njene umestitve, kakršnega koli stika ali posvetovanja, pač pa se je vlada odločila za ukrep, ki se lahko reševanje perečih problematik slovenskega šolstva še dodatno zakomplicira. Slovensko skupnost še najbolj skrbi dejstvo, da je bila iz odobrenega dekreta črtana pristojnost Deželne komisije za šolska vprašanja, na podlagi katere bi le-ta Ministrstvu za šolstvo in Deželni vladi FJK lahko predlagala ukrepe za prilagajanje šolske zakonodaje potrebam šol s slovenskim učnim jezikom.

Slovenska skupnost bo glede na nastalo situacijo v naslednjih dneh poiskala stik s pristojnim Ministrom za šolstvo Fioronijem, opozorila pa bo tudi slovensko vlado na nesprejemljiv ukrep italijanske vlade, tudi v luči skorajšnjega obiska italijanskega zunanjega ministra v Ljubljani.

Damijan Terpin
Deželni tajnik SSK

Zbornik prinaša pesmi 24 obmejnih avtorjev, 12 italijanskih in 12 slovenskih, to so: Vlada Acquavita, Majda Artač Sturman, Libero Benussi, Loredana Bogliun, Marij Čuk, Alessandro Damiani, Roberto Dobran, Anita Forlani, Miroslav Košuta, Marko Kravos, Laura Marchig, Ace Mermolja, Miha Obič, Silvana Paletti, Jurij Paljk, Boris Pangerc, Aleksij Pregarc, Alenka Rebula Tuta, Ester Sardož Barlessi, Mario Schiavato, Giacomo Scotti, Maurizio Tremul, Ugo Vesselizza in Irena Žerjal. Po pozdravnem nagovoru odgo-

ZSKD tudi film na DVD "Video - mozaik", v režiji Martine Kofol. Elvio Guagnini, pisec uvoda v italijanski zvezek, je povedal, da poezija ponovno postaja popularna, tudi med mladimi, in da za popularizacijo služijo vsekakor tudi pesniški zborniki. Poudaril je, da je zbornik tematsko raznolik in da avtorji premorejo tudi ironijo in samoironijo, ki v znaku distance odpira kritični pogled na manjšino. Novo antologijo je označil kot dokaz kontinuirane aktivnosti med obema manjšinama in kot most med

brino, ki jo je pač potrebno brati, če jo želimo razumeti. Antologijo je predstavila kot dokument človekove avanture in avtentičnega pričevanja kulturne raznolikosti, v kateri posameznik vodi k univerzalnemu. Uvod v slovensko manjšinsko poezijo je napisal Ciril Zlobec, ki se predstavitve, žal, ni mogel udeležiti, kljub temu pa je požel tople aplavz, saj je gotovo eden največjih povezovalcev slovensko-italijanske kulture zadnjega pol stoletja.

Miran Košuta, ki je slovenske pe-

pretaciji igralko Lidije Kozlovič, ob spremljavi vrhunskega harmonikarja Roberta Darisa, obenem pa sta bila v predstavitvenih prostorih na ogled "Video - mozaik" in spremljevalna razstava fotografij - portretov avtorjev, ki se sicer niso polnoštevilno udeležili prireditve, a je bilo kljub temu koprsko slovensko-italijansko srečanje gotovo ena lepših priložnosti medsebojnega dialoga in dokaz, da lepota pesniške besede uspeva nagovoriti in bogatiti naš vsakdan.

Ines Cergol

REPENTABOR Trideset let župnikovanja g. Toneta Bedenčiča

Božič je rojstvo lastnih skupnosti

“O bčutki so ob tej priložnosti zelo lepi. To, da sem trideset let v določenem kraju in v tem tudi nekaj storil, da smo še vedno z vsemi ljudmi povezani, to, da je vas še danes strnjena, se meni zdi največji učinek, ki ne zadeva le ožji krog vernikov, ampak širšo skupnost, v katero sodijo občina, krajevna društva, prav vsi. V veselje mi je, da obstaja med župlja-

ne lahkim časom, ki se pišejo nam vsem. Požrtvovalnega delovanja pa ne smemo opustiti in to prizadevanje moremo razširiti tudi na celotni teritorij tržaške župnije, kjer se verniki danes med sabo dobro soočamo in spoštujemo ter podpiramo drug drugega.”

To so bili prvi vtisi, ki nam jih je gospod Tone Bedenčič 'na hladno' ponudil v nedeljo, 10. decem-

Visoki jubilej domačega 'gospoda' je sovpadal še s praznikom Marijinega brezmadežnega spočetja, ki je kot običajno potekal na Taboru. Mašna svečanost, ki jo je v sivem decembrskem dnevu daroval tržaški škof Evgen Ravignani ob somaševanju g. Bedenčiča in ostalih slovenskih župnikov, je bila tako lepa priložnost, da je tudi tržaška Cerkev izrekla jubilaru lepo zahvalo za

“Najbolj se je spremenil način življenja ljudi. Naj navedem le en primer. Ko sem pred tridesetimi leti prišel v ta prostor, ni bilo še nobenega ločenega para, ni bilo družin, ki bi razpadale. Veljal je drug način življenja. V vsem tem času se je marsikaj spremenilo in treba je najti najbolj ustrezne rešitve za vse nove izzive, ki jih današnji čas prinaša. Prisluhniti je treba vprašanjem mladih in družin ter človeka posameznika. Tedanji problemi so bili drugačni, danes pa se soočamo z eksistencialno stisko, ki človeka zlahka zavede”, nam je dalje povedal gospod Bedenčič, čigar nasmejan obraz spravi v dobro voljo sogovornika, tudi ko gre za resnejše teme. Gostilna Križman je bila že krepko pred pričetkom družabnega srečanja natrpana. V pričakovanju, da bi Združeni pevski zbor pod vodstvom Loredane Guštin uvedel v večer, se je gospod

Bedenčič mudil ob tehnični aparaturi, ki je na večeru služila za predvajanje slikovnega pregleda, ki ga je jubilaru v čast pripravil Peter Cvelbar. Ta je z veliko potr-

pežljivostjo brskal po fotografskih arhivih, da bi 'skaniral' najbolj pomembne fotografije, ki pričajo o Bedenčičevem delovanju v župniji. V prvih vrstah jedilnice, ki je za priložnost postala prireditvena dvorana, sta med drugimi sedela podžupan občine Repentabor Marco Pisani in državni sekretar Urada za Slovence v zamejstvu in po svetu Zorko Pelikan, ki je v svojem pozdravu hudomušno razkril, da je “gospod Bedenčič zelo poznan tudi v Sloveniji”. Po besedah Zorka Pelikana ima obenem gospod Bedenčič veliko zaslugo za delo, ki ga je opravil med mladimi. Istega mnenja je bil podžupan Pisani, ki je v imenu župana in občinskega odbora poklonil jubilaru plaketo v zahvalo za razvoj krajevnih skupnosti. Društvo Kraški dom je zastopala Vesna Guštin, ki je gospodu Bedenčiču voščila, naj “bi še dolgo pasel našo čredo” in da bi k njegovemu župnikovanju pripomogel tudi teran, “mu je društvo podarilo lepo majolko!” Sledila so še voščila Sergija Pahorja, ki je jubilaru voščil v imenu Slovenske prosvete, in Berte Vremec, ki je v imenu Zveze cerkvenih pevskih zborov čestitala gospodu Bedenčiču za prizadevanja pri poživitvi verskega, zborovskega in kulturnega življenja v župniji. K mikrofону so za niz spontanosti čestitk stopili domačini, mladi, starši, predstavniki krajevnih društev. Zelo lepo je bilo presenečenje, ki so ga

gospodu Bedenčiču pripravila dekleta Dekliške pevske skupine. To so bile pevke, ki so bile nekoč kot mladenke članice prvega Be-

Foto IG

denčičevega pevskega sestava. Priložnostno so se tokrat zbrale in v enem mesecu med 'tajnimi vajami' pripravile program, ki je dodatno polepšal tako lep praznik, ki ga je bil g. Tone Bedenčič deležen tako na dan Marijinega praznika kot v nedeljo.

Vsi so v tem pred božičnem času hoteli objeti domačega župnika, ki našim bralcem ob tem lepem verskem prazniku takole vošči: “Božič je odpiranje življenju. Božič je upanje. Božič je bodočnost. Želim si, da bi naš zamejski človek ta praznik vzel kot svojega in v njem čutil ne samo Kristusovo rojstvo, ampak tudi svoje rojstvo, rojstvo lastnih skupnosti, da bi zopet dobili neko upanje in veselje do življenja, da obstoja posameznika in tudi naše skupnosti.”

Igor Gregorič

Foto IG

ni tesna vez, in to je po mojem mnenju najlepše. Dandanes je težko graditi in usmerjati določeno skupnost ljudi: zato me veseli, da je naš domači kraj še živ, kljub

bra, tik pred lepo družabnostjo, ki so mu jo domači verniki pripravili, da bi na primeren način proslavili njegovo trideseto obletnico Božje službe.

trud in požrtvovalnost, s katerima je ves tačas gojil svoj duhovniški poklic, in to v kraju, ki je v teh dolgih letih utrpel marsikatero spremembo.

Motiv delovanja posameznikov je vera in pripadnost Cerkvi Katoliška Cerkev ob mednarodnem dnevu prostovoljstva

Eden od temeljev delovanja v katoliški Cerkvi je prostovoljno delo vernikov na karitativnem, bogoslužnem in oznanjevalnem področju. Motiv delovanja posameznikov je vera in osebna pripadnost skupnosti verujočih, ki zajema vse starostne skupine tako na župnijski, dekanijski, škofijski ali slovenski ravni. Poleg tega so verniki organizirani v številna društva v okviru gibanj, duhovnosti ali združenj (npr. Gibanje fokolarov, Skupnost Emanuel, Neokatehumenat, Vera in luč, Slovenska skupnost

krščanskega življenja, ...) Prostovoljna dejavnost na karitativnem področju zajema angažiranost v Karitas ali v drugih cerkvenih dobrotelnih ustanovah (npr. Vincencijeva zveza dobrote, Združene Kolpingovih socialnih dejavnosti...). Nekaj podatkov o prostovoljstvu v Karitas. Temelj delovanja Karitas v Sloveniji je prostovoljno delo. V več kot 400 župnijskih Karitas deluje 4.287 rednih in 5.000 občasnih prostovoljcev. Pridružujejo se jim več kot 50.000 simpatizerjev in številni dobrotniki, ki na

različne načine redno podpirajo delo Karitas. Lastnosti prostovoljcev v župnijski Karitas: - povprečna starost je 56 let (skoraj polovica prostovoljcev je starejših od 51 let, četrtina je starih med 35. in 50. letom, ostali so mlajši); - več kot 85 % prostovoljk Karitas je žensk; skoraj polovica ima srednjo, četrtina pa visoko ali višjo izobrazbo; - Karitas deluje v Sloveniji 15 let, povprečna doba delovanja prostovoljca je 8 let; - tedensko namenjajo prostovoljnemu delu 3,21 ur. Pomoč, ki jo Karitas v skupni višini 800 milijonov

SIT letno razdeli ljudem v stiski, se z ovrednotenjem prostovoljnega dela zagotovo podvoji. Najbolj znana in razširjena prostovoljna dejavnost na bogoslužnem področju zajema prepevanje v cerkvenih pevskih zborih, ki jih je v Sloveniji več kot 700 s povprečno dvajsetimi pevci. Večina redno tedensko prepeva pri nedeljskem bogoslužju. Sem sodi tudi raznovrstno sodelovanje pri bogoslužju (npr. bralci beril...). Prostovoljna dejavnost na oznanjevalnem področju zajema predvsem poučevanje župnijskega verouka. V Sloveniji župnijski verouk prostovoljno poučuje okrog 700 katehistov in katehistov. Poleg katehistov so po župnijah dejavni animatorji in voditelji različnih skupin (skavti, birmanci...).

3. NAVADNA NEDELJA

Sof 3, 14-18a; Iz 12, 2-3. 4b-6; Flp 4, 4-7; Lk 3, 10-18

Govori Janeza Krstnika segajo ljudem v srce. Razkrivajo jim grehe, ki zahtevajo spreobrnjenje, spremenjenje mišljenja in delovanja. Krstnik se ne šali in ne štedi z zahtevo po poštenem zadržanju do Boga. Samo njemu gre prvo in izključno češčenje, vsa ljubezen. Saj nismo vredni služiti Bogu niti kot služabniki, ki odvezujejo jermene Jezusovih sandal (Lk 3, 16).

Marsikdo meni, da Janezova govornica dandanes ni več uporabna, češ da jih žali. Mogoče bo deloma res. Toda poznamo moderne ljudske misijonarje, ki trdo in neusmiljeno bičajo grehe poslušalcev, ki jih prav s trdoto besed spreobračajo k Bogu (gl. npr. p. Leppich). Znali so zalajati, niso ostali nemi psi.

Veliki misijonar na Vzhodu, sveti Francišek Ksaver, sobrat sv. Ignacija Lojolskega, mu je v nekem pismu med drugim zapisal tole: “V teh krajih

mnogi samo zato ne postanejo kristjani, ker nikogar ni, ki bi jih pokristjanil. Meni pa pride pogostokrat na misel, da bi obšel akademije po Evropi, zlasti pariško, in bi kakor iz uma vseprek klical in tiste, ki imajo več znanja kot ljubezni, takole nagovoril: “Oj kako neznansko število duš je po vaši krivdi izključenih iz nebes in pahnenih v pekel!” (Brevir, bog. branje 1, 213).

Sam Jezus je v evangeliju ognjevit proti tistim, ki pasejo sami sebe: gl. npr. Mt 23, 2-36, kjer izreka grozilni “gorje!” Vsekakor je vsako spreobrnjenje milost, je dar. Je v moči Svetega Duha. Z naše strani pa se zahteva molitev, prošnja za vse, trkanje, iskanje. Sem spada tudi prošnja za duhovne poklice, saj Jezus izrecno pravi: “Žetev je velika, delavcev pa malo. Prosite torej Gospoda žetve, naj pošlje delavce na svojo žetev” (Lk 10, 2). K Janezu Krstniku prihaja veliko ljudi, ker želijo odpustanja grehov. On jih tedaj usmerja k ljubezni do bližnjega. Vera mora biti združena namreč z deli, če hoče najti Boga. Janez ima opraviti s tremi vrstami ljudi, ker želijo odpustanja grehov. On jih tedaj usmerja k ljubezni do bližnjega. Vera mora biti združena namreč z deli, če hoče najti Boga.

Janez ima opraviti s tremi vrstami ljudi. Najprej je pri njem množica, nato cestinarji in vojaki. Vsakdo izmed njih bi rad izvedel, kako lahko pride v Božje kraljestvo. Nekoč so po vaseh vaščani sami gradili in popravljali ceste in druge slične objekte: vodovod, elektriko idr. Temu smo pravili robota. Taka dela spadajo dandanes k dolžnostim občin, dežele ipd. A še danes ogromno naredijo prostovoljci. Izravnavajo teren, v misijonih kopljejo globoke vodnjake, da lahko iz njih črpajo zdravo pitno vodo; puščave spreminjajo v rodovitno zemljo in še in še. Prav tako naj bi uravnavali vse delo s skupnimi močmi, ko gre za duhovno zdravje, za vzgojo, za poštenje, za ustvarjanje miru v pravičnosti in ljubezni, za srečno večnost.

Množici Janez odgovarja: “Kdor ima dve suknji, naj ju deli s tistim, ki nima nobene, in kdor ima živež, naj stori enako”. Cestinarjem pravi: “Ne terjajte nič več, kakor vam je ukazano”. Vojakom pa: “Ne bodite do nikogar nasilni in nikogar ne trpinčite, ampak bodite zadovoljni s svojo plačo” (Lk 3, 10-14). Pogoji za vstop v nebeško kraljestvo so torej preprosti in vsakomur pri roki; narakuje nam jih že vest. Bolj živi pa postanejo po

besedi prerokov.

Tedaj se razodene neizmerno veselje Boga, je vriskanje, radost nad človekovim rešenjem (Sof 3, 14). Tudi človek naj se veseli nad vsem, kar mu je Bog podaril, a obenem naj priznava, da je le Bog rešitev in moč in pesem (Iz 12, 2).

Apostol Pavel pripiše: “Veselite se v Gospodu zmeraj, ponavljaj vam, veselite se. Vaša dobrota bo di znana vsem ljudem. Gospod je blizu. Nič ne skrbite, ampak ob vsaki priložnosti izražajte svoje želje Bogu z molitvijo in prošnjo, z zahvaljevanjem. In :Božji mir, ki presega vsak um, bo varoval vaša srca in vaše misli in Kristusu Jezusu” (Flp 4, 4-7).

Zaradi tega tej nedelji pravimo tudi “Gaudete”, t.j. “Veselite se!” A tudi moramo v adventu odgovoriti samim sebi na vprašanje: “Kaj naj storim v tem času, da se približam Jezusu?” Običnem naj bolnika, spravim naj se z bližnjim, s katerim sva si postala tujca; globlje sežem v žep za lačnega po svetu. In molim k Svetemu Duhu za ljubezen do bližnjega; potrpel bom s seboj in z bližnjim; mislil bom dobro o vsakem človeku.

Vse to podprem z dobro spovedjo. Doživetje Božiča bom sklenil s sv. obhajilom.

GALERIJA ARS V GORICI Odprtje razstave Umetniki za Karitas

Pravo druženje dobrega in lepega

Z desne Jožica Ličen, Anamarija Stibilj Šajn in Jurij Palik (foto DPD)

Namestnica ravnateljice koprške Karitas in voditeljica projekta Umetniki za Karitas Jožica Ličen je v ponedeljek, 11. t.m., v Gorici najlepše označila sadove umetniške kolonije in "potujoče" razstave, ko je povedala, da gre za "pravo druženje dobrega in lepega". Na odprtju razstave v prostorih Galerije Ars na Travniku je namreč - po uvodnem pozdravu predsednika društva Ars Jurija Paljka in glasbenem utrinku, ki ga je z Bachovo Gi-

go navzočim podaril violinist Joahim Nanut -, z velikim navdušenjem spregovorila o vsakoletni poletni likovni koloniji na Sinjem Vrhu in o konkretni pomoči, ki jo Karitas s prodajo umetniških del lahko nudi potrebnim. S ponosom je poudarila, da je letos potekala že dvajseta kolonija. Kar je dobrega, se ne sme končati, je pribila. Prav je, da se to, kar je lepo, širi med ljudmi, kajti "pogled na lepo je vzgoja za vse nas". Letos se je na likovni delavnici zbra-

lo 9 umetnikov, ob dnevu odprtih vrat pa se jim je pridružil še veliko drugih, ki so želeli darovati za projekt. "Vsak dar, tudi dva vdovna novčiča, je dobrodošel!" Namen pobude je namreč pomoč ljudem v stiski. Letos so se odločili, da bodo prek sklada Nazareška hišica pomagali mlajšim družinam pri urejanju stanovanjske problematike. Ne bodo gradili velikih hiš, je povedala ga. Ličen, toda tudi mala pomoč pride še kako prav. Likovna kritičarka Anamarija Stibilj Šajn je nato spregovorila o razstavljenih delih. Glavna specifičnost kolonije je ta, da sam strokovni svet projekta izbira udeležence za delavnico, ob tem pa ne zapira vrat ljudem, ki čutijo potrebo po ustvarjanju in darovanju svojih del. Vsakdo lahko namreč po svojih zmoglostih s srcem podpre dobrodelnost. Gre torej za plemenit namen umetnikov, ki v skupnosti ustvarjajo, spoznavajo dobrodel-

nost in so pripravljeni pomagati. Kritičarka je nazorno spregovorila o devetih udeležencih letošnje delavnice. Krajinar Rafael Terpin je avtor sestavljenk artikuliranih oblik, ki stremijo proti svetlobi, je povedala. Za Biserko Komac je značilna tehnika rastriranja, Jožeta Bartolja pa z lahkoto prepoznamo kot avtorja, ki z modernističnimi prijemmi avtorsko revitalizira sakralne motive. V dinamični likovni zgodbi Valentine Verč je zaznati nenehen dialog nasprotij, v svojih skulturnih slikah Branka Šusterja pa krepko snovnost. Pesnik in slikar Simon Jugović Fink išče v naravi prostor, ki mu omogoča meditacijo, Janko Orač pa je eden redkih slovenskih slikarjev, ki v temine modernizma z živimi in toplimi barvami vnaša življenje. Helmutu Kortanu je temeljno zanimanje upodobitev gibanja; zato posebno rad slika konje in ptice. Susanne Kortan-Gimbel, ki se je oblikovala na dunajski akademiji, pa je tudi tokrat dokazala "izjemno senzibilnost". Spričo tolikšnih umetniških vsebin podajmo roko umetnosti, je poudarila Anamarija Stibilj Šajn, "pa tudi tistemu, ki je potreben pomoči!"

DD

Knjiga o članih slovitega Frintaneuma

Goriški projekt na Dunaju

Mednarodni znanstveni zgodovinsko-raziskovalni projekt, ki je nastal pred petimi leti v Gorici in je zbral desetine učenjakov različnih narodnosti in kultur s področja Alpe-Jadran, je bil ob koncu novembra slovesno predstavljen na dunajski univerzi. Događek je potekal na osrednjem sedežu univerze v obliki študijskega posveta o cesarski ustanovi Frintaneum; ta je v letih 1816-1918 priklical v avstro-ogrsko prestolnico okrog tisoč dijakov, ki so imeli možnost se oblikovati na visoki kakovostni ravni v duhu edinstvenosti, hkrati pa tudi v spoštovanju različnih narodnosti in kultur cesarstva, od Madžarske do Dalmacije, od Trsta do

Češke, od Tridentinske do Poljske. Prvi sad projekta je izdaja biografskega leksikona: ta obsega 260 profilov cerkvenih osebnosti, ki so se v zadnjem letu velike monarhije izkazale za zaslužne na kulturnem, družbenem in političnem področju. Delo je bilo predstavljeno na nadškofijskem dvorcu blizu katedrale sv. Štefana v prisotnosti nadškofa, kard. Christoph Schönborna. Urednik izdaje in predsednik Mednarodnega znanstvenega odbora prof. Karl H. Frankl je podaril prve izvide kardinalu, predsedniku goriškega Inštituta za družbeno in versko zgodovino g. Luigi Tavanu in drugim navzočim osebnostim. Dvodnevni posvet 23. in 24. no-

vembra je tako postavil pod žaromet večnarodni in torej evropski značaj cesarstva, skupno tradicijo habsburške dinastije in vesoljno vlogo katoliške Cerkve: o tem govorijo zbrani podatki v leksikonu, ki osvetljujejo življenje in delo tržaških in furlanskih, dalmatinskih in kranjskih, tirolskih in korških, solnograških in hrvaških osebnosti. Iz naše dežele so bili na posvetu prisotni svetovalci Inštituta prof. L. Ferrari, prof. F. Tassin, g. R. Boscarol

in sodelavci dr. M. Plesnicar, dr. I. Portelli, prof. F. Velčič in prof. T. Simčič.

Na ogled dela Paole Bertolini Grudina in Walterja Grudine

Ilustracije vabijo na Mirenski Grad

V nedeljo, 3. decembra, je bilo v Gnidovčevem domu na Mirenskem Gradu odprtje razstave ilustracij Walterja Grudine in Paole Bertolini Grudina. Zakonca iz Ločnika se profesionalno ukvarjata z grafiko in ilustriranjem in sta na odprtju pred polno dvorano otrok v pričakovanju sv. Miklavža predstavila svoje novejšje izdelke, ki so namenjeni predvsem (a ne samo...) najmlajšim. V zanimivi kombinaciji lepenke in ilustracij je tako dvorana Gnidovčevega doma zaživela v barvni toplini Paolinih risb in Walterjevih že znanih stripov. Na razstavi si lahko ogledate izbor Paolinih ilustracij za se-

arhivski posnetek

rijo slikanic Biblequestions, ki danes izhajajo v Veliki Britaniji, Združenih državah Ame-

rike, na Nizozemskem, Švedskem, Norveškem, v Južni Afriki in Sloveniji. V podobnem slogu so tudi ilustracije o živalih iz knjige Miška teče, kar se da, ki jo je pred nekaj leti izdala Goriška Mohorjeva družba oz. revija Pastirček. V različni tehniki akrilov pa so ilustracije za knjigo Veselo miklavževanje. Zelo različen je Walterjev slog, ki je po številnih letih njegove prisotnosti v javnosti hitro prepoznaven. Avtor nam na razstavi predstavlja nekaj strani iz serije knjig-pobarvank za najmlajše Piši riši, kjer je prispeval bodisi ilustracije bodisi besedila v neobičajni obliki stripov. Ker je Walter

poklicni grafik, nam v seriji ilustracij o zmaju, ki je na ogled na razstavi, prikazuje eksperimentiranje različne tehnike. Zanimiv svet zase pa so Walterjeve vinjete, ki redno izhajajo že nekaj let v Novem glasu in ki so za bralce zdaj na razpolago v večjem skupnem izboru. Z besedo in risbo nam na svojevrsten in humorističen način barvito prikazujejo vsakdanjost, ob njih se je namreč mogoče nasmejati ali pa zamisliti. Goriška ilustratorja sta ob odprtju razstave požela uspeh predvsem zaradi svoje izvirnosti in barvne toplote ter ne nazadnje čuta za podrobnosti, ki ga je zaznati iz različnih del. Razstava, ki bo na Mirenskem Gradu na ogled do februarja 2007, bi prav gotovo lahko bila uspešna tudi v domačih logih, kjer bi se srečevali z ustvarjalnostjo dveh znanih, a še premalo ovrednotenih umetnikov.

Kratke

Ljubljanski nadškof Uran in župan Jankovič napovedala dobro sodelovanje

Ljubljanski nadškof msgr. Alojz Uran in novi ljubljanski župan Zoran Jankovič sta po prvem obisku v Mestni hiši napovedala dobro sodelovanje. Župan Jankovič je poudaril, da je Cerkev izjemno pomembna za Ljubljano, in dodal, da pričakuje dobro sodelovanje. Med drugim sta z nadškofom govorila tudi o lokaciji za novo poslopje nunciature in gradnji džamije, ki ji po besedah msgr. Alojza Urana slovenska Cerkev ne nasprotuje. Župan je med drugim tudi napovedal, da bo ljubljanski mestni svet pogodbe za nunciature in džamijo obravnaval v začetku leta 2007. Iskanje lokacije za nunciature je po županovih besedah v fazi reševanja. Že podpisani dogovor, po katerem bo nunciatura v stavbi na Ulici stare pravde 6 v Ljubljani, namerava župan Jankovič realizirati in v prvem četrtletju prihodnjega leta bo pogodbo za nunciature obravnaval mestni svet. Na isti seji naj bi mestni svetniki obravnavali tudi pogodbo za prodajo zemljišča za gradnjo džamije, je dejal župan Jankovič, ki meni, da morajo muslimani v Ljubljani dobiti svoj prostor. Gradnja džamije je stvar odločitve občine in države, je menil msgr. Alojz Uran. Slovenska Cerkev temu ne nasprotuje, je še dejal nadškof Uran in dodal, da se je osebno zavzemal za posta-

vitev muslimanskih molilnic. Po poročanju Slovenske tiskovne agencije je na srečanju, ki je potekalo v prijateljskem vzdušju, župan Jankovič poudaril, da je obiska vesel in da nadškofa zelo spoštuje. Po besedah ljubljanskega nadškofa sta se z županom pogovarjala o medsebojnih odnosih, in si kot najbližji sosedje želijo, da bi bilo sodelovanje urejeno in da bi se o vseh odprtih vprašanjih pogovorili. "Sporočilo pogovora za vse sodelavce je, da se odprta vprašanja zaprejo!" je dejal župan Jankovič. "Začetek je zelo obetaven," je še pojasnil nadškof Uran in dodal, da je mogoče stvari reševati, če potekajo pogovori. Maja 2007 bo ljubljanska stolnica sv. Nikolaja, v kateri so ravno letos obnovili freske, praznovala 300-letnico, in to dejstvo je po besedah župana ponos ljubljane.

Mednarodna razstava jasic na Sveti Gori

Rezbarsko, intazijsko in restavratsko društvo Solkan bo letos organiziralo 5. slovensko razstavo jasic z mednarodno udeležbo. Razstava bo v Franciškovi dvorani na Sveti Gori. Odprtje razstave s kulturnim programom bo v nedeljo, 17. decembra, ob 15. uri in bo na ogled do 13. januarja 2007 do 18. ure, vsak dan med 9. in 18. uro, na božični večer pa tudi med 20. in 24. uro. Za šole in vrtnice bodo od 18. do 22. t.m. v jutranjih urah nudili tudi vodenje po razstavi s spremno besedo. Razne skupine pa se lahko najavijo na telefonsko številko 00386 (0)41 484479 (Borut Strosar). Glede na dosedanje razstave, na katerih je bilo na vsaki preko 20.000 obiskovalcev, bi radi tudi letos ponudili obiskovalcem čim več. Sodelovanje na razstavi so zagotovili poleg domačih tudi razstavljalci iz Italije, Avstrije in Hrvaške.

V SEM razstava jasic in razstava Jesusus Pragensis

V Slovenskem etnografskem muzeju (SEM) v Ljubljani so v četrtek, 7. decembra, odprli dve gostujoči postavitvi - razstavo Z jasicami v božični čas, ki jo je pripravilo Društvo ljubiteljev jasic Slovenije ter razstavo Slovenskega verskega muzeja z naslovom Jesusus Pragensis: Praški Jezušček in druge voščene figure iz Slovenskega verskega muzeja. Na razstavi Z jasicami v božični čas bo do 7. januarja na ogled več kot 60 jasic, ki so jih iz različnih materialov ustvarili številni slovenski mojstri in umetniki, večinoma člani Društva ljubiteljev jasic Slovenije, sredine 20. stoletja do danes. Na razstavi Jesusus Pragensis: Praški Jezušček in druge voščene figure iz Slovenskega verskega

muzeja je predstavljena zbirka 40 voščenih figur, ki je največja tovrstna zbirka na Slovenskem. Večino figur, bogato vezenih oblačil, pozlačenih in z barvnimi kamenčki okrašenih kron in drugih dodatkov so Slovenskemu verskemu muzeju med letoma 1990 in 1992 v hrambo zaupale škofjeloške uršulinke. Danes so vse te figure, ki so bile večinoma močno poškodovane, študijsko obdelane in restavrirane. Razstava Jesusus Pragensis je bila prvič na ogled v Stični leta 2005, nato je gostovala še v škofjeloškem muzeju. Spremlja jo katalog, v katerem so opisani restavratski posegi na voščenih figurah in tekstilijah. Razstava bo v SEM na ogled do konca januarja 2007.

Kratke

Praznik miru in prijateljstva v Štandrežu

Na pobudo rajonskega sveta in ob sodelovanju štandreške osnovne šole Fran Erjavec, otroškega vrtca ter župnije in društev bo v nedeljo, 17. t.m., z začetkom ob 15. uri v vaški cerkvi Praznik miru in prijateljstva. Nastopili bodo otroci osnovne šole in vrtca, učenci iz Vrtojbe in domači pevci. Na voljo bodo voščilnice in drugi božični motivi.

Goriški vrtiljak / Abonma za mlade: Svinčnik piše s srcem

Goriški vrtiljak je v četrtek, 23. novembra, povabil srednješolce z nižje srednje šole Ivan Trinko in njihove vrstnike iz doberdobske večstopenjske šole na drugo predstavo Abonmaja za mlade. V veliki dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž so v različnih vlogah igralci Olga Kacjan, Romana Šalehar in Dario Varga iz Mladinskega gledališča (Odprto Mladinsko) v režiji in koreografiji Tijane Zinajić uprizorili ne ravno običajno predstavo, ki jo je s pomočjo zbirke otroških odgovorov, zbranih na podlagi raziskave otroške inteligentnosti v starosti med četrtem in dvanajstim letom, v dramsko celoto strnil dramaturg Andrej Jaklič in ji dal naslov Svinčnik piše s srcem. Utrinki zgodb, ki si jih v različnih narečjih in jezikih pripovedujejo neznanci v vlaku, so prepleteni z liričnimi prebliski resnic, takšnih, kot jih znajo izustiti le otroci. Prav otroška duša z domišljijo, spontanostjo, odprtostjo in iskrenostjo je srčika te predstave, ki jo vizualno nadgrajuje video projekcija Dafne Jemeršič na scenski obdelavi Mojce Cejnar, ki je poskrbela tudi za kostume.

V glavnem so dijaki in tudi njihovi profesorji lepo sprejeli predstavo, čeprav so učenci prvih razredov potožili, da niso povsem zmogli spremljati raznolikost vrstečih se dialogov, morda tudi zaradi jezikovnih posebnosti uporabljenih narečij. / IK

Miklavžu... telovadni prikaz dela telovadcev in telovadk SZ OLYMPIA

Točno dva meseca je preteklo, odkar so se v telovadnici SZ Olympia po poletnem premoru ponovno pričeli tudi redni treningi športne gimnastike (orodne telovadbe), športne ritmične gimnastike in športnega plesa. V gimnastični skupini je okrog 25 dečkov in deklic, ki trenirajo dvakrat tedensko pod vodstvom novogoriškega trenerja Mihe Vogrinčiča, ritmičark pa je 24 in trenirajo pod vodstvom Mije Ušaj Češcut. V športno plesni skupini Hip Hop je 15 deklic in deklet, vadba poteka v baletni sobi Kulturnega centra Bratuž, skupino vodi trener/koreograf Damijana Češcut. Telovadci in ritmičarke so razdeljeni v dve starostni skupini, od 5. do 7. leta in od 8. leta dalje, "hip-hopovke" pa v skupino srednješolk in višješolk. Vsi se že pridno pripravljajo na prva telovadna srečanja in nastope. Dne 11. t.m. so trenerji gimnastične skupine priredili prvo srečanje v letošnji sezoni z novogoriškimi orodnimi telovadci, s katerimi dolgo let že sodelujejo ter skupno pripravljajo program dela pred začetkom sezone. Vse ritmičarke in "hip-hopovke" že pridno vadijo za mednarodno srečanje, ki jih čaka po novem letu v Lignanu s plesnimi in ritmičnimi skupinami, ki gojijo to vrsto tu in onkraj meje, v Sloveniji in na Hrvaškem. Vsi skupaj so že pripravljani za krajšo telovadno božičnico, ki bo v torek, 19. decembra, v društveni telovadnici. Daljši tradicionalni prikaz dvomesečnega dela pa je bil 4. t.m., ko so Miklavžu, staršem, prijateljem in vsem prisotnim pokazali, kaj so se v teh dveh mesecih naučili v skoraj enournem programu, ki je obsegal kar 14 točk. Miklavž jih je ob koncu za njihov trud obdaril s priložnostnim darilom.

Miklavževanje v Podgori

Sv. Miklavž je obiskal podgorske otroke v torek v popoldanskih urah. Malčki otroškega zborčka so ga pričakali s petjem, recitacijami in glasbenimi točkami. Prav vsi so pogumno stopili pred prijaznega svetnika, ki je za vsakega imel toplo besedo in darilo. Za nastop je otroke pripravila Katja Bandelli.

Naslednji koncert v KC Bratuž

Na naslednjem Srečanju z glasbo v sredo, 20. decembra, bodo v Kulturnem centru Lojze Bratuž nastopili pevci Goriškega okteta Vrtnica in Celjski godalni orkester. Vrtnica obeležuje v sezoni 2006-07 srebrni jubilej nepretrganega umetniškega delovanja. Po kakovosti se uvršča v sam vrh tovrstnih sestavov v Sloveniji, kar potrjujejo številne prejete nagrade doma, drugod po Evropi in svetu. V preteklih letih so ga vodili Anamarija Jug, Alenka Saksida, prof. Ivan Mignozzi in ga. Aleksandra Pertot, v sezoni 2005-06 pa je umetniško vodstvo prevzel priznani slovenski dirigent Marko Munih. Celjski godalni orkester neprekinjeno deluje od leta 1945 in poleg rednih abonmajskih koncertov v Celju gostuje po domovini in tujini. Oktet bo predstavil božični repertoar slovenskih in tujih avtorjev, vse skladbe pa je orkestriral mladi pianist in skladatelj iz Šempetra pri Gorici Danijel Breclj. Informacije za koncert in predprodaja vstopnic na tel. št. 0481 531445 v jutranjih urah.

Pokrajinski muzeji na goriškem gradu/Skultura 2001

Bogat katalog priča o umetniškem delu kiparjev v Štandrežu

V soboto zvečer so v prostorih Pokrajinskega muzeja na goriškem gradu predstavili barvni katalog 3. mednarodnega kiparskega srečanja Skultura, ki je bilo lansko leto v Štandrežu in ga vsaki dve leti prireja združenje

Skultura 2001 iz Štandreža. Večer, ki ga je vodil Marjan Breščak, predsednik krajevne skupnosti in pobudnik srečanja kiparjev, je minil v znamenju druženja z umetniki, ki so bili prisotni, predvajanja diapozitivov, ki so jih

bili posneli med lansko kiparsko kolonijo in seveda Štandrežev z gospodom župnikom Karlom Bolčino na čelu. O petjezičnem katalogu, ki ga je stiskala Grafica Goriziana, imenitno oblikoval pa Franko Žerjal, so na predstavitvi po

glasbenem utrinku Davida Bandellija spregovorili Tamara Butkovič in Dimitri Brajnik ter naš urednik Jurij Paljk, ki je skupaj s Sašo Quinzijem ter Damjanom Paulinom prispeval v katalog spremne zapise. Predstavitve kataloga se je udeležil tudi goriški občinski odbornik Claudio Cressati, ki je poudaril predvsem mednarodni in čezmejni pomen kiparskega simpozija v Štandrežu. Vincenc Kovačec s Ptuja, Bojana Križanec iz Celja, Igor Lukič iz Zadra, Sergio Pacori iz Gorice, Ervin Potočnik iz Grosuplje ter Ivan Zotti iz Gorice so bili udeleženci kiparskega srečanja Skultura leta 2005. 2. mladinskega kiparskega srečanja pa so se lani udeležili študentje Akademije za likovno umetnost iz Ljubljane Tala Lumbar, Gaja Zornada, Bojan Puklovec in Zoran Poznič. Fotografije so v katalog prispevali: Vittorio Selva, Roberto Samar in Mario Mucci, medtem ko so prevajalsko delo opravile Nicole Grigo, Carmen Mossenta, Tanja Curto in Nika Simoniti.

Galerija Ars / Predstavitev umetniške mape

Pregarčeve besede in Žerjalove jedkanice

Minulo sredo, 6. decembra, je bila v galeriji Ars na Travniku predstavitev dvojjezične umetniške mape Žlahtnost - Preziosita', ki je sad umetniškega dela slikarja Edija Žerjale in pesnika Aleksija Pregarca. V umetniški mapi je pet Pregarčevih pesmi in so štirje grafični listi Edija Žerjale. Mapa je izšla pri Goriški Mohorjevi družbi v sodelovanju s Skladom Libero in Zora Polojac. Na predstavitvi so spregovorili tajnik

GMD Marko Tavčar, oba umetnika, za glasbeni utrinek pa je poskrbel mladi kitarist Michele Schincariol s SCGV Emil Komel. Tavčar je prebral zapis prof. Magde Jevnikar, ki je objavljen v mapi; Pregarc je podajal svojo poezijo, ki jo je Jolka Milič prevedla v italijanščino. Edi Žerjal je povedal, da je jedkanice stiskala tržaška tiskarna za grafiko Galleria Cartesius, sam pa je vsako ročno pobarval. Umetniško mapo je oblikoval Franko Žerjal.

Miklavževanje v Kulturnem centru Bratuž
Sveti Miklavž je dober svetnik...

Goriški otroci so se tudi letos z vrhano mero radovednosti in kančkom strahu udeležili miklavževanja v Kulturnem centru Lojze Bratuž. V torek, 5. t.m., so v razvedrilo vsem navzočim najprej stopili na oder otroci iz gledališče skupine PD Rupa-Peč, ki so pod vodstvom Martine Quaggiato in Arianne Pinna uprizorili Zgodbo o sv. Miklavžu. Mojci in Šimnu, ki sta v gozdu iskala vesele orglice in čudežni čopič, so bolj ali

manj dobrohotna čudežna bitja pomagala iti najprej v Narobe deželo, nato pa v Deželo pravljic. Ker sta bila do brega srca, sta naposled pri dobrem svetniku Miklavžu, ki so ga spremljali vile in škrti, le našla to, kar sta goreče iskala. V spremstvu nežnih angelčkov je nato slovesno prikorakal v dvorano in na oder sloki dobrotnik v dolgi rdeči obleki ter s škofovsko palico v rokah. Parkeljčkov ni, je povedal, ker so jim angelčki skrili

šibe. Tudi zaradi tega so otroci kar sproščeno pristopili do sv. Miklavža, ki je bogato obdaril

prav vsakogar; tistega, ki je kaj zapel ali zmolil, pa je z aplavzom nagradilo še občinstvo.

Miklavževanje v Doberdobi

Otroška dramska igrlica v pričakovanju sv. Miklavža

Sv. Miklavž je v prejšnjem tednu obiskal vse naše otroke in razdelil polne koše daril med naše najmlajše. Sv. Miklavž se je ustavljal v vseh naših vaseh in tako razveselil otroke, ki so mu poslali pisana in iskriča pisemca. V Doberdobi se je dobri svetnik ustavljal v torek, 5. decembra, v večernih urah. V župnijski dvorani v Doberdobi ga je pričakala gruča neučakanih otrok, ki so s starši in sorodniki do zadnjega kotička napolnili doberdobsko dvorano. Miklavževanja v vasi na goriškem Krasu so že dolgo-

letni običaj, ki ga vsako leto obuja SKD Hrast. Sv. Miklavža doberdobski otroci vedno sprejmejo z otroško dramsko igrlico. Tudi letos so se najmlajši potrudili in se pred svetnikom izkazali s pestro odrsko postavitvijo. Več kot trideset otrok je v režiji Mateje Černic sodelovalo v igrici Na prvi zvezdici se pripelje sv. Miklavž. Otroška igrlica je bila letos uprizorjena ob 15. obletnici smrti Franke Ferletič, ki je omenjeno igrlico napisala. Na odrso so nastopale zvezdice, ki so se spustile na zemljo, da bi z otroki pričakale sv. Miklavža.

Zvezdice so se z otroki spoznavele, se z njimi družile in igrale. Zvezdice so sicer nagajive in se najprej iz otrok nekoliko norčujejo. Kaj kmalu pa jih otroška iskrenost in nasmeh osvoji. Zvezdice tako z otroki prepletejo prijateljske vezi in z njimi čakajo na tako pričakovani prihod dobrega svetnika. Otrokom in zvezdicam se na koncu pridružijo še angelčki, ki so na zemljo prišli napovedat skorajšnji prihod sv. Miklavža. Dramsko igrlico so odlikovali glasbeni in plesni vložki. V pestri odrski postavitvi so se tako izkazali vsi nastopajoči. Gledalci so jih nagradili z zasluženim aplav-

zom. V drugem delu večera so na svoj račun prišli tudi tisti otroci, ki pri igrlici niso neposredno sodelovali. V dvorano je namreč vstopil sv. Miklavž in z njim angeli, ki so prinesli Miklavževa darila. Dobri svetnik je seveda najprej pozdravil vse Doberdobce in jim namenil nekaj dobrohotnih zbadljivk. Seveda so potem na svoj račun prišli otroci, sv. Miklavž se jim je popolnoma posvetil. Otroci so morali seveda dobrotniku pokazati, da si darila zaslužijo. Vsi so preizkušnjo uspešno prestali in zato bili primerno nagradjeni. Sv. Miklavž pa se je s tem poslovil do naslednjega leta.

MALA CECILIJANKA Revija otroških in mladinskih zborov

Radosten praznik otroškega petja

Foto DP

OPZ Štmaver (vodi Nadja Kovic ob spremljavi Martine Valentinič), OPZ Ladjica (vodi Olga Tavčar ob spremljavi Lucije Lavrenčič).

Mrko nedeljo pa so ob povezovanju Irene Bregant prevetrili: Nižja srednja šola I. Trinko (vodi Stefano Iob, spremljava: Kevin in Miky Zuttioni, Aleksija Antonič, Lara Feri, Alice Pecorari, Marta Carlesso), gost iz Slovenije Župnijski OPZ Miren (vodi Martina Avšič ob spremljavi Eve Dolinšek in Ane Avšič), OPZ Rupa-Peč (vodi Tanja Kovic ob spremljavi Zulejke Devetak), OPZ Kremenjak - Jamlje (vodi Ivana Sullini,

spremljava: Petra Grassi), OPZ Plešivo (vodi Erika Klanjšček, spremljava: Mojca Sirk), Starejša skupina OPZ Slomšek - Bazovica (vodi Zdenka Klavčič ob spremljavi Alenke Cergol), ki je prvič nastopila na reviji, OPZ Vrh sv. Mihaela (vodi Tatjana Devetak ob spremljavi Sare Devetak), Otroški in Mladinski pevski zbor F.B. Sedej (vodi Emanuela Koren, spremljava: Martina Valentinič).

Preden so zvonko zazveneli sveži otroški glasovi, je uvodno misel imel Walter Bandelj, predsednik rajonskega sveta Podgora in podpredsednik ZSKP. Podčrtal je povezovalno nit, ki veže Malo Cecilijanko in Cecilijanko, saj iz prve se odraščajočci pevci marsikdaj prelijejo v drugo in s tem nadaljujejo pevsko pot v našem materinem jeziku, ki je bil v zgodovini večkrat tako hudo teptan in se ga moramo zvesto oklepiti. Ob tem se je navezal na nedolžno žrtev, na Lojzeta Bratuža, ki je prav zaradi predanosti slovenskemu petju izgubil svoje mlado življenje pred skoraj sedemdesetimi leti. Če bi slovenščina utihnila v naših krajih, bi zamrlo tudi vse naše kulturno življenje, je opomnil Bandelj in sklenil svoj kratki poseg z božičnimi in novoletnimi voščili.

Petkovo popoldne je snemal slovenski program 3. deželne mreže RAI. Priložnostno spominsko darilo ZCPZ sta pevovodjem izročala Sara in Samuel Devetak.

Iva Koršič

Radovan Gobec, Emil Adamič... na besedila Toneta Pavčka, Ljubke Šorli, Kajetana Koviča, Lenčke Kupper, Janeza Bitenca... Slišale so se tudi priljubljene slovenske ljudske pesmice in nekaj tujih, pa tudi skladbi Beethovna in Brahmsa. Bazoviški zbor je v svoj program uvrstil tudi znano Veseli pastir S. Gregorčiča in se tako edini poklonil goriškemu slavcu ob 100-letnici smrti. Nekaj skladbic je bilo nabožnih in tudi uglasenih in skorajšnji božični čas. Nekateri pevci so z večglasnostjo pokazali, da stremijo po čim boljšem gojenju svojih pevskih sposobnosti in kakovosti petja.

Petkovo pevsko popoldne je z nagovorom uvedel Lovrenc Peršolja, predsednik rajonskega sveta Pevma-Oslavje-Štmaver, in ob dobrodošlici ugotavljal, da je otroških zborov veliko, kar daje upanje v svetlo zborovsko prihodnost. Lepo je tudi, je naglasil, da se v današnjem svetu, v katerem prevladujejo raznovrstne zabave, otroci še zmeraj radi zbirajo na vajah in tam

doživljajo tudi prijetne trenutke v družbi vrstnikov. Hvalevredno je tudi, da imajo ob sebi starše, občutljive za te lepe življenjske izkušnje, ki se bodo otrokom gotovo obrestovale. Ob napovedovanju Jurija Klanjščka so se zvrstili zborčki: OŠ F. Erjavca Štandrež (vodi Martina Hlede ob spremljavi Martine Valentinič), OPZ Veseljaki (vodi Lucija Lavrenčič, spremljali so Zulejka Devetak in gojenci SCGV E. Komel), Mladinska vokalna skupina Vrh sv. Mihaela (vodi in spremlja Sara Devetak), Mladinski cerkveni zbor Štandrež (vodi Alessandra Schettino ob spremljavi Neve Klanjšček), ki praznuje letos 50-letnico delovanja, OPZ Romjan (vodi in spremlja Aljoša Saksida ob pomoči Malih romjanskih muzikantov pod vodstvom Silvije Pierotti), ki se je predstavili z lepim številom prav malih pevcev, OŠ J. Abram (vodi Marta Ferletič ob spremljavi Martine Hlede, Sare Drufovka in Maje Kocina), Mali veseljaki iz Doberdoba (vodi Mateja Černic, spremljava: Sara Devetak),

Foto DP

Na pobudo SKD Hrast, KCLB, SPDG in goriške sekcije CAI

Gornika Roman Benet in Nives Meroi v Gorici

Gore, najvišje strehe sveta, ki se bohoto v Himalaji in v Karakorumu, človeka mikajo od nekodaj. Čeprav se zdijo nedostopne in nepremagljive, se človek na njihovih pobočjih že več stoletij meri sam s sabo. Vsak nov vzpon pomeni za gornika nov izziv in hkrati novo doživetje, ki ga ponesi v skrivnostne in neodkrita višine. Tam je edina človekova spremljevalka belina snega.

Roman Benet in Nives Meroi sta

gornika, ki to belino zelo dobro poznata. Sama sta se namreč povzpela na kar devet osem-

sočakov. O njihovih izkušnjah na tako vrstoglavih višinah bodo kmalu pripovedovali tudi pri nas. SKD Hrast, Kulturni center Lojze Bratuž, SPDG in goriška sekcija zveze CAI namreč prirejajo večer z omenjenima gornikoma v četrtek, 14. decembra, ob 20.30 v prostorih Kulturnega centra Lojze Bratuž. Gre za srečanje z alpinistoma svetovnega slovesa. Nives Meroi je namreč danes solastnica rekorda po številu ženskih vzponov na osemisočake. Devet vzponov, ki sta jih opravila z možem Romanom, je namreč rekordna znamka, ki jo Meroieva deli z avstrijsko gornico Gerlinde Kaltenbrunner. Le-

to 2006 je bilo za trbiška gornika zelo uspešno: uspela sta ji ma vzpona na dva osemisočaka, na Daulagiri in na legendarni K2. Goriški večer bo posvečen tema podvigoma. Benet in Meroieva bosta predstavila tudi film Nient' altro che del bianco a cui badare (Belina... in nič drugega na obzorju) o svojem vzponu na Daulagiri. Člani SKD Hrast so z zakoncem Benet - Meroi prišli v stik po njuni vrnitvi z uspešnega pohoda na K2 v domači Trbiži. Oba sta takoj pozdravila pobudo o goriškem večeru tudi zato, ker je Roman Benet Slovenec. Sam je namreč odraščal v Ratečah. Nives Meroi, ki je po rodu iz okolice Bergama, je spoznal karsneje prav zaradi skupne ljubezni do gora. Po poroki sta si dom zgradila seveda v objemu močnih Julijcev na Trbiškem.

AC

Obvestila

Maša za rajne pevce Moškega pevskega zbora Mirko Filej bo v Števerjanu, v cerkvi Sv. Florjana, dne 18.12.2006 ob 19.00 uri.

V Gnidovčevem domu na Mirenskem Gradu je do februarja 2007 na ogled razstava ilustracij Paole Bertolini Grudina in Walterja Grudine.

Darovi

Za Novi glas: družina Terčič, Števerjan 5,00 evrov; Marija Kogoj 15,00 evrov.

Za misijonarja Danila Lisjaka: druž. Martin Marussi 120,00 evrov; Stana, Trst 25,00 evrov.

Cestitka

Magdalena je sestrico Tanjo dobila, zdaj se bo z mamo Ano in očkom Danilom veselila.

RADIO SPAZIO 103

Slovenske oddaje (od 15.12. do 21.12.2006)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, od ponedeljka do petka, od 20. do 21. ure. Spored: **Petek, 15. decembra** (v studiu Andrej

Baucun): Ob domačem ognjišču - Zborovska rubrika - Iz krščanskega sveta - Obvestila in zanimivosti.

Ponedeljek, 18. decembra (v studiu Matjaž Pintar): Ali veste, da... glasbena oddaja z Matjažem.

Torek, 19. decembra: Oddaja odpade zaradi prenosa košarkarske tekme.

Sreda, 20. decembra (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Resnične jaslice. - Izbor melodij.

Četrtek, 21. decembra (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: Posnetki z naših kulturnih prireditev. - Glasba iz studia 2.

V našem uredništvu bomo veseli, če boste obiskali razstavo **Umetniki za Karitas** v galeriji Ars in kupili kako umetniško delo, saj boste tako pomagali potrebnim. Pri izbiri vam lahko tudi pomagamo!

V našem uredništvu zbiramo denar za misijonarja **Danila Lisjaka**, ki ga bo gotovo uporabil v dobre namene.

KROŽEK ANTON GREGORČIČ
Študijski center za socialno-politična vprašanja
POD POKROVITELSTVOM POKRAJINE GORICA
in v sodelovanju s
SVETOM SLOVENSKE ORGANIZACIJE
STRANKO SLOVENSKO SKUPNOST

vabi na predstavitev knjige odv. Andreja Berdona

"LA RAPPRESENTANZA POLITICA DEGLI SLOVENI IN ITALIA"

Špregonorili bodo Andrej Berdon, Ivo Jevnikar in Mirko Špacapan

Ponedeljek, 18. decembra 2006, ob 18.30

Dvorana Pokrajinskega sveta, Korzo Italija, 55 - Gorica

Srečanja
z glasbo
2006-2007

BOŽIČNI KONCERT

Goriški oktet Vrtnica
Celjski godalni orkester

Umetniški vodja in dirigent Marko Munih

Na sporedu Rheinbergerjeva maša op. 190
in slovenske božične pesmi

Kulturni center Lojze Bratuž

sreda, 20. decembra 2006, ob 20.30

Predprodaja vstopnic tel. (0039) 0481 531445
info@kclbratuz.org

SKD HRAST in SKPD FRANČIŠEK B. SEDEJ
v sodelovanju z
ŽUPNIJSKO SKUPNOSTJO SV. ANDREJ - ŠTANDREŽ
organizirata

BOŽIČNI KONCERT

Nastopajo:

OPZ Štandrež

zborovodkinja Alessandra Schettino

MePZ F.B. Sedej - Števerjan

dirigent Mirko Ferlan

MePZ Hrast - Doberdob

dirigent Hilarij Lavrenčič

Pokrovitelj: Zveza slovenske katoliške prosvete

četrtek, 21. decembra, ob 20.45
cerkev sv. Andreja - Štandrež

Odprtje dveh razstav Franka Vecchiet Grafični listi in slike

Franko Vecchiet je bil pred kratkim prisoten na tržaškem likovnem prizorišču z odprtjem kar dveh razstav. Prvo so odprli v TK Galeriji Tržaške knjižarne v sredo, 29. novembra. Umetnika je predstavila likovna kritičarka Jasna Merku'. "Osrednje izhodišče Vecchietovega likovnega snovanja je in ostaja grafika, ki zaseda pomembno mesto tudi v njegovem slikarskem opusu in poseganju v prostor z izvirnimi instalacijami", je najprej dejala Merkujeva. Iz dvodelne razstave – umetnik je predstavil večje in manjše grafike, ki so zbrane v mapi z naslovom Kvartet – v TK Galeriji pa je kritičarka izluščila še druge elemente, na katerih sloni umetnikova dela. Najprej: stvarno analitično razgrajevanje oblik na osnovne znakov-

ne sestavine z izjemno prefinjenostjo prodorno presega v intimno sfero, ko umetnik globinsko in predano vse prodornejše podoživlja ustvarjalni proces. "Pričujoča razstava grafik ima obenem dražestni barvni utrip žareče rumene barve, medtem ko so listi iz grafične mape igri-vo raznobarni". In še: "Čeprav preseganje v prostor ni pri tej razstavi tako zelo očitno, ga zasledimo v samem konceptu, v pristopu." Vecchiet namreč pozorno opazuje svet, ki ga obdaja, izbere odraščene materiale in jih uporablja kot matrice. Sprememba kontestualnosti daje tem grafikam konceptualen pomen in spleta zato tesno vez umetnika z neposrednim okoljem, ki ga obdaja. Merkujeva je nato podrobneje opisala grafično mapo in zapleten postopek, po katerem so gra-

fike nastale, saj je umetnik uporabljal kot matrice navadne keramične odraščene ploščice. "Opozorila bi na dejstvo, da je tak postopek včasih tehnično še bolj zapleten, kajti klasična matrica je povsem položna in že pripravljena za odtiskovanje, medtem ko so take neobičajne matrice potrebne večkrat zelo iznajdljivih posegov, da nato premorejo večkratno odtiskovanje, kar je tudi osnovni namen grafike." Po mnenju Jasne Merku' predstavljajo keramične ploščice stik z materijo in stik človeka z zemljo, "z njegovim konkretnim zemeljskim izkustvom. Simbolika števila štiri in oblike kvadrata to smiselno podkrepijo in ponovno priključujejo v našo zavest konkretno soočanje z znakovno definicijo materije." Če pa so ploščice izhodišče, se znakovno polje avtonomno raz-

Foto IG

vija dalje v lastno pripoved in v soočanju s stvarnostjo preraste v vse večjo dimenzijo grafične podlage, kjer se preko globokega tiska znaki globlje usedejo "v voljnost mehke papirnatode-

lage in vse globlje prodirajo v svet umetnikove intuitivne avtobiografske izpovedi", je dejala Merkujeva, ki je obenem omenila prisotnost Vecchietovih grafik na zgodovinski razstavi o slo-

venskem lesorezu v Ljubljani. Vecchietove slike pa so bile osnova druge razstave, ki so jo odprli v Bambičevi galeriji v soboto, 2. decembra.

IG

Igorju Tuti pomembno priznanje Skavtska filatelija

Konec prejšnjega tedna se je v Bologni sestalo vodstvo italijanskega združenja za skavtsko filatelijo (AISF). Na tem sestanku so pregledali potek in uspehe letošnje državne razstave, ki je bila od 20. do 22. oktobra v Genovi, in zaključke mednarodne evropske skavtske razstave, ki je potekala prve dni novembra v Španiji. Od lanskega leta je član vodstva AISF tudi slovenski zametjski skavt Igor Tuta, ki je zadolžen za razstavne dejavnosti. Tuta je na srečanju skavtov v Genovi prejel dve priznanji, in sicer

plaketo za 25-letno delovanje na področju skavtske filatelije in srebrni znak AISF z naslednjo motivacijo: "Srebrni znak AISF prejme Igor Tuta: za klasifikacijo slo-

venskih skavtskih poštinih žigov in za delo pri novitetah za člane; za organizacijo poštne službe in posebnega žiga na letošnjem srečanju "jamboree" slovenskih skavtov v Italiji v Tipani, za sodelovanje s članki pri Vestniku AISF in ker je kot publicist sprejel mesto odgovornega urednika."

Na sestanku v Bologni so nato dolgo razpravljali o številnih prireditvah, ki se bodo izvršile prihodnje leto, ko svetovna skavtska organizacija slavi 100-letnico svojega obstoja. Ob tem jubileju bodo razne državne poštne uprave izdale znamke o skavtizmu. Računajo, da bo svoje znamke izdalo okrog 200 držav. Da omenimo samo nam najbližje: dve italijanski znamki in listič bodo izšli 23. aprila, Slovenija bo svojo skavtsko

znamko izdala 23. marca, Avstrija bo 22. februarja izdala 4 znamke in listič, San Marino bo dve znamki izdal 8. maja in Vatikan kmalu nato.

Po raznih krajih Italije se bodo za stoletnico zvrstili številna srečanja, prireditve in razstave. Osrednja bo v kraju Comacchio pri Ferrari od 21. do 23. aprila, kjer bodo tudi poimenovali mestni trg po ustanovitelju skavtizma Baden – Powellu.

Prihodnje leto prirejajo ob 100-letnici skavtizma vse tržaške skavtske družine (italijanski in slovenski skavti) vrsto zanimivih pobud, med katerimi bi za zdaj omenili le veliko fotografsko razstavo o preteklosti tržaškega skavtizma v eni osrednjih mestnih dvoran od 12. do 28. aprila. V novi razstavni dvorani nekdanjega Narodnega doma, v dvorani, ki jo bo upravljala Slovenska narodna in študijska knjižnica, pa bo od 3. do 5. maja filatelistična razstava na temo mednarodnega skavtizma. Poštna uprava pa bo ob tej priložnosti izdala poseben spominski poštni žig.

"Razbiranja"

PRISPEVEK ŽENSKO K SLOVENSKE POEZIJI - DRUGIČ

ur. Irena Novak Popov: Antologija slovenskih pesnic 2 (1941 - 1980). Ljubljana: založba Tuma, 2005.

Druge knjige Antologije slovenskih pesnic, v redakciji dr. Irene Novak Popov, docentke za sodobno slovensko književnost na ljubljanski slovenistiki, je podobno nastavljena kot prva, ker z njo (in tretjo, ki jo še čakamo) tvori slikovito celoto, saj skupaj prikazuje zanimiv izsek ženske ustvarjalnosti na slovenskih tleh.

Tudi ta druga antologija zajema nek časovni razpon, ki sega od leta 1941 (ko je v naših krajih bila vojna) do leta 1980 (leto Titove smrti in posledičnega razpada Jugoslavije).

Po uspehu prve knjige nam druga že nudi neko pomembno sliko. Avtoric je v krajšem obdobju znatno več, kar priča o pravem razmahu in končni emancipaciji ženske tudi kot literarne ustvarjalke oz. pesnice, čeprav je marsikatera izmed njih ostala brez pesniške zbirke ali je objavila samo eno v dobi svojega ustvarjalnega dela. Prav je, da vsaj pomembnega navedemo pahljačo avtoric, ki se je nabrala v tem izboru. S svojimi pesmimi so v tej antologiji zastopane Vera Albreht, Anka Salmič, Meta Rainer, Pavla Medvešek, Milena Mohorič, Ema Muser, Ljuba Skornšek, Nada Dragán, Fani Okič, Lili Novy, Ljubka Šorli, Katja Špur, Marička Žnidaršič, Tihomila Dobravc, Vida Brest, Ana Praček Krasna, Ludovika Kalan, Milka Hartman, Angela Žužek, Vida Taufer, Marija Mijot, Mila Kacič, Marika Kardoš, Ada Škerl, Saša Vegri, Neva Rudolf, Marica Škorjanec, Asta Žnidaršič, Milena Soukal, Ela Peroci, Nada Fridau, Marija Gorše, Alenka Glazer, Jolka Milič, Neža Maurer, Milena Merlak, Bruna Marija Pertot, Irena Žerjal, Rose Mary Prosen, Ana Padovan, Berta Bojetu Boeta, Marjanca Kočevlar-Colarič, Nataša Kastelic, Bogdana Herman, Ifigenija

Zagoričnik Simonovič, Majda Kne in Aksinija Kernauner.

Če preletimo ta imena, bomo spoznali, da so večinoma neznana, razen redkih izjem, ki so si vztrajno utrle pot v slovenski literarni zgodovini. Hud krivičen manko, ki je nastal na področju ženske ustvarjalnosti v slovenski literaturi, je s to antologijo še nekoliko zapolnjen in nam prinaša - poleg avtorske pisanosti - tudi tematsko raznolikost.

Prva vojna leta so v ženskih pesnicah vzbudila cel kup čustvenih premikov, ki so jih tenkočutne ustvarjalke znale s pridom in umetniško potenco preliti na papir. Velika večina pesmi priča o "ženskem" realnem pogledu na svet v konfliktu skozi tančico tenkočutnosti.

Marsikatera avtorica je okusila grozo taborišča, vojne, okupacije, zatiranja in odpora in to prefinjeno izrazila v svojih delih.

Dobra tretjina knjige je tako posvečena vojnemu dogajanju, ki iz pesmi bruha grozo in potrlost. Tudi če gre za "pesništvo upora", je ta upor postavljen čisto tiho in neprisljano, bolj kot tožba nad človekovo hudobijo ali nemočjo pred sovražnim okupatorjem.

Druge tematika zbirke je seveda ljubezenska. Gre namreč za pomemben delež, ki ga ima ženska poezija na tem področju. Rojstvo, rast in konec (najpomembnejšega človekovega čustva, zadobi pri ženski poseben značaj. Jasno je, da gre za komplementarno poezijo, ki se z "moško" ljubezensko liriko prepleta in dopolnjuje. Moški slavi žensko, ženska ljubi moškega. To bi bilo v dveh besedah strnjeno

preoblikovanje poetike ljubezenske lirike pri moškem ali pri ženski. V tej antologiji se kaže posebnost ljubezenske poezije, ki je naravna, čuteča in predvsem ukoreninjena v vsakdanjosti, mestoma celo v zavedanju minljivosti. V tej "ženski" obliki poetičnega pisanja o ljubezni je čestokrat tudi zaznavna melanholija in nemoč ob nesrečnih ljubezenskih pripetljajih, kjer je moški postavljen vedno v vlogo nečutečega in nadvladajočega bitja. Poezija žensk hoče vzpostaviti koherenco med spoloma, ki sta ločena od patriarhalnega načina družbenega razmišljanja.

Njihovi nerazčiščeni odnosi z moškimi, družino, mestoma celo z otroki kažejo poseben odnos žensk do sveta, ki je seveda (s stališča moškega) poseben, v kolikor obrnjen navznoter, a posebno čuteč do družbe, prav zaradi te ponotranjenosti.

Tudi pazljivost, ki jo te avtorice imajo do narave in stvarstva, je domena "ženske" tipologije literature, ki bolj izraža tudi svoje celovito vklapljanje v stvarstvo kakor "moška".

Pričujoča antologija je v slovenski literaturi pomemben vogelni kamen, ker razkriva to, kar je zaenkrat širši javnosti neznano in kar bi lahko znatno prispevalo k (vsaj) literarni enakovrednosti med spoloma.

Če je že številčno moški spol bolj prisoten v slovenski književnosti, je s to antologijo tudi ženska dobila pomembno mesto. Predvsem zaradi tega, ker je gledanje na isto stvar z dveh različnih zornih kotov (v tem primeru z moškega in z ženskega) dopolnjuje, komplementarno in celovitejše. Tudi v literarni vedi.

David Bandelli

Milena Merlak

Hitov paviljon v Novi Gorici

Šalamunovi "Oblačni stroji"

Letošnjo galerijsko sezono so v paviljonu Hitovega poslovnega centra sklenili z razstavo slik Andraža Šalamuna. Umetnik se je v Novi Gorici predstavil z "oblačnimi stroji", saj barvni oblaki, madeži, zasloni in zavese na njegovih podobah prevzemajo determinatno vlogo in s tem poudarijo fantazmične pomene ter ekspresivnost, je o razstavi zapisal umetniški vodja Obalnih galerij Piran Andrej Medved. Ta je o Šalamunu in njegovih delih spregovoril na odprtju razstave v četrtek, 7. decembra, ob 20. uri. Barvni oblaki, madeži in zasloni imajo pri Šalamunu vrednost hierofanije, tj. predmeta, ki predstavlja svetost v nebesnem simbolizmu. Pri Šalamunu linearno gledanje zamenja pikturalno, ki jemlje za objekt in svojo referenco celoten prostor slike.

Pikturalni znak oblaka in oblačnih sfer namreč predstavlja stanje zazrtosti, ekstaze, ki ni ne fizični pojav ne materialni predmet. Ožarčeni baloni zdaj lebdi v dokončni kompoziciji in ubežijo linearni perspektivi, kjer barvni sloji nosijo v sebi vse retorične, ikonografske, tematske in simbolne vloge, je še zapisal Medved.

Andraž Šalamun se je rodil leta 1947 v Ljubljani. Svojo umetniško pot je začel kot član konceptualistične skupine OHO, nato pa se je posvetil slikarstvu. Bil je eden začetnikov body-arta in v 80-ih letih prejšnjega stoletja eden vidnejših predstavnikov "nove podobe" v Sloveniji. Številni nizi monumentalnih platen kažejo na Šalamunovo izjemno produktivno likovno ustvarjalnost in moč, pa naj so to figure orjaških bizonov ali poetični in kozmični pejzaži, nastali v zadnjih petnajstih letih.

Za naš jezik

Še nekaj jezikovnih spačenk

Dogaja se, da iz zadrege, ker ne najdemo ustreznega slovenskega izraza ali ker nimamo velikega italijansko-slovenskega slovarja Sergija Šlenca, da bi v njem poiskali prevod iz italijanščine, mirne duše dodajamo italijanski besedi slovensko končnico in se nam zdi, da je vse v redu! Če take spačenke uporabljamo v pogovoru, še ni hud greh, hujše je, če jih pišemo. Žal jih pišemo kar pogosto.

Ena takih besed je *kampanilizem*, ki je nastala po italijanski besedi *campanilismo* (iz *campanile*) in pomeni pretirano navezanost na svoj domači kraj. Namesto te tuje v pravem pomenu besede, ki je ni v pravopisu, bomo uporabili sicer ne prav lepo besedo *lokalpatriotizem*, ki pa je mednarodni izraz ali evropeizem in ga razumejo tudi v Sloveniji. Tudi besedo *korentist* vidimo včasih napisano v finančnih besedilih. Nastala je po italijanski besedi *correntista*. To je beseda, ki jo razumemo vsi, ki znamo italijansko. Pravilni slovenski izraz, ki se uporablja po vsej Sloveniji, pa je: **imetnik tekočega računa**.

Mogoče se pa od vseh takih besed najbolj uporablja beseda *menefregizem*, ki izhaja naravnost iz italijanščine. Tudi ta nima domovinske pravice med nami in se je moramo izogibati. Zanj imamo lep slovenski izraz **pišmeuhovstvo** (ali, kot piše Matjaž Kmecl: **pišmevuhovstvo**), kar izhaja iz reka: **piši me v uho** in pomeni **brezbriznost, ravnodušnost**, kot nam pove Šlenc v svojem slovarju.

Trst / V Državni knjižnici

Brazgotine zemlje slikarja Marka Faganela

"Pripovedovati o mlademu umetniku, ki ima za seboj sorazmerno kratko ustvarjalno pot, ni nič manj zahtevno kakor spregovoriti o izkušenem ustvarjalcu, o katerem je bilo že marsikaj povedanega."

S temi besedami je likovni kritik Claudio H. Martelli uvedel razstavo Marka Faganela z naslovom *Le cicatrici della terra - Brazgotine zemlje*. Izredno bogat ustvarjalni "korpus" mladega goriškega ustvarjalca bo do 5. januarja 2007 na ogled v razstavnih prostorih Državne knjižnice na trgu Papeža Janeza XXIII. št. 6.

Besede kritika so bile sprva naravnane v splošno presojanje ustvarjalne žilice mlajših generacij, po katerih je treba "izluščiti razpoznavni znak posameznega ustvarjalca, ne da bi nas pri tem zavedli trenutni modni trendi. Mladim talentom je treba slediti z velikim zanimanjem", je dejal Martelli, ki dobro pozna generacijo "treh Faganelov": očeta Roberta, brata Davida in še Marka. "Prepričan sem, da je umetniška žilica tudi stvar kromozomov. Ročno spretnost je namreč imel že Markov dedek, ki je bil obrt-

nik. Znano je, da se umetnost rodi iz obrtništva in iz samega spoštovanja do materije..." Goto-vo je torej Marko črpal iz očetove in bratove izkušnje, kljub temu da si je nato zaoral svojo pot,

narava, ko se oddaljim od nje." Claudio H. Martelli je nato bolj podrobno spregovoril o razstavi. "Mlade prepoznavamo po njihovem pogumu, po suverenosti, s katero sprejemajo vedno nove iz-

Foto IG

ki ga nenehno vodi v ljubljeno naravo, kar pričajo same barve, ki jih Marko Faganel uporablja pri zadnjih delih. "Gre namreč za barve bolj monokromatičnega spektra", nam je pred predstavitvijo obrazložil umetnik. "Za slike izpred nekaj let pa sem uporabljal bolj žareče, živahne nianse", je še dodal umetnik. In še: kaj pomenijo brazgotine zemlje? "To so sledovi, ki mi jih zapusti-

zive, po tem, kako zlahka opustijo odrabljene ustvarjalne poti in se napotijo po novih. Če primerjamo zadnjo produkcijo Marka Faganela s tisto izpred nekaj let, se lahko o tem še bolj prepričamo. Nove slike pričajo o močnem zanosu, ki ga umetnik ima do materije. To je razvidno že iz podlage, ki jo Faganel uporablja pri snovanju svojih del: težka in temna sestavina jute, na kateri umetnik snuje svoje podobe, postane organski del celotne umetnine tako kot znak in barva." Miselni prestop od materije do narave je po mnenju Martellija izredno kratek. "Faganelova predanost naravi ostaja v njegovih delih stalno prisotna, tudi takrat, ko se krajina razlega v spomin", je dejal kritik in še poudaril, kako tesna umetniška žilica veže mladega Marka na druga dva priznana posoška umetnika, "na Mušiča in Monai".

Igor Gregori

Fotografska razstava

V Pilonovi galeriji v Ajdovščini fotografska razstava Podoba kovine

V ajdovski Pilonovi galeriji so v petek, 8. decembra, odprli fotografsko razstavo z naslovom *Podoba kovine*. Gre za razstavo 15 avtorjev iz Slovenije, Italije, Avstrije in Velike Britanije, ki so se junija v Ajdovščini udeležili četrtega fotografskega srečanja z enakim imenom. Avtorji pripadajo različnim generacijam, so zagovorniki različnih ustvarjalnih stilov in različno fotografsko izobraženi, kar je mogoče razbrati tudi iz njihovih stvaritev. Potem ko so fotografi na lanskem mednarodnem srečanju *Podoba kovine* beležili utrip starega ajdovskega mlina, ki je avtorjem ponujal nekakšen skupni atelje, so v okviru letošnjega srečanja z lastnim avtorskim pristopom do fotografije spoznavali Ajdovščino in njeno širšo okolico, je pojasnil vodja srečanja Primož Breclj. Po njegovih besedah namreč bogata tehnična dediščina na Ajdovskem kar sama ponuja nekakšno nadaljevanje fotografskega zapisovanja, razmišljanja in poustvarjanja zgodb o preteklih in sedanjih industrijskih kompleksih in delavnicah na tem območju. Srečanje, ki pomeni manifestacijo uveljavljene in še ne uveljavljene umetniške fotografije, je sicer namenjeno iskanju in sprejemanju podobnega in različnega, izmenjavi mnenj, izkušenj, znanj in individualnih ustvarjalnih pristopov, je dodal. Ob Breclju so se junjskega fotografskega srečanja iz Slovenije udeležili še Gregor Humar, Jure Kravanja, Sonja Lebedinec, Andrej Perko, Matjaž Prešeren, Martin Prosen, Bojan Radovič, Branimir Ritonja, Matjaž Slejko in Tanja Verlak, Italijana Maurizio Frullani in Roberto Kusterle, Britanec Jonathan Hatfull in Avstrijec Valentin Oman. Njihova dela so predstavljena tudi v priložnostnem katalogu.

Simon Gregorčič ob 100-letnici smrti

Kedór je možak,
strupene se kupe ne brani,
sladké se nikdar ne upijani,
no vedno ostane enak
in vedno ohrani
si pôkoj sladák!

(Kupa življenja)

Goriška Mohorjeva družba / Miroslava Leban

Knjiga pravljič Mravlja hoče v živalski vrt

Včasih se odrasli vračamo v otroštvo, nežni čas trepetov in sanj. Meni se otroštvo "zgodi", ko zbolim. Tako tudi tokrat, ko sem leže v postelji blažila vročino s čaji in sokovi, predvsem pa s knjigami - antibiotiki (ne)znanja. V predprazničnih dneh me je nagovorila nova knjiga, ki jo Goriška Mohorjeva družba v okviru tradicionalne knjižne zbirke namenja mlajšim bralcem. V njej se predstavlja Miroslava Leban, ki je sicer že objavljala v mladinskih revijah in je s svojimi zgodbami sodelovala na tržaškem radiu.

Pod naslovom *Mravlja hoče v živalski vrt* (in druge zgodbe) je avtorica zbrala dvanajst pripovedi iz pisane živalskega sveta: v njih nastopajo tako otrokom priljubljeni liki, kot zajček, veverica ali polček, kot tudi bolj eksotični živalski junaki, recimo, slon, tiger in celo noj. Knjigo sem najprej prelistala od prve do zadnje strani: vase me je posrkala topla sijoče obarvanega domišljjskega sveta, ki v živalskih figuricah kraljuje tako rekoč na vseh straneh, od prve s posvetilom *Moji Mucki* - do zadnje, kjer spet drobni metuljček spremlja sicer prozaične podatke kataložnega zapisa. Različne živalice, ki skoraj logotipsko označujejo strani vsake izmed dvanajstih zgodb, se domiselno pojavijo skupaj v kazalu. Med njimi iščem mravljo, ki nastopa v naslovni zgodbi. Ustvarjalna roka Paole Bertolini Grudina, že uveljavljene ilustratorke, zveste sodelavke knjižnih izdaj Goriške Mohorjeve družbe, jo je kajpak postavila pod povečevalno steklo. V tej obliki

se pojavlja kar trikrat: na platnici, naslovni strani in v prvi pripovedi, saj bi sicer ob orjakih živalskega vrta te marljive, drobne delavke niti ne opazili. Kot otrok uživam ob barvitosti ilustracij in prikupnem videzu knjige, ki jo je oblikoval Walter Grudina: prevzame me opečnato rdeča notranost platnic, besedilo se mi ponuja na svetlorjavih straneh. Nato se zatopim v branje. Svet Miroslave Leban je posodobljen živalski svet, pristrčen in nevsiljiv. Četudi v zgodbah nastopajo zgovorni prebivalci gozda, travnika in polja, ne gre za basni, saj živali niso tipizirane kot tudi ne izrazite nosilke človeških lastnosti. So samostojne, simpatične figure, ki razgibavajo pripovedi s

potegnejo vase, da se znajde med zaljubljenima polžkom in mravljo, ob zajčku Detektivčku, v nagajivem vrtincu vragolij zajčka Diredajčka in ježka Pobalina, smeje se stonoginemu nakupovanju novih čevljev - izredno težkemu opravilu. V naslovni zgodbi mravlje, ki bi po vsej sili rada postala del živalskega vrta, a ji to ne uspe, začutim nespamet drobnega bitja, ki ne zna ceniti svobode. Neumna krava Cika uteleša pregovorno kravjo neumnost, ker ne zna ločiti različnih naravnih prebivalcev - zanje so vsi enaki: kobilica, črček, metuljček in ptiček, saj vsi skačejo ali letajo. Avtorica je pripovedi oblikovala s spretnim zamahom in fabulativno zgoščenostjo, znala jim

je vdahniti aktualno noto (v živalskem svetu se pojavi telegram, govor je o sesalniki za prah, vesoljski ladji, infekciji). Med branjem mestoma naletim na kak pogovorni izraz (frlet, plav namesto moder idr.), spet se oglašajo moja narava odrasle bralke.

Odlika knjige *Mravlja hoče v živalski vrt* je vsekakor v harmoničnem spoju besedne in likovne govorice, kar bo pritegnilo tako mlade poslušalce branih zgodb kot tudi že samostojne osnovnošolce, ki so pogumno zakorakali v fantastični svet branja. Podoživljanje otroške sproščenosti je za odraslega prava dragocenost, ki se utrne v redkih trenutkih, pogostejše v predprazničnem in božičnem času. Tudi ob (skupnem) prebiranju dobre in lepe knjige.

Majda Artač Sturman

Foto DPD

svojo prepričljivo življenjsko stjo. Tudi ne gre za živalske pravljičice, ki bi izstopale s poudarjeno črno-belo domišljjsko poanto. Kratke živalske zgodbe otroka

Ljubljana, Galerija Zala / 24. november - 22. december

Zoran Mušič iz slovenskih zasebnih zbirk

Galerija Zala ponuja na ogled izbran pregled opusa Zorana Mušiča iz slovenskih zasebnih zbirk in tako omogoča seznanjenje z umetninami, ki so po navadi nedostopne širši javnosti. Izbor je omejen na velikost razstavnih prostorov, vendar skuša biti sprehod skozi umetnikove značilne in najbolj prepoznavne motive, od začetkov v tridesetih letih do poznega obdobja s konca devetdesetih. Poleg slik je predstavljenih tudi nekaj risb, ki kažejo izjemno umetnikovo potezo, dinamičnost zgodnjih let in poduhovljeno zamišljenost zadnjih ciklov. Kronološki pregled se začneja z domačimi krajina-
mi, naslikanimi s hitro, ekspresivnejšo potezo čopiča in bolj izrazitim kolorizmom. Najpogostejše so to podobe briškega, kraškega, dalmatinskega okolja, h kateremu se je slikar vedno vračal. V obdobju pred drugo svetovno vojno se je posvetil motivu kolodvora, z dinamično oblik in

prostorsko postavitvijo. Mušič je veliko slikal tudi Benetke. Mesto, kamor se je zatekel po vojni, mu je s svojo izjemno podobo nudilo pester izbor motivov. V Italiji ga je navdihovala tudi

vov so njegovi dalmatinski konjički, naslikani z izčiščeno, zreducirano potezo, spremenjeni v simbolni, arhetipski element narave. Navezanost na pokrajino se je v Mušičevem

sienska pokrajina, ki ga je spominjala na domačo briško in kraško zemljo. Eden najprepoznavnejših umetnikovih moti-

ustvarjalnem razvoju odražala tudi v njegovem približevanju abstrakciji v šestdesetih letih. Gola kraška zemlja se je s svoji-

mi vrtačami, brazdami, griči spremenila v estetski element, ki ga še bolj poudarja groba, neobdelana tekstura platna. Dalmatinsko zemljo je umetnik skozi svojo interpretacijo spremenil v zaporedje barvnih ploskev, potez, madežev, slikal je tudi gorsko pokrajino, kamor je ravno tako rad zahajal. Loteval se je je bodisi z barvo kot risbo. Z linijo je poustvarjal silhueto hribov, ki je že nakazovala prehod k najbolj dramatičnemu in tragičnemu motivu njegovega opusa, vrsti slik in risb Nismo poslednji. Grozote, ki jih je videl na doživel v taborišču, je na brežovjem-promisen, direkten način prenesel na platno, trupla žrtev izražajo trpljenje samo in nečloveškost njihovih krvnikov. Mušič se je vedno vračal še k drugim temam, tudi te so prisotne na razstavi, ponovno je posegal po začetnih motivih, slikal je interjerje, atelje, tihožitje. Stalen navdih mu je pomenila žena Ida, ki jo je prikazoval na številnih portretih. Umetnikov izjemno bogati opus predstavlja temelj slovenske moderne umetnosti. Zoran Mušič pa je s svojim delom in življenjem prekor-
račil nacionalne meje, vrednost in sporočilnost njegovega dela presegata čas in prostor.

Katarina Brešan

Kratke

Obnova Kraške gorske skupnosti

Kraška gorska skupnost končno dobiva svoje oblike. Deželna odbor- nika Iacop in Marsilio sta na srečanju z župani bivše KGS izpolnila obljubo, ki je bila dana v V. deželni komisiji v odgovor na vprašanje in sta se uradno obvezala, da bo člen o obnovi KGS vključen v nov zakon o goratih območjih, ki ga bo deželni svet sprejemal prihodnje leto. Novica je v tem, da sta odbornika napovedala možnost, da se deloma gorate občine, kot so Trst, Tržič, Ronke in Foljan, odločijo za vključitev v dve obliki povezovanja, in sicer v Aster s svojimi nižinskimi predeli lastnega ozemlja, v gorsko skupnost pa s svojimi goratimi območji. Sedaj torej ni več prostora za ugovarjanje in dvome. S tem ukrepom, ki sicer prihaja po več kot enoletni zamudi po prvotnem izveščku iz deželnega sveta, bodo zainetisirane občinske uprave imele edinstveno priložnost za črpanje sredstev iz ene in druge oblike povezave.

Strešice na elektronskih zdravstvenih izkaznicah

Deželni svetnik Mirko Špacapan je posegel pri deželnem odborniku Beltrameju v zvezi s pomanjkanjem strešic na elektronskih zdravstvenih izkaznicah ter o pomanjkanju slovenskih napisov na plakatih, ki v občinah slovenske Benečije vabijo družine k cepljenju otrok. Slednji problem je podčrtal občinski svetnik v Grmeku Fabio Bonini, ki je glede tega pisal pismo deželnemu odborniku za zdravstvo. Isto pismo je Bonini poslal tudi vsem svetnikom slovenskega jezika. Špacapan je odborniku poudaril, da je nezaslišano, da v občinah s slovenskim prebivalstvom uradni plakat dežele uporablja angleščino in furlanščino, ne pa tudi jezika, ki ga uporablja večina ljudi. Vabilo k cepljenju je vsekakor hvalevredna pobuda, ki mora doseči svoj cilj tudi s tem, da prijazno nagovarja ljudi v materinščini. Kar se tiče pomanjkanja strešic na slovenskih priimkih, pa je deželni svetnik Slovenske skupnosti menil, da je izgovarjanje na napake drugih že nekoliko preživeta oblika za neizvajanje osnovnih pravic državljanov slovenskega jezika. Špacapan je zato pozval Beltrameja k čimprejšnjemu ukrepanju, da se izkaznice, ki bodo vsekakor vrnjene, znova natiskajo v pravilni obliki. S tem stališčem se je strinjal tudi sam predsednik Riccardo Illy, do katerega sta stopila pokrajinski tajnik SSK za Trst odv. Peter Močnik in sam deželni svetnik, da bi ga opozorila o resnosti zadeve.

Mladinska maša v Dolini

Tudi letos je na predvečer praznika Brezmadežne potekala v dolinski cerkvi mladinska maša. Sveto mašo je daroval msgr. Evgen Ravignani ob somaševanju domačega župnika g. Maksa Suarda in drugih duhovnikov. Slovesnost je uvedlo pritrkovanje skupin iz Mačkolj in Boljunca. Ob 19. uri se je pričela sveta maša. Cerkev sv. Urha so napolnili otroci, mladina in drugi verniki iz Brega ter drugih okoliških vasi. Mladina je ob zvokih kitar odpela doberšen del mašnih pesmi, otroci in katehetske skupine so pripravili prošnje in sodelovali z branjem beril. Domači pevski zbor, ob spremljavi organista, g. Oskarja Kocjančiča, je dopolnjeval liturgijo z odgovori in spevi.

Foto A. Novak

Po opravljeni sveti maši se je slavo nadaljevalo v bližnjem Mladinskem domu ob hrani in pijači. Misel za pritrkovanje ob tej priložnosti se je porodila že v lanskem letu. Tedaj smo zlezli v zvonik mačkoljanski pritrkovalci in izvedli nekaj "komadov". Letos se nam je pridružila skupina iz Boljunca. Skupaj smo pritrkovali pred sveto mašo in po njej. Pitrkovali smo na tri bronaste zvonove s pomočjo vrvi. Prisotnost domačih pritrkovalcev je bila tudi tokrat zelo skromna. / Martin Tul

Deželni volilni zakon / Berdonova študija
Pet pred dvanajsto

Stranka Slovenske skupnosti je predstavila v četrtek, 7. decembra, v prostorih deželnega sveta študijo, ki jo je napisal odvetnik Andrej Berdon v zvezi z zastopstvom naše manjšine v izvoljenih organih.

Delo sta poleg samega Berdona pravno in politično utemeljila posega deželnega svetovaleca Bernarda Špacapana in deželnega tajnika SSK odv. Damjana Terpina.

Oba sta poudarila, da Berdonova študija potrjuje, da je v italijanskem pravem sistemu in v samih razsodbah najvišjih sodstvenih organov sprejeta norma, da manjšine lahko uživajo pravno zaščito tudi na področju same izvolitve svojih predstavnikov v izvoljenih telesih, in sicer od deželnega zbora vse do evropskega parlamenta.

Dejstvo, da taki dokumenti obstajajo, pa čeprav so slednji omeje-

ni le na Ladinco na Južnem Tirolskem oziroma na nemško manjšino v isti deželi, pa je dokaz, da bi ne smelo biti težav, da se tudi v volilni zakonodaji, ki jo pripravlja sedanji deželni svet Furlanije Julijske krajine, saj ne gre za

predpise, ki bi bili v nasprotju z ustavo.

V tem zakonodajnem obdobju smo Slovenci imeli kar 5 izvoljenih predstavnikov v deželnem svetu, vendar to ni nobeno jamstvo, da bo tudi v prihodnje tako, saj ne nazadnje bi v novem deželnem svetu le 59 svetnikov.

Prav zaradi tega je potrebno, da se stranke, ki sestavljajo sedanjo večino in za katere smo strnjeno

Sklad Dorče Sarđoć

Podelitev štipendij za
šolsko leto 2006-2007

V dvorani Igo Gruden v Nabrežini so 5. decembra 2006 s posebno svečano stjo podelili štipendije iz Sklada Dorčeta Sarđoća. Uvodne misli je imel dr. Boris Peric, ki je prisotnim nakazal poslanstvo in vlogo Sklada ter tudi delovanje Od-bora pri iskanju donatorjev in sponzorjev, s pomočjo katerih lahko iz leta v leto krepijo in bogatijo delovanje Sklada, ki se zavzema za študente iz naše dežele. To je prišlo tudi letos do izraza pri podelitvi samih štipendij. Še pred tem je odbornica za kulturo devinsko-nabrežinske občine Tjaša Švara pozdravila prisotne in naglasila pomembnost take pobude oziroma delovanja Sklada. Upravni odbor Sklada je za šolsko leto 2006-2007 dodelil 12 štipendij v vrednosti 14.500 evrov. V sklad za letošnje štipendije so prispevali Banca di Cividale - Kmečka Banka, KB 1909 Finančna delniška družba, Mark S.r.l., MIPOT S.p.a., Nova Ljubljanska Banka d.d. - Filiala Trst, Transmedia S.p.a. in Zadruga na Banka Doberdob in Sovodnje. Pet štipendij v višini 500 evrov so podelili učencem dvojezične osnovne šole v Špetru, in sicer Fabianu Bledigu, Fanihi Coren, Fe-

derici Cos, Alekseju Petricigu in Karin Rizzi.

Šest štipendij v višini 1.500 evrov so podelili univerzitetnim študentom, Simonu Leghissi, ki obiskuje tretji letnik fakultete za strojništvo v Trstu, Cristini Ma-

Filozofske fakultete v Ljubljani, Ani Stepančič, vpisani v prvi letnik fakultete za diplomatske in mednarodne vede v Gorici. Glavno nagrado, 3000 evrov, je prejela kot štipendijo za podiplomski študij Tatjana Kobau.

Foto PR

russi, študentki tretjega letnika psihologije na Univerzi v Padovi, Alenki Možina, ki obiskuje prvi letnik specializacije na fakulteti za prevajalce v Trstu, Ashi Past, študentki tretjega letnika Filozofske fakultete v Ljubljani, Slavici Radinija, ki obiskuje četrti letnik

Njena dosedanja študijska pot je zaznamovana s samimi odlikami: diplomirala je iz psihologije na Univerzi v Trstu s končno oceno 108/110, novembra 2006 je uspešno sklenila podiplomski študij iz športne psihologije na Univerzi v Turinu, sedaj pa obiskuje master

Društvo slovenskih izobražencev

1991: vojna za samostojnost
naše domovine

O samosvojitvena vojna je bila za slovenski narod eden ključnih dogodkov njegove zgodovine. Ni sicer terjala velikega števila žrtev, a to le zato, ker je bila dobro načrtovana, je dejal slovenski obrambni minister Karl Erjavec na večeru Društva slovenskih izobražencev, dne 4. decembra. "Slovenci smo se decembra leta 1990 plebiscitarno odločili za samostojnost in s tem smo uresničili sanje naših prednikov", je nadaljeval minister Erjavec, ki je bil prisoten v Peterlinovi dvorani, da bi odprl razstavo Vojna za Slovenijo 1991.

Večer je bil torej posvečen pomembnemu zgodovinsko-političnemu mejniku, ki je bil obenem del večjega demokratizacij-

skega procesa, ki je zajel celotno Evropo. Večer je kot običajno uvedel predsednik DSI, Sergij Pahor, ki je nato predal besedo načelniku vojaškega muzeja Slovenije, podpolkovniku Tomažu Kladniku, in uredniku razstave, nadporočniku Albinu Mikuliču. Prvi je najprej temeljito predstavil proces in vojaške razplete, ki so privedli do osamosvojitve, drugi pa je občinstvu predstavil bogato razstavo, ki jo je vojaški muzej prvič predstavil na italijanskih tleh.

Gre namreč za celovit in podroben prikaz vojne. Odgovorni so razstavo pripravili, da bi ohranili spomin na tedanje dogodke, začeti s splošnim okvirom političnega položaja v Evropi in Jugoslaviji v začetku 90. let. Razsta-

va, ki jo sestavlja kar lepo število panojev, razpleta dalje, preko dragocenih arhivskih fotografij, priprave Slovenije na obrambo njene suverenosti. Velik poudarek je namreč posvečen temeljiti pripravi Teritorialne obrambe, ki je imela nenadomestljivo vlogo v mesecih pred vojno kot tudi med spopadom samim. Na panojih je tako predstavljen potek bojnih akcij, pa tudi odločna in celovita vstaja slovenskega naroda, ki se je napadalcu uprl, kar si JLA ni pričakovala. Dragocen je tudi fotografski posnetek z zadnjim jugoslovanskim vojakom, ki oktobra 1991 končno zapušča slovensko zemljo. Kot je poudaril nadporočnik Mikulič, je razstava že gostovala v Avstriji, Kanadi in Bruslju. Minister Erjavec je v svojem posegu še dodal, kako nekateri niso bili prepričani v samostojno državo. Ljudje pa so si samostojnost

iz klinične seksuologije v Rimu. Na večeru so predstavili tudi dve knjižni izdaji, ki jih je podprl Sklad Dorče Sarđoć. L'orma del TIGR je italijanski prevod knjige Tigrova Sled dr. Sarđoća, nastal pa je kot skupni projekt Sklada Dorče Sarđoć, Založništva tržaškega tiska in Centra Leopoldo Gasparini. Druga knjiga pa je Upor obsojenih - Drama o neizvedenem atentatu na Mussolinija Dušana Jelinčiča, ki sta jo izdala Sklad Dorče Sarđoć in ZIT. Avtor je delo, ki je bilo kot bralna drama v lanskoletnem repertoarju SSG, predstavil kot poskus, da bi zgodovinska dejstva in vedenje o tigrovcih, ki so v zadnjem času postali zanimivi tudi za zgodovino, vpletel v literarni kontekst. Žal doslej, kot je ugotovil Jelinčič, je nastalo samo eno delo na tematiko TIGR. Zakaj je tako, je Jelinčič nakazal tudi z nanizanjem dejstva, da sta povojno zgodovinske in politika v bistvu zamolčala narodnjaško politiko TIGR. Kot primer je navedel nedavno neposrečeno trditve slovenskega politika, da so bili Tigrovi teroristi. Knjiga je nastala tudi s pomočjo dokumentov, ki jih je zbrala dr. Milica Kacin Wohinz. Jelinčič je še pojasnil, da se je odločil za dramo po sugestiji prijatelja Borisa Kobala, ki mu je svetoval ta žanr. In res: iz enega samega dogodka (neizveden atentat na Mussolinija), je nastalo delo, ki bi lahko v prihodnje služilo kot izhodišče za širše delo - morda roman - o epopeji tigrovcev.

PR

želeli. "Uspeh naše osamosvojitve je bil v domoljubnosti", je nadaljeval obrambni minister. "Mnogo bolj usposobljene vojske vojno izgubijo, ko se jim zoperstavijo ljudje, ki imajo srce in domoljubje", je dejal minister Erjavec, ki je nato uprl pogled v današnji čas, ko "je Slovenija uspešna država in članica pomembnih mednarodnih organov. Naša država živi v skupnosti ostalih evropskih držav" in že samo dejstvo, da se Slovenija nahaja v osrčju EU, ponuja še izjemne možnosti za napredovanje in razvoj. Minister se je še zaustavil ob današnjem položaju slovenske vojske, "ki je sicer majhna, a dobro opremljena in usposobljena ter se bori za vrednote", ki so skupne demokratičnim družbam. Častni gost DSI je svoj poseg sklenil z žalostno ugotovitvijo, da se o vojni izpred 15 let premalo govori: predvsem mladi bi morali tako pomembno stran slovenske polpretekle zgodovine dobro poznati.

IG

nih koalicij, doprinesle pa so le to, da je bilo praktično stranki SSK onemogočena neposredna izvolitev v deželni svet. Dobrih deset let je torej SSK bila izven deželnega sveta, na prejšnjih volitvah pa ji je ponovno uspelo izvoliti svoje- ga predstavnika tudi zaradi pove-zave z Marjetico.

Kot je na tiskovni konferenci dejal vodja poslanskega kluba Marjetice v deženem svetu Cristiano Degano, je Marjetica ponudila sedanjemu svetniku Bernardu Špacapanu dvojno kandidaturo v Trstu in Gorici ter tudi eno od dveh mest, namenjenih Marjetici, na t.i. predsedniškem seznamu Riccarda Illyja. Operacija sodelovanja z Marjetico je torej obrodila zaželjene sadove.

Degano je bil na predstavitvi knjige zelo jasn glede samega ozračja znotraj deželne večine v zvezi s tem vprašanjem: v sami večini so občutna še nekatera razhajanja. Upati je, da se bo vendarle večina znala zediniti okoli vprašanja volilnega zakona, saj je tudi po mnenju Degana potrebno, da do

tega vendarle pride še pred novimi deželnimi volitvami. Če bi to ne bilo mogoče, pa bo potrebno najti potrebne glasove v drugih političnih krogih, ki si prav tako prizadevajo, da pride do spremembe volilnega sistema.

Časa za to pa ni veliko. Že v nekaj dneh bo potrebno predstaviti načrt zakona, ki bo prišel v razpravo prve tedne naslednjega leta. V interesu celotne slovenske skupnosti je, da, pa čeprav pred dvanajsto, najdemo skupno stališče tudi glede našega zastopstva, saj bi v obratnem primeru zvonjenje po toči bilo ne le brezpredmetno, ampak bi imelo tudi še bolj grenak priokus, saj bi bili za morebiten neuspeh krivi sami, ker nismo znali izkoristiti morda neponovljive situacije, da je v deželnem svetu izvoljenih kar 5 svetovalcev slovenske narodnosti. In prav ker poudarjamo, da imamo 5 slovenskih svetovalcev, je potrebno, da pride do takega volilnega zakona, ki bo res odsev potreb naše skupnosti.

PR

S 1. strani / Kulturni dom v Trstu

Šestdeset let SDGZ

Vsak član te družbe bi se moral zavedati velike gospodarske tekme, ki se danes igra na svetovnem tržišču. "V tej tekmi je vsakdo od nas, tudi če se ne ukvarja z gospodarstvom." Novi člani morajo nadaljevati v novih okoliščinah pot, ki so jo zaorali ustanovitelji SDGZ, sicer "poznavanje dveh jezikov in dveh kultur, prirojena lahkota, s katero sprejemamo drugačnost in drugačnega, zahtevne zgodovinske izkušnje, ki smo jih občutili prav vsi, ter uveljavljanje novega globalnega sistema nam nalagajo, poleg ekonomskih interesov, tudi dolžnost, da naredimo vse, kar je v naši moči, da smo in ostanemo povezovalni člen na celotnem srednjeevropskem prostoru in na Balkanu. In to ne v prid sa-

mo naši slovenski skupnosti v Italiji, temveč za razvoj, sožitje in sodelovanje med vsemi, ki živimo na tem prostoru," je skle-

svoji poslanici državni podsekretar za zunanjo trgovino Miloš Budin, zadržan na uradnem obisku v Moskvi.

Foto Kroma

nil predsednik Kraus.

Udeležba uglednih institucij je potrdila pomembno posredovalno vlogo slovenske stanovske organizacije, kar je izrazil v

V izvirnem kulturnem programu, ki si ga je zamislila režiserka Martina Kafol in sta ga predstavila igralca Maja Gal Štormar in Janko Petrovec, so nastopili s

klasičnimi, ljudskimi in tudi sodobnimi harmonijami skupine Ano ur'co al pej dvej in Nomos iz Trsta, pevka Martina Feri in tenor Miran Žitko in vokalna skupina Korala iz Kopra pod vodstvom Antona Baloha.

Organizacija je v osrednjem delu proslave podelila priznanja 28 zaslužnim in uspešnim članom, od dolgoletnih članov in podjetij z družinskim nadaljevanjem, do podjetij za gospodarske dosežke oziroma za inovativnost, do drugih s stoletno dejavnostjo.

Slovesnosti v dvorani je sledila degustacija krajevnih specialitet. Včlanjene gostilne in pekarnice so, skupaj s konzorcijem vin Kras, odborom

Moisir in gojencev gostinskega tečaja SDZPI, predstavili tipične jedi, slaščice in vina z ozemlja F-Jk, kjer živijo Slovenci, od Doline do Nadiških dolin.

Obvestilo

KŠD Rojanski Krpan vabi na predstavitev knjige Mozaik pogovorov, intervjuji in portreti z območja od Kontovela do Škorklje tik mesta, pod Krasom ob morju, ki bo v petek, 15. decembra, ob 20.30, v dvorani SKD Barkovlje (ul. Boma-fata 6) in v sredo, 20. decembra, ob 20.30, v Marijinem domu v Rojanu (ul. Cordaroli 29).

V Narodni in študijski knjižnici bo razstavljal Štefan Pahor. Razstavo z naslovom Sledovi bo predstavila Jana Pečar. Odprtje razstave bo

15. decembra 2006 ob 18. uri v italijanski knjižnici v ul. S. Francesco 20 - Trst.

Rajonski svet za mesto center, staro mesto in sv. Vid organizira 17. decembra božični koncert v cerkvi Brezmadežnega Marijinega srca v ulici Anastasio 9/1 z začetkom ob 16.30. Sodeloval bo zbor "Cappella Tergestina" pod vodstvom dirigenta Marca Podda.

Darovi

V spomin na Heleno Petroni daruje H.P. 50,00 evrov za misijonarja Ernesta Saksido.

Interreg načrt / SKGZ in Italijanska unija
Promocija jezikovnega bogastva obeh manjšin

Načrt Sapeva, ki nosi podnaslov študija, analiza, promocija kulturnega, zgodovinskega in jezikovnega bogastva slovenske in italijanske narodnostne skupnosti v obmejnem območju, ima kot glavni namen izboljšanje sodelovanja med slo-

nih posvetih in na seminarjih ter na spletnih straneh. Ob sklenitvi načrta pa bodo v zaključni brošuri ponujene konkretne možnosti skupnih pobud. Nositelji načrta želijo tako ustvariti kvaliteto in učinkovito mrežo med manjšinami, ki teži k splošnemu

RADIJSKI ODER Gledališki vrtljak 2006/07

Veselo predbožično vzdušje

Decembrski termin družinskega abonmaja Gledališki vrtljak je bil v nedeljo, 4. t.m., nadvse prazničen. Malčke, ki so se zbrali v Marijinem domu, je namreč obiskal najbolj priljubljen med vsemi svetniki, Miklavž, ki je čisto vsakemu izročil vrečko sladkih dobrot. Dolga vrsta otrok se je

tako po vsaki predstavi mirno in urejeno podala k prijaznemu svetniku, ki jim je poleg sladkarij natrosil tudi lepih besed. Glavnina vsake izmene (sonček - 16.00 in zvezda - 17.30) je bila gledališka igra, ki jo je po motivu Treh ruskih ljubkih pravljic napisala in režirala Lučka Susić, v njej pa so nastopili člani Slovenskega

odra v vlogah batjuške Vasilija (Aleksij Štoka), matuške Larise (Maruška Guštin), Svetlane (Julija Berdon), Vladice (Roberta Busecchian), Mašenke (Valentina Oblak), Tatjane (Francesca Saba), Mracka (Mitja Petaros) in ne nazadnje Snežice (Kim Furlan).

Šlo je za nežno zgodbo ljubčega para, ki hrepeni po hčerki. Da bi ju v predbožičnem času vsaj malo potolažila, jima vaška dekletca postavijo pred hišo snežno deklico, ki je čisto podobna taki, kot sta si jo Vasilij in Larisa vedno želela: z rjavimi očmi kot jantar, z majhnim noskom kot mladi krompir, z rožnatim licem, z lasmi iz svile in z vitkim životom. Mimo malega severnega naselja se na svojih zlatih sanjah prav takrat zapelje sam sveti Miklavž, ki pridne deklice razveseli s pisanimi darili. Da bi uslišal pro-

šnjo dobrega batjuške in mile matuške, pa vdihne življenje v malo snežno postavbo, ki kar naenkrat odpre oči, spregovori in celo shodi. A veliko družinsko veselje kmalu skali huda bolezen. Batjuško lahko reši le koren lečen, zdravilna korenina, ki se skriva med ledenimi skalami. Zato se Snežica nameni v najhladnejši konec dežele in brez večjih težav prene vse vremenske neprilike. Mrazek se deklice, ki neustrašno kljubuje snežni nevihti, razveseli in ji zato pomaga najti čudežno rastlino. Ko si batjuška opomore in napoči prvi dan pomladi, pa zbolijo mala Snežica, ki ji sončni žarki povzročajo čudno slabost, saj je kljub vsemu še zmeraj snežna deklica. Tako sklene, da bo tople mesece preživela v krajih, kjer vladata večni sneg in led, vsako jesen in zimo pa se bo vračala k svojima ljubima staršema. Sibirske atmosfere so pričarali glasba Aljoše Saksida in plesi na ruske korake Jelke Bogatec, predvsem pa scena Magde Samec in kostumi, ki jih je po zamisli Lučke Susić izdelala Rossana Canestabo. Za luči in svetlobne ter zvočne efekte je poskrbel Paolo Biancuzzi.

AL

Foto IG

vensko in italijansko manjšino, utrditev medsebojnih vezi ter spodbujanje spoznavanja manjšinske stvarnosti s strani večinskega prebivalstva. Projekt, ki ga sofinancira evropski program Interreg IIIA Italija-Slovenija, so predstavili v četrtek, 7. decembra, v prostorih novinarskega krožka. Nositelji načrta so Slovenska kulturno-gospodarska zveza in Italijanska unija iz Kopra. Cilje, ki si želijo pobudniki doseči, je promocija jezikovnega bogastva obeh manjšin, s pomočjo analize in študija sedanjega stanja. V ta namen so pobudniki ustanovili tematske delovne skupine, ki bodo izpostavile svoje poglede na nekatere pomembne dejavnosti na jav-

ovrednotenju širšega večjezičnega območja in lahko služi kot model manjšinskega sodelovanja v okviru nastajajočega Evroregije. Pri projektu sodelujejo kot partnerji tudi Svet slovenskih organizacij, Samoupravna obalna skupnost italijanske narodnosti, Italijansko središče za promocijo, kulturo, izobraževanje in razvoj Carlo Combi, Slovensko deželno gospodarsko združenje in Slovenski izobraževalni konzorcij Slov.I.K. Projekt, ki je že stekel, se bo zaključil 31. decembra 2007. V prihodnjem letu se bodo obenem zvrstili trije tematizirani javni posveti, in sicer v Gorici (19. januarja 2007), v Kopru (20. aprila 2007) in v Trstu (novembra 2007).

Z izleta Kluba prijateljstva (2)

"Na Dolenjskem je fletno..."

Toda bilo je treba kar hitro stopiti do cerkve Nove Štiffe, kjer nas je pričakoval prijazen pater. Vesel je bil našega obiska, saj pozna marsikateri kraj na Tržaškem, zlasti Barkovlje, kjer je pred nekaj leti vodil misijon. Pripravljen je bil, da nam bere sv. mašo, česar smo se srčno razveselili. Stopili smo v cerkev. Ne vem, kaj so čutili ostali izletniki; meni je kar dih zastal. Obstala sem pri vratih ocarana in kot začarana. V avtobusu nam je prof. Stefančič razložil, da so v cerkvi lepo, umetniško izrezljani leseni oltarji, pobarvani v zlato, srebarno in druge barve. Toda to me še zdaleč ni pripravilo na resnico. Toliko čudovite lepote na enem samem kraju! Očarali so me trije pisani, kot iz lesenih čipk narejeni oltarji, očarale so me slike v njih, očarali so me prižnica in nešteti kipi in kipci. Vse leseno in živobarvno. Čudovito. Tudi oblika cerkve je nenavadna: osmerokotna. Ko sem se zdramila iz te očaranosti, sem sama sebe okregala: Ko vstopiš v hišo, ali ne pozdraviš najprej gospodarja? Ti pa strmiš v ta res čudovita dela, a le človeška, Gospodu v tabernaklju pa ne rečeš niti "dober

dan"? Med mašo so donele naše pesmi globoko iz srca na čast Bogu in Mariji Vnebovzeti, upodobljeni na sliki glavnega oltarja. Pater nam je povedal zgodovino cerkve in tudi to, da je nekoč krasilo cerkev kar pet tako lepih oltarjev. Zdaj so na mestu dveh spovednice. Pred to cerkvijo je stala na griču cerkva, posvečena Mariji, ker se je baje Mati Božja prikazala nekemu kmetu. Kmalu so začeli romati na grič ljudje z vseh koncev in krajev prosit pomoči ali se zahvaljevat za prejete milosti. Na stenah prezbiterja visijo votivne podobe. Sedanja cerkev je zidana v baročnem slogu osmerokotnega prostora in zvonika. Zidali so jo 30 let, od 1641. do 1671. leta. Zidavo je pripravil ribniški grof Jurij Jakob Kizelj, nadaljeval pa njegov sin Jurij Jernej Kizelj. Dovoljenje je dal oglejski patriarh Marco Gradonica. Graščino je prevzel baron Jurij Andrej Trilek in poskrbel za

gradnjo cerkve. Dokončana in blagoslovljena je bila leta 1671. Leta 1780 so prizidali svete stopnice, kor in orgle pa leta 1904. Po maši nam je pater frančiškan odklenil vrata do svetih stopnic. Nad vrati je napis Sancta Sanctorum. V notranjosti so oguljene lesene stopnice; ogulili so jih verniki, ki so po kolenih hodili prosit pomoči. Stene so poslikane s freskami. Na vrhu je slika s Kristusom na križu. Z vrha so verniki stopili na desno v prezbitrij. Ko smo se zadnji izmotali iz tesnega prostora pod stopnicami, se je pred vrati oziral okrog sebe prof. Stefančič s fotografskim aparatom v roki. "In fotografija?" sem ga zaskrbljeno vprašala. "Nič fotografije," je odgovoril, "so vsi zbežali v avtobus, ker je hladno". No, ne prav vsi, sem ugotovila. Nekateri so se vzpenjali po stopnicah na vrh veličastne lipe. "Vi ste krivi," se je šaljevo vmešal prijazen pater. "Vi ste prinesli s seboj hladni veter. Doslej je bilo vreme prijetno toplo. Pa pozdravite Trst in Tržačane, zlasti Barkovljane in učiteljico Vero, ki mi je bila v veliko pomoč ob misijonu".

/ dalje

Nada Martelanc

Nabrežina

Lik pesnice Dore Gruden

kjer so doštudirali in si ustvarili dom. Tudi mama Justina se je preselila najprej v Ljubljano in

nato v Beograd, kjer je umrla leta 1941, kmalu po bombnem napadu na prestolnico.

O pesniški zbirki Rdeče kamelije je prispevek napisala Tatjana Rojc, prebrala pa ga je Vera Tuta, ki je tudi odbrala najzanimivejše poezije in jih podala. Občinstvu se je tako nekoliko približalo pesniško sporočilo, pa tudi stil pesnice Dore Gruden, ki v lirčnih pesmih izpoveduje predvsem svoja ljubezenska čustva, pa tudi druge refleksije in skrb za okupirano primorsko domovino. V zadnji del knjige uvrsti pesnica veselejše pesmi in razkrije svoj mediteranski značaj, ki ga poznamo tudi iz poezije njenega brata Iga. Na nedeljsko prireditev so poleg nabrežinskih sorodnikov prišli iz Ljubljane hčerka Iga Grudna, gospa Marija, in obe njegovi snahi, žena Primoža Grudna in žena že pokojnega Aleša Grudna. S predstavniki društva so skupaj izrazili željo, da bi do prihodnje obletnice, ki bo čez dve leti, poskusili še bolj ovrednotiti pomen te družine in njenih posameznih članov.

VRT

Zaradi vprašanja dvojezične topografije

Fischer ostro kritiziral Haiderja

Avstrijski predsednik Heinz Fischer je ostro kritiziral deželnega glavarja avstrijske Koroške Joerga Haiderja zaradi njegovega ravnanja glede vprašanja dvojezične topografije. "Seveda je mogoče kritizirati ustavno sodišče, vendar gre za vprašanje intelektualnih sposobnosti, kakšne besede izberemo, na kakšnem nivoju to storimo," je dejal Fischer v najnovejši številki avstrijskega gospodarskega mesečnika Trend. Haider je nazadnje o ustavnih sodnikih menil, da jih "ne gre jemati resno". Fischer od morebitne velike vladne koalicije med socialdemokratsko stranko (SPO) in ljudsko stranko (OeVP) pričakuje "zadosti moči", da bi našla rešitev v vprašanju dvojezične topografije. Obenem je poudaril, da bo rešitev sprejeta v parlamentu na Dunaju in da po njegovem "absurdna gesla", kot je Koroška bo enojezična, rešitve ne morejo onemogočiti trajno. Haiderjevo Zaveznitvo za

ce je v poročilu o stanju človekovih pravic v Avstriji, ki ga je predstavila v četrtek, pomembno mesto namenila dvojezični topografiji na avstrijskem Koroškem, poroča Delo. Posebej kritično je poročilo do dejstva, da avstrijske oblasti še vedno niso uresničile odločbe ustavnega sodišča, ki je bila sprejeta decembra 2001. Kot poroča Delo, bi po besedah avstrijskega ustavnega pravika Dietra Kolonovitsa omenjeno odločbo v pravnem pogledu bilo enostavno uresničiti. Vlada bi morala izdati uredbu, v kateri bi bila navedena vsa dvojezično označena naselja, ali pa bi parlament sprejel zakon o dvojezični topografiji. Obe možnosti bi ohranili nadzor ustavnega sodišča.

mu je po Kolonovitsu omeni SPOe "upravičeno odrekla podporo", piše Delo. Poročilo Avstrijske lige za človekove pravice opozarja tudi na pomanjkljivo varstvo pravic slovenske manjšine, ker ta nima poti, po katerih bi uveljavila svoje kolektivne pravice, kot je dvojezična topografija. Zato poročilo med drugim predlaga zagotovitev pritožbene pravice za organizacije slovenske manjšine.

Poleg tega ustavni pravnik Kolonovits v poročilu o stanju varstva človekovih pravic v Avstriji opozarja, da se v skladu s 7. členom Avstrijske državne pogodbe (ADP) pravica do dvojezične topografije ne nanaša samo na krajevna imena, temveč prav tako na imena rek in gora, na vsa ledinska imena in tudi na napise na javnih stavbah, ki so kakorkoli povezani z dvojezično topografijo. Zato morajo vsa ta imena, na primer na zemljevidih, biti napisana dvojezično, še poroča današnje Delo. Avstrijska liga za človekove pravice je letos praznovala svojo 80. obletnico. Nadstrankarsko združenje za varstvo človekovih pravic že dobrih 20 let pripravlja letno poročilo o stanju človekovih pravic v Avstriji.

STA

prihodnost Avstrije (BZO) je namreč v avstrijskem volilnem boju skušalo volilce nagovarjati z omenjenim sloganom. Avstrijska liga za človekove pravi-

Ureditev na ustavni ravni, kakršno je predvideval predlog avstrijske vlade iz letošnjega julija, pa bi izključil prav omenjeni nadzor ustavnega sodišča. Zato

Vila Manin - Razstava

Eurhope 1153 Sodobna umetnost iz Bospora

Tržaški zaliv je od pristanišča v Istanbulu oddaljen 1135 morskih milj. S to simbolično številko sta kuratorja razstave Francesco Bonami in Sarah Cosulich Canarutto hotela poudariti simbolično linijo, ki zgodovinsko povezuje dva svetova, in opomniti na aktualni kulturnopolitični trenutek glede na vlogo Turčije kot stične točke med Evropo in Azijo. Istočasno je prisotna tudi želja po bodočih tesnejših odnosih med dvema deželama, ki sta v nenehnem presnavljanju. Predstavitev sodobnih turških ustvarjalcev v vili Manin je zadnja postojanka niza razstav Turki v Evropi, ki so se v zadnjih mesecih zvrstile v Palmarnovi, Trstu, Vidmu, Pordenonu. Slednje so prikazale skupno preteklost evropskih dežel in otomanskega cesarstva, Eurhope 1153 pa združuje skupino mladih umetnikov, ki skozi svoje delo opazujejo in prikazujejo aktualno situacijo lastne domovine. Izražajo se predvsem skozi video in fotografijo, kar je precej skladno s splošnimi težnjami v sodobni umetnosti. Njihova pozornost je usmerjena predvsem v socialne razmere in način življenja mlajše

generacije. Politična vprašanja, iskanje identitete, prepuščenost samim sebi, usmerjenost, interesi družbe, raznovrstne zgodbe se, skozi sodobne medije, eksperimentiranje z različnimi tehnikami in skozi iskanje originalnega

načina pripovedi, zvrstijo pred očmi gledalca, popeljejo ga skozi heterogenost države, ki je istočasno blizu in daleč, tuja in domača. Umetniki se nečejo odpo-vedati ironičnemu pristopu, rav-

no to je sredstvo, s katerim lahko rušijo tabuje in ljudsko mitologijo, analizirajo družbena protislovja in nudijo teme, vredne razmisleka. S svojim delom vzpostavljajo povezavo med sodobno umetnostjo, družbo in posameznikom z vidno željo po spremembah, po večji prožnosti in odprtosti. Odprtosti in strpnosti, ki jo pričakujejo od lastne države in tudi od sosednjih, saj je to edini način za omogočanje razvoja, napredka v humanem smislu.

Razstava izhaja iz ideje o razdalji, fizični, geografski ter simbolični, med vzhodom in zahodom. Njen namen pa je ravno rušenje te ideološke oddaljenosti dveh svetov, ki je danes najhujši mednarodni problem. Skupna želja je vzpostavitev komunikacijskega kanala, enotnega jezika različnih identitet, področja, na katerem bi sobivali vsak s svojo individualnostjo, protislovji, lastnimi potrebami in brez nevarnosti prevlade ene zahteve nad drugo. Eurhope 1153 nas mora spominjati na to, pravi Francesco Bonami, da smo mi sami tisti, ki jih imamo za drugačne. Samo s takšnim prepričanjem bomo lahko razumeli in gradili prihodnost sveta, kjer mora biti dovolj prostora za vse.

Katarina Brešan

VIDA VALENCIČ

KO SE DOTAKNEŠ OSEBE

Narediš kak milimetrski korak?

Včasih se je težko vračati domov. Pa ne zaradi kakšnega nerešenega konfliktnega odnosa, pred katerim bi hotel bežati, pač pa zaradi zelo pragmatičnega občutka nemoči, ki te lahko za hip zajame, ko se vračaš od nekod, kjer se je nekaj radikalnega skušalo (in dalo) izpeljati. Ker se je hotelo. In potem se vračaš nazaj, tja, kjer se za kake resnične spremembe in korake mora čakati na desetine let.

V Bologni je pred nekaj leti Tržačan po rodu, zdaj ravnatelj tamkajšnje fakultete za agronomijo, zasnoval nekaj, kar bi v neki bolj humani družbi bilo samo po sebi umevno: uporaba tega, kar prenašena in prerazvijena družba zavrže.

V konkretnem primeru so to n.pr. kosmiči, varno za pakirani v plastiki, ta plastika pa je v pobunkani škafli in je zato "treba" vse skupaj vreči v smetnjak, jogurt, ki zapade čez dva dni in ga je zato pač "treba" stran vreči že danes, saj ga itak ne bo nihče kupil, cela vrečka pomaranč, ker je ena - in samo ena - od teh malce potolčena. Pa še piškoti, ki jih je Mulino Bianco prejšnji mesec kupcem ponujal v manjših zastojnih paketih in morajo oditi v izven promocijskem mesecu v koš. Brez pardona! Vse to se je Tržačanu v Bologni zdelo sramotno. Pa ne le to. Sramotno in neekonomsko. Količina smeti je vse večja, posledično tudi stroški za njeno odpravo in seveda škoda za okolje.

Vsak dan prispe do supermarketov (pekarne / trgovine s sadjem in zelenjavo itd.) kombi Karitasa ali kake druge organizacije in združenja, ki skrbi za vse, ki jih kratkoma tlačimo pod naziv "potrebni", naloži vso to hrano, ki bi sicer šla neposredno v smetiščne zaboje, ter z njo še isti dan pripravi na desetine obrokov. Zanesenjak iz Trsta in trije študenti. Nič več kot to, ker je projekt zasnovan na formaciji supermarketov oz. enega od (že zaposlenih) uslužbencev, ki bo

odslej skrbel za to, da izbere, kar bi supermarket sicer itak zavrzel. Med temi živilskimi izdelki potem izbere to, kar se lahko namesto v zaboj za smeti in to preusmeri v potrebne roke. Danes sem bila prepojena z vsem tem in zdaj se vračam z občutkom nemoči. Tem štirim (ja, vse to je bilo izpeljano s samo štirimi pari rok!) je uspelo projekt "Last minute market" organizirati v trinajstih italijanskih mestih. Ko so poskusili v Trstu, so butnili ob zid brezbriznosti - ali slabše - filozofije "ne delaj koraka naprej ali vstran, če si lahko lepo mirno na mestu in v miru". Če bi se ta Tržačan pred dvajsetimi leti ne odselil iz Trsta, bi teh rezultatov doma skoraj gotovo dosegel.

Zato tudi ta moj občutek nemoči. Racionalno veš, da je korak vseeno, pa če tudi milimetrsko majhen, treba narediti. Spremembo je možno doseči le, če se skušaš premakniti naprej ali vstran, če ne sprejemaš "komodnosti" mirovanja. "Patetika, solzne oči ob prizorih revščine po TV, občasno zbiranje kakih živilskih izdelkov dolgoročno ne koristi. Treba je gledati tudi na koriščenje živilskih izdelkov, ki bi drugače bili zavrženi, kot na nekaj, kar ni le etično, pač pa normalno: to mora postati nekaj normalnega. Ne gre za prostovoljstvo! Kar želimo promovirati, je novo pomanjkanje poslovanja nekega podjetja. Dokler bo prisotna le plehka predbožična patetika, se ne bo nič spremenilo!"

Če bi se ta tržaški nekdanji študent, zdaj profesor, raje oprijemal kateregakoli od tisočerih "raje ne, ker..." bi tega svojega koraka nikoli ne naredil. Ne bi za sabo potegnil prvega navdušenega študenta, ne drugega in ne tretjega. In navsezadnje je smisel vsakega, tudi milimetrskega koraka v smeri izboljšanja družbe in samega sebe v njej, tudi ta, da - ja, tudi malenkostni milimetrski - korak naprej potegne za sabo še druge.

Preko mej

V Monoštru konec skupne prireditve

V občinskem gledališču v Monoštru na Madžarskem je bila v nedeljo, 3. decembra, zaključna skupna prireditev Preko mej, na kateri so sodelovale slovenske skupine iz Koroške, Primorske in Porabja. Nastopili so člani društva Zarja iz Železne Kaple z mladinskim kabaretom Svet je kakor ringa raja, igralci PD Štandrež s Staro gardo, filmska skupina KKZ iz Celovca, mlado porabsko gledališče z igro Prvi šolski dan in Andrejka Možina iz Trsta s šansonci Zasul si me z zvezdami. Prva prireditev je bila v Križankah v Ljubljani, 10. novembra, sledile so ponovitve v Pliberku na Koroškem, Trstu, Mariboru in zadnja v Monoštru, ki je bila deležna največje pozornosti in obiska hvaležnih gledalcev, predvsem dijakov in študentov. Zahteven in naporen program se je iztekel v zadovoljstvo organizatorjev, Krščanske kulturne zveze in Slovenske pro-

svetne zveze iz Celovca, Zveze slovenske katoliške prosvete, Slovenske prosvete in Zveze slovenskih kulturnih društev iz Primorske ter Zveze Slovencev na Madžarskem. Kot je v nagovoru na družabnem srečanju v Slovenskem domu v Monoštru poudaril predstavnik Javnega sklada RS za kulturne dejavnosti, pokrovitelj pobude, je ta prva skupna prireditev organizacij zamejskih Slovencev prispevala, da smo utrdi-

li naš skupni kulturni prostor, bolje spoznali kraje in ljudi, kjer ustvarja in deluje slovenska skupnost izven prostora Republike Slovenije. Nastopajoči so si ob pozdravnih izrazih slovesa zaželeli še podobnih srečanj. Organizatorjem pa je ostala nelahka naloga, da pobudo nadaljujejo in da poiščejo oblike in vsebine, ki bodo pritegnile tudi gledalce slovenske prestolnice in drugih večjih središč, ki se niso posebej izkazali ob tej prvi izvedbi.

Prejeli smo

Spoštovani gospod urednik, v članku Ambroža Kodelje "Vprašljivi IX. korpus" je nekaj netočnosti, ki mojo knjigo "Novljanovo stoletje" neupravičeno in po nepotrebnem problematizirajo. Najprej o primerjavi med mojim očetom Ladom Ambrožičem - Novljanom in Edvardom Kocbekom. Kdor je knjigo prebral, ve, da v njej nikjer ni omenjena kakršna koli primerjava med generalom in pesnikom. V svojem sklepnem poglavju z naslovom Moj oče, socialistični malomeščan pač izpostavljam Kocbekovo in očetovo politično usodo, ki sta si v skoraj vseh pogledih, posebej pa še v sočasnosti, na moč podobni. A ob tej omembi v knjigi tudi nedvoumno poudarjam, da Novljana in Kocbeka med seboj ne želim primerjati.

V članku je nadalje netočen datum ustanovitve 9. korpusa; 13. december 1943 ni pravi datum. In ne nazadnje: avtor skozi ves tekst problematizira vlogo 9. korpusa, pri čemer govori predvsem o letu 1945. Toda knjiga Novljanovo stoletje pripoveduje o aktivnostih korpusa od ustanovitve do Novljanovega odhoda v Glavni štab NOV in PO Slovenije, se pravi le do konca avgusta 1944. Vse te nejasnosti bi bili lahko s avtorjem članka, gospodom Kodeljo, razčistili že na predstavitvi knjige. Prepričan sem, da bi bilo to dobro sprejeto tudi pri navzočem občinstvu. Prosim, da moj popravek objavite v naslednji številki Novega glasa.

S spoštovanjem,
mag. Lado Ambrožič, Ljubljana

Jelko Kacin naj bi odstopil s položaja predsednika LDS

Trdnost države je zasluga Janševe vlade

Zdaj v decembru, ko se bliža konec leta, potekajo v Sloveniji zanimivi dogodki in politična soočanja. Dejavnosti so vlada in politične stranke, ki v njej sodelujejo, kot tudi opozicija, zlasti LDS, ki je sicer že dalj časa v krizi, in stranka Socialnih demokratov, ki pa jo čedalje bolj predstavlja in pooseblja njen predsednik Borut Pahor.

Vlada deluje, se zdi, brez večjih napak in zastojev, kar potrjujejo tudi ugodne javnomnenjske ankete in raziskave. V prvih dveh letih delovanja je s svojo politiko in ukrepi zagotovila uspešen družbeni in gospodarski razvoj, saj bo gospodarska rast letos znašala okoli 6%, kar se vsaj preteklih

šest let še ni zgodilo. Brezposelnost v državi se je občuteno znižala, zaposlovanje povečalo, inflacija v Sloveniji pa znaša ko-

pska valuta, 1. januarja leta 2007 uveden v vzdušju dobrih obetov in splošnega optimizma. Predsednik Evropske centralne banke Jean Claude Trichet je pred sprejemom nove valute dejal, "da so bile priprave Slovenije na prevzem evra absolutno odlične. Lahko ste ponosni, da ste naredili vse, kar ste hoteli, in ste izpolnili zahtevana merila. V Evropski centralni banki smo odprti za vse države, nove članice EU, ki bodo izpolnile maastrichtske zahteve." Seveda pa je res, da za uvedbo evra ni zaslužna zgolj sedanja vlada Janeza Janše, ker je treba upoštevati tudi delež, ki ga je v celotnem projektu opravila prejšnja vlada,

maj nekaj nad dva odstotka. Kaže skratka, da bo evro, skupna evro-

pska valuta, 1. januarja leta 2007 uveden v vzdušju dobrih obetov in splošnega optimizma. Predsednik Evropske centralne banke Jean Claude Trichet je pred sprejemom nove valute dejal, "da so bile priprave Slovenije na prevzem evra absolutno odlične. Lahko ste ponosni, da ste naredili vse, kar ste hoteli, in ste izpolnili zahtevana merila. V Evropski centralni banki smo odprti za vse države, nove članice EU, ki bodo izpolnile maastrichtske zahteve." Seveda pa je res, da za uvedbo evra ni zaslužna zgolj sedanja vlada Janeza Janše, ker je treba upoštevati tudi delež, ki ga je v celotnem projektu opravila prejšnja vlada,

ki jo je vodil Anton Rop. Premier Janez Janša poudarja, da vlada uspešno izvaja priprave, organizacijske in vsebinske, za predsedovanje Slovenije evropski zvezi, v prvi polovici leta 2008. Pri tem sodeluje z Nemčijo in Portugalsko, ki bosta evropski povezavi predsedovali pred Slovenijo. Ministra za delo, družino in socialne zadeve Janeza Drobnič, ki ga je državni zbor odstavil, bo nasledila Marjeta Corman, ki je bila doslej državna sekretarka v istem ministrstvu. V sindikatih in v okoljih delodajalcev menijo, da bo nova ministrica bolj naklonjena pogajanjem in pogovorom s socialnimi partnerji, kar naj bi omogočilo tudi hitrejšo izvajanje gospodarskih in socialnih reform, ki jih načrtuje vlada. Le-ta pa se sooča še z nekaj važnimi zadevami. Sindikat policistov grozi s stavko zaradi prenizkih plač v tej kategoriji javnih uslužbencev. V parlamentu je v torek, 12., in v sredo, 13. t.m., potekala razprava o delu in odgovornosti ministra za zdravje dr. Andreja Bručana. Poslanci iz LDS, stranke Socialnih demokratov in iz Slovenske nacionalne stranke so ministra obtoževali tudi, da je omogočil divjo privatizacijo zdravstva in druge škodljive ukrepe v zdravstvu, zaradi česar naj bi ga parlament odstavil. Poslanci iz vlad-

nih strank so ministra dr. Andreja Bručana zagovarjali in podprli, predsednik LDS Jelko Kacin pa je že napovedal, da ta stranka pripravlja razpravo v parlamentu tudi zoper nekatere druge ministre, morda kar proti celotni vladi.

Sicer pa je Jelko Kacin, tako poročajo javna občila, čedalje bolj osamljen in nepriljubljen svoji stranki. Kar zadeva podporo v javnosti, je stranka Socialnih demokratov prehitela LDS. Kriza v tej stranki se je še poglobila s pismom, ki ga je dr. Slavko Gaber pred dnevi poslal Jelku Kacinu. V njem mu je predlagal oz. zahteval, naj odstopi s položaja predsednika LDS. Sledil je polemičen odgovor Jelka Kacina, ki je odstop zavrnil.

Državni zbor bo do bližnjih božičnih in novoletnih praznikov imel še eno zasedanje. Na njem naj bi zaključili tudi obravnavo zakona o verski svobodi v Sloveniji, ki že dalj časa spodbuja različne, tudi zelo polemične razprave. Vendarle pa pričakujejo, da bo omenjeni zakon do konca tega leta dokončno sprejet.

V Sloveniji še zmeraj okoli 10 odstotkov prebivalstva živi v revščini

V tem predprazničnem času je kronika dogajanja v Sloveniji polna tudi drugih aktualnih do-

godkov, ki bolj ali manj zanimajo javnost. Predsednik vlade Janez Janša je v pogovoru na zasebni televiziji Pop TV povedal, da v Sloveniji še zmeraj okoli 10 odstotkov prebivalstva živi v revščini. Obljubil je, da bo vlada posvetila posebno skrb izboljšanju socialnega položaja revnih, ki si v mnogih primerih ne bodo mogli privoščiti niti nekoliko boljšega kosila za novo leto.

Izola je še zmeraj brez župana. O tem, kdo je bil izvoljen oz. naj bo župan, bo očitno odločilo sodišče. Kot znano, se za župansko mesto potegujeta prejšnja županja Breda Pečan, iz stranke Socialnih demokratov, in srčni kirurg dr. Tomislav Klokočevnik iz stranke Izola je naša. Pečanova naj bi ga na nedavnih lokalnih volitvah premagala z dvema glasovoma večino.

Državno računsko sodišče je ugotovilo hude nepravilnosti pri razdeljevanju finančne pomoči, dodeljene za odpravo posledic potresov v Posočju. V treh letih so od skupaj milijarde in 200 milijonov tolarjev pomoči ugotovili za kar 775 milijonov tolarjev nepravilnosti. Od tega so 95 milijonov razdelili neupravičeno prejemnikom, 267 milijonov pa na podlagi neverodostojnih knjigovodskih listin.

Marijan Drobež

SNG Nova Gorica

Raznolik decembrski spored

Po prvih dveh uspešnih premierah, Gospoda Glembajevi in Bakhantke, se Slovensko narodno gledališče Nova Gorica pripravlja na tretjo premierno uprizoritev letošnje sezone, zaznamovane z viharji in zvezdami nostalgije. V četrtek, 21. decembra, bodo domači igralci Mira Lampe Vujičič, Jože Hrovat, Izotok Mlakar, Vojko Belšak, Ana Fachini, Maja Poljanec, Miha Nemec, Gorazd Jakomini, Dušanka Ristić, Blaž Valič, Marjuta Slamič, Bine Matoh, Primož Pirnat, Milan Vodopivec, Branko Ličen in Teja Glažar ter gosti Marko Plantan in Stane Leban pod režijsko taktirko Jaše Jamnika in ob dramaturški razčlembi Martine Mrhar uprizorili krstno izvedbo dela Srečka Fišerja, tudi lektorja predstave, Prihodnje odhodnje, »zgodbo o prihodnosti, ki nikdar ne mine«. Igra s podnaslovom komedija, melodrama, je »Zlahtna

freska izpisana v duhu povojnega neorealizma in se dogaja v l. 1948 na slovenskem podeželju v okolici Gorice«. Predpremiera bo v sredo, 20. t.m., ponovitve pa bodo 22., 23., 28. in 30. decembra vsakič ob 20.00 za Abonma in Izven.

Mesec december se je za SNG Nova Gorica začel z Dnevom odprtih vrat, v nedeljo, 3., ko so se otroci naučili porednosti Pedenjpeda v Pedenjpedpravlji Nika Grafenauerja - Marca Monsalva v izvedbi AMO in SNG Nova Gorica v živahnem režijskem spletu Emila Aberška. Odrasli gledalci, sicer zelo maloštevilni, so uživali ob gostovanju igralk Lenče Ferencak in pianista Lada Jakše, ki sta v režiji Barbare Korun »štiričrno« interpetirala delo Ivana Cankarja Gospa Judit. Dekadenčne sence v drami Gospoda Glembajevi so spet vznemirile občinstvo 4. t.m. Grška tragedija Bakhantke, kopro-

dukcija SSG in SNG Nova Gorica v režiji Vita Tauferja, je bila spet na novogoriškem odru 7. in 8. t.m. V nedeljo, 17., bo s predstavo Jamski človek Roba Beckerja gostoval Uroš Fürst v režiji Nataše Barbare Gračner. S slovitimi Molierovimi Scapinovimi zvijačami v režiji Borisa Cavazze bo v sredo, 27., prišla v goste SNG Drama Ljubljana. Ljubitelje »storij in baldorij« je zabaval Izotok Mlakar v Mestni galeriji v torek, 5.; podoben večer je bil tudi v soboto, 9. Decembra je še posebno drag otrokom, zato so v gledališču poskrbeli, da jim bo ta mesec čim lepše. Goriški vrtiljak je v soboto, 9., ponudil Malim polžkom gostovanje Gledališča Koper z igrico Toneta Pavčka Sonce in sončice, Velikim polžkom pa bo isto gledališče v soboto, 16., ob 10.30 in 16. uri odigralo igrico Njine Kokelj Španska princesa. Gledališče na vrhvi pa bo otrokom postreglo z glasbeno pravljico

Volk in kozlički v režiji in priredbi Emila Aberška v petek, 15., ob 16.30 (zaključena predstava) in v sredo, 27., ob 17. uri v Mestni galeriji Nova Gorica.

Ansambel SNG je 1. t.m. gostoval v Kulturnem domu Izola s delom Kobilice ali Moj oče igra loto Biljane Srbljanovič, z dramo Davida Raba Tisti, ki jih reka ne spusti pa v Gledališču Koper (1. in 2.). Koprodukcija predstava SNG NG Kosovelov dom Sežana Kako smo ljubili tovariša Tita R. Z. Doriča je pozabavala gledalce v Narodnem domu v Mariboru 2., 3., 4., 5. in 10. t.m., v Kulturnem domu v Bovcu pa 9. t.m. V Sevnici si jo bodo ogledali v četrtek, 14. Ljubka otroška igrice Modro piše M. Aduše Vidmar v koprodukciji Gledališča Koper bo 14. in 15. v Novem mestu, 16. in 19. pa v Cankarjevem domu v Ljubljani. Abonenti Nedeljskih gledaliških srečanj so bili v nedeljo, 10., ob 17. uri v veseli družbi dramske skupine KD Franc Zgonik Branik ob komediji Kadar se ženski jezik ne suče.

Iva Koršič

Iz članka objavljenega v slovenski izdaji revije National Geographic

Idrija mesto nad rudnikom

V novi številki slovenske izdaje zelo znane in ugledne revije National Geographic je bil objavljen tudi članek o Idriji, najstarejšem slovenskem rudarskem mestu, ki se razteza nad opuščenim rudnikom živega srebra. Napisal ga je Saša Petejan, fotografije pa so stvaritev Arna Hodaliča, enega najboljših slovenskih fotografov. Avtor začenja svoj prispevek z ugotovitvijo, "da so izkušnje, ki jih v Idriji pridobivajo ob zapiranju rudnika živega srebra, zanimive za mnoga rudarska mesta po svetu. Le polnjenje izpraznjenega podzemlja preprečuje, da bi se mesto vdrla v zemljo." Rudnik zapirajo že dvajset let, nekdanji rudarji pa so postali strokovnjaki za nove naloge in svoje delo dobro opravljajo.

Pisec prispevka je navedel zanimive podatke o pridobivanju živega srebra, pa tudi o sevanju ostalin te rude v okolje in prostor. Rudarji so v sto-

letjih izkopali pod Idrijo še eno mesto, temno in tiho. Skozi plasti kamnin so utrli 700 kilometrov rovov. Ustvarili so podzemno pot, ki bi, prenesena na površje, vodila od Idrije do Rima.

Iz izkopanin bi lahko zgradili Keopsovo piramido, pa bi ostalo dovolj materiala še za polovico druge piramide. V 500 letih so v Idriji pridobili 144.000 ton živega srebra. Z njim bi lahko

napolnili dva olimpijska plavalna bazena. Vendar pa domačine in ljudi v krajih vzdolž reke Idrijce vznemirja in bremeni tudi ugotovitev, da je v obdobju obratovanja rudnika okoli 35.000 ton živega srebra iz Idrije šlo v zrak, v reki Idrijco in Sočo ter z njima v Jadransko morje. Veliko ga je nakopičenega tudi v tleh, predvsem na območju nekdanjih žgalnic v Idriji. Rudarji in drugi

prebivalci so v obdobju rudarjenja sicer obolevali, vendar znanstveniki zdravja prebivalstva še niso temeljito preučili. Kljub temu je bil rudnik ljudem v Idriji zmeraj v ponos. Pisec članka v omenjeni reviji zatrjuje, "da še danes le redke meščane skrbi, da življenje z živim srebrom lahko vpliva na njihovo zdravje."

Nekdanji rudarji ali njihovi potomci podzemlje, ki so ga v stoletjih izpraznili, znova polnijo. Večino rudniških rovov so že zapolnili z osiromašenim betonom in posebno maso, mešanico kamene moke, cementa in vode, ki jo brizgajo v odprtine globoko pod zemljo. Idrijski strokovnjaki pričakujejo, da bodo z utrjevanjem rudniškega labirinta ustavili pritisk zemeljske površine na rudniško jamo. Dolež so zapolnili že 95 odstotkov rudnika in dela se bližajo koncu. "Od petnajstih rudniških obzorij, nekakšnih podzemnih nadstropij, kakršnih smo vajeni v stolpnih, jih dvanaest ni več dostopnih", je sporočil Saša Petejan, pisec članka o Idriji in njenem rudniku živega srebra, objavljenega v novi številki slovenske izdaje revije National Geographic.

M.

Kratke

V pričakovanju Božiča in Novega leta

V Sloveniji so mesta in tudi manjši kraji že okrašeni in razsvetljeni, začele se so tudi otroške in druge prireditve ob tradicionalnih dogodkih, Božiču in Novem letu. V sklop prazničnih dogodkov sodi tudi Dan samostojnosti, 26. decembra, ki je dela prost dan. Po razkošju svetlobe in

barv prednjači Ljubljana, kjer so samo za osvetlitev in okrasitev središča mesta in cest, ki vodijo vanj, namenili 70 milijonov tolarjev. Za koncerte, prireditve za mladino in zabavne prireditve v glavnem mestu pa so namenili še dodatnih 45 milijonov tolarjev.

Po sredstvih za okrasitev in razsvetljavo okolja sledijo Celje, Kranj, Piran, Velenje in druga mesta. Dodajamo, da zabavne in druge prireditve v Ljubljani, ki jih prirejajo ob Božiču in za Novo leto, obišče tudi do 45 tisoč ljudi, med temi jih je veliko iz tujine.

V Novi Gorici je družba Hit pred prazniki v centru mesta uredila drsališče. Na njem poteka šola drsanja za otroke, ki jim tudi brezplačno posojajo drsalke. Zimska plaža z drsališčem bo odprta do 7. januarja leta 2007.

Razstava o veliki poplavi na Idrijskem leta 1926

Na razstavišču Nikolaja Pirnata v gradu Gewerkenegg je na ogled razstava z naslovom Velika poplava na Idrijskem leta 1926. Priredil jo je tamkajšnji Mestni muzej, prikazani pa so fotografije, zapisi, spominska pričevanja in drugo gradivo o poplavi, ki je prebivalstvo Idrije prizadela 27. septembra leta 1926. Tedaj se je v najstarejšem slovenskem rudarskem mestu utrgal oblak, narasli sta Idrija in Nikova, okoliški potoki so s seboj odnesli vse, kar jim je bilo na poti. Podivjana voda je rušila hiše, odnašala mostove, poti, njive, drvarnice, skozi Idrijo pa valila hlodovino, grušč in kamenje.

Poplavljen je bil ves spodnji del mesta. Pri Rupčerju v sedanjih Vojkovi ulici je voda odnesla v smrt sestre Velikanje, ki sta pritekli iz hiše, da bi opazovali poplavo. Razstava gradiva o veliki poplavi na Idrijskem leta 1926 bo odprta do 14. januarja leta 2007.

Povečala se bo zbirateljska vrednost slovenskih tolarjev

V bankah že dovolj evrov

V trezorjih Narodne banke Slovenije in komercialnih bank že imajo dovolj evrov, skupne evropske denarne enote, ki bo 1. januarja leta 2007 začela veljati tudi v Sloveniji. Denar v bankovcih in kovancih sta poslali Evropska centralna banka in kovanica na Finskem. Priprave na uvedbo evra naj bi bile po zagotovilih finančnega ministra dr. Andreja Bajuka, Narodne banke in tudi komercialnih bank, povsem končane, tako da ob uvedbi nove denarne enote ne bi smelo biti zastoj ali večjih težav. Finančni minister dr. Andrej Bajuk je v uvodu prospekta z naslovom Prihaja evro, ki ga je izdala pristojna vladna služba, napisal tudi naslednje: "Koristi enotne valute ne bodo deležni le država, gospodarstvo in podjetniki, temveč jih bo občutil vsak od nas. Evro je stabilna valuta. Z njo smo že doslej lahko kupovali v dvanajstih državah Evropske zveze, z vstopom novih držav v območje evra pa se možnosti zgolj širijo. Ko se

bomo Slovenci tja odpravili na obiske, poslovne poti, dopuste, izlete ali po nakupih, nam ne bo treba več menjati denarja. Slovenskemu gospodarstvu bo evro pomagal boljše izkoristiti prednosti skupnega evropskega trga, potrošniki

pa bomo lahko enostavno primerjali cene istih izdelkov med različnimi državami."

Spričo njihove pomembnosti ponavljamo najvažnejše datume projekta za uvedbo evra v Sloveniji. Od 1. januarja pa do 14. istega meseca bo obdobje dvojnega obtoka evra in tolarja. V tem času bo evro že naš uradni denar, vendar pa se bo lahko še vedno plačevalo tudi s tolarji. Od 1. januarja do 1. marca leta 2007 bo potekala zamenjava tolarjske gotovine pri bankah brez plačevanja provizije, po poteku tega roka pa tolarjske bankovce brezplačno v Banki Slovenije brez časovne omejitve, tolarjske kovance pa do konca leta 2016. Ves knjižni denar, torej tudi denar na transakcijskih računih, bo samodejno preračunan v evro že 1. januarja naslednje leto. V obtoku bo sedem bankovcev in osem kovancev skupne evropske valute. Kot smo že poročali, bo imel vsak kovanec enotno "evropsko" in "nacionalno" stran. Evropska stran prikazuje Evropsko zvezo pred širitvijo v maju 2004 oz. geografsko podobo Evrope, medtem ko je nacionalna stran za vsako državo različna. Kljub tem razlikam pa lahko z vsemi evrokovanci plačujemo na celotnem evroobmočju. Naši narodni simboli na kovancih so naslednji: na kovancu za dva evra je upodobljen največji slovenski pesnik dr. France Prešeren; kovanec za en evro prikazuje utemeljitelja slovenskega knjižnega jezika Primoža Trubarja; na kovancu za 50 centov je upodobljen Triglav; na

kovancu za 20 centov sta prikazana konja lipicanca; kovanec za 10 centov prikazuje neuresničen načrt slovitega arhitekta Jožeta Plečnika za slovenski parlament; na kovancu za 5 centov je obris sejala; na kovancu za dva centa je podoba knežjega kamna na Koroškem, medtem ko kovanec za en cent prikazuje štokljo.

Med tistimi slovenskimi upokojenci, ki jim pokojnino prištevajo poštarji in jo izplačujejo v gotovini, so povzročila dvome in zaskrbljenosti nejasna sporočila poslovnih bank, naj omenjeni upokojenci odprejo bančni račun, "ker da osebni račun omogoča avtomatsko pretvorbo tolarjskih znakov v evro valuto, s čimer bi imetniku bili prihranjeni marsikateri nevspešnost in slaba volja." Na takšno "blagohotno" priporočilo poslovnih bank je reagiral Narodna banka z opozorilom, "da upokojencem nihče ne more odvzeti njihovih pravic, tudi tisto, da lahko pokojnino, če to želijo, prejema v gotovini, na dom." Takih upokojencev je v Sloveniji okoli 67.500.

Ob bližnji odpravi slovenskih tolarjev kot uradnega plačilnega sredstva v javnosti poudarjajo, da je bila prva nacionalna valuta v samostojni Sloveniji zelo priljubljena in cenjena. Izražala je tudi stabilno gospodarstvo in obdobje stalnega zniževanja inflacije. Zaradi tega zbiratelji Numizmatičnega društva Slovenije napovedujejo, da bo ob uvedbi evra narasla zbirateljska vrednost tolarja. Prvi slovenski desettolarski bankovec je že zdaj vreden en evro. Po uvedbi evra naj bi vrednost takoj narasla za nadaljnjih 20 odstotkov.

Poslali jih bodo vsem gospodinjstvom Minikalkulatorji za preračunavanje tolarjev v evre

Banka Slovenije je začela dostavljati 700 tisoč minikalkulatorjev slovenskim gospodinjstvom. Te sodobne aparate oz. tehnične pripomočke bodo zainteresirani lahko uporabljali za lažje preračunavanje zneskov iz tolarjev v evre, pri čemer jim bo v pomoč brošura z naslovom Pripravljeni na evro? To publikacijo je v sodelovanju s slovensko pripravila evropska centralna banka. Banka Slovenije je za nakup omenjenih minikalkulatorjev v tujini porabila 301.000 evrov. V Sloveniji sicer narašča vzdušje pričakovanja skupne evropske denarne enote. Vlada, Banka Slovenije, predstavništvo evropske komisije in poslovne banke prebivalstvo z letaki, priložnostnimi navodili in informacijami, z oglasi v javnih občilih in na druge načine seznanjajo z roki in drugimi podrobnostmi, ki jih je treba opraviti do 1. januarja leta 2007. Potrošniki naj zlasti pazijo

na morebitne primere dvigovanja cen in kršitve prijavi inšpekcijam. Pozorni naj nadalje bodo na morebitne primere ponarejenih evrov, saj so že našli nekaj ponarejenih kovancev skupne evropske valute. Po novem bo drobni imel veliko večjo vrednost, kot so v Sloveniji vajeni pri tolarjih. Za en evro lahko kupimo npr. pol kilograma kruha. Že zelo majhen kovanec za 10 centov je vreden skoraj 24 tolarjev. Dobro je ponoviti, da bo ob uvedbi evropske denarne enote, 1. januarja leta 2007, menjalni tečaj 239,640 tolarja za evro. Pa še to, da bo v času od 1. do 14. januarja mogoče plačevati v evrih in tolarjih, pri plačilu v tolarjih bo morebitna razlika vrnjena v evrih. Poslovne banke bodo tolarje svojih varčevalcev in drugih strank same zamenjale v evre. Sindikati potrošnikom predlagajo, da ohranijo nekaj računov za nakupe pred novim letom, na podlagi katerih bodo po uvedbi evra lahko ugotovili, ali je prodajalec zvišal cene.

Tolminski muzej izdal knjigo o gradnji in zgodovini Bohinjske proge Malo upanja za progo, ki jo država še vedno zanemarija

V tolminskem muzeju so pred kratkim odprli razstavo z naslovom Življenje ob železni cesti, ki prikazuje gradnjo in stoletno zgodovino Bohinjske železniške proge. Hkrati so slovesno predstavili tudi knjigo o tej progi. Delo obsega 190 strani, je ilustrirano z mnogimi fotografijami, tudi doslej neznanimi, besedila pa so prišli iz različnih strokovnjakov z različnih področij, zaradi česar ima knjiga bogato dokumentarno vrednost. Avtorji prispevkov so Karla Kofol, etnologinja in sociologinja kulture ter kustosinja v tolminskem muzeju; Marjana Lesar-Slovinik, arhitektka v holdingu Slovenske železnice; Matija Medvedšek, svetovalec na Agenciji Republike Slovenije za kmetijske trge in razvoj podeželja; Nataša Mrak, profesorica geografije in zgodovine; Boštjan Omerzel, član društva Soška fronta v Novi Gorici, ter Darja Pirih, geografinja in zgodovinarica.

Gradnjo in dosedanje zgodovino Bohinjske železnice opisujejo prispevki, ki so uvrščeni v več sklopov. Uvodoma je objavljena Zdravica ob stoletnici, ki jo je napisala Karla Kofol, ki je knjigo tudi uredila. V njej je tudi zapisala, "da je navdušenje nad novo železniško progo, ki je povezala Primorsko z Gorenjsko, v prvih letih njenega življenja presegalo vsa pričakovanja. Vsega lepega pa je bilo kmalu konec. Proga, ki se je imela za svoj obstoj zahvaliti gospodarskim, v veliki meri pa predvsem vojaškim krogom avstro-ogrskega cesarstva, je morala sprejeti odgovornost, ki ji je bila položena v zibko in zaradi katere je bila speljana prav skozi dolino Bače in ne po kateri izmed drugih predvidenih tras. Uspešno je prestala preizkušnjo, vendar je bila cena visoka. Utrpela je številne poškodbe, zaradi katerih si še dolgo časa ni opomogla. Še huje pa je bilo, da je

bila z določitvijo novih državnih meja kar za 27 let pretrgana na dva dela in je tako izgubila večino svojega prvotnega gospodar-

skega in prometnega pomena. Z leti so na bohinjsko lepoto pozabili tako tisti, ki jih je dolga leta hranila, kot tudi mnogi, ki bi

zanjo, že po službeni dolžnosti, morali zglebno in redno skrbeti. S progo, kaže, ne vemo kaj početi. Puščamo jo samo in zapuščeno ter se premalo zavedamo, da bi bilo naše življenje brez Bohinjske železniške proge najbrž precej drugačno, kot je danes. Obenem pa se s strahom in dvomom sprašujemo: Le kakšna bo njena prihodnost?"

Karla Kofol je v svojem prispevku z naslovom Konec druge svetovne vojne-upanje na ponovni razcvet bohinjske železnice se niso zanimale za bohinjsko progo, slab odnos do te prometnice pa se nadaljuje tudi sedaj. Zanimanje vloge in možnosti bohinjske proge v blagovnem in potniškem prometu v povojnem obdobju gre po mnenju izvedencev zagotovo pripisati tedanji ureditvi železnice. Odločanje o zadevah, povezanih z mednarodnimi železniškimi prevozi, je bilo namreč izključno v pristojnosti Jugoslovanskih železnic s sedežem v Beogradu. Slovenska uprava pa pri tem kljub protestom ni imela nobenih možnosti. Kljub temu pa se, po mnenju

ce analitično in objektivno razčlenila obnovo te prometnice, življenje ob progi ter vzpone in padce v blagovnem in potniškem prometu. Nato pa je zapisala: "Kljub industrijskim in drugim obratom ob progi je bilo upanje na ponovni razcvet Bohinjske železnice iz leta v leto manjše. Neuresničeni so ostali tudi ponovno obujeni načrti o dograditvi železniške povezave z Mosta na Soči do Bovca in po Idrijski dolini do Logatca in naprej proti Ljubljani, saj je bilo zanimanje gospodarstva za tovore po železnici premajhno. Nekdanje Jugoslovanske železnice se niso zanimale za bohinjsko progo, slab odnos do te prometnice pa se nadaljuje tudi sedaj. Zanimanje vloge in možnosti bohinjske proge v blagovnem in potniškem prometu v povojnem obdobju gre po mnenju izvedencev zagotovo pripisati tedanji ureditvi železnice. Odločanje o zadevah, povezanih z mednarodnimi železniškimi prevozi, je bilo namreč izključno v pristojnosti Jugoslovanskih železnic s sedežem v Beogradu. Slovenska uprava pa pri tem kljub protestom ni imela nobenih možnosti. Kljub temu pa se, po mnenju

Zdenka Kuštrina, nekdanjega pomočnika generalnega direktorja Slovenskih železnic, "ležen odnos do Bohinjske proge nadaljuje tudi sedaj, ko imamo lastno državo in je železnica izključno v slovenskih rokah." Karla Kofol je svoja razmišljanja o Bohinjski železniški progi tako nadaljevala in zaključila: "Nemočno se zavedamo, da muzejski vlak, ki je začel voziti leta 1986, in njegov nekaj let mlajši vrstnik, avtovlak, ki je začel voziti leta 1999, k povečevanju prometa ne bosta veliko prispevala. Pomagala ne bo niti naša pogostejša vožnja z vlakom. Veselje in navdušenje nad tovrstnimi prevozi bo kmalu minilo, saj se nekateri vlaki na manjših postajah ne ustavljajo več, promet pa je tako redek, da si vožnje zaradi časovne stiske preprosto ne moremo privoščiti. Na železniških postajah, ki so še v uporabi, je zaposlenih vedno manj ljudi. Bohinjska železnica, kateri so ob njenem nastanku v zibelko položali cel kup lepih prihodnosti, nam daje po stotih letih vtis, kot da bi ostala sama. Kljub temu da je najbrž za vedno preživela svoja najboljša leta, njen sijaj ne bo nikoli več tak, kot je bil nekoč."

NOVI
GLASGLAVNI UREDNIK Andrej Bratuž - ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik dr. Damjan Paulin
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.it
Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.it
Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.it

www.noviglas.it

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD,
tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 85 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Tmedia, Korzo Verdi 51 - Gorica, ul. Montecchi 6 - Trst.
Brezplačna tel. št. 800 129452, iz Slovenije in tujine 0039 0481 32879. E-mail advertising@tmedia.it

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC

Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu
Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

To številko smo poslali v tisk v torek, 12. decembra, ob 14. uri.

Zveza svobodnih sindikatov

Za izplačevanje trinajste plače delavcem

V Sloveniji so na pobudo osrednjega sindikata, Zveze svobodnih sindikatov Slovenije, že pred leti začeli izplačevati delavcem in drugim zaposlenim trinajsto plačo. Vendar so omenjeni plačni dodatek izplačevala le podjetja, ki so imela zadostne prihodke. Trinajste plače ali božičnice namreč ne določa noben predpis ali dogovor med delodajalci in zaposlenimi.

Zveza svobodnih sindikatov je s soglasjem drugih sindikatov tudi

letos pozvala delodajalce, naj zaposlenim delavcem in uslužbencem pred novim letom izplačajo trinajsto plačo. To obliko udeležbe pri rezultatih dela in poslovanja je lani prejela skoraj četrtina delavcev, zaposlenih v zasebnem sektorju. Sindikati poudarjajo, da so letošnji poslovni rezultati v Sloveniji veliko boljši in zato bi bilo prav in pošteno, da delodajalci pred novim letom 2007 nagradijo večino zaposlenih.

Šport

V A1 ligi kot edini vztrajajo vse od njene ustanovitve

Mošтво Poleta Kwins Združna kraška banka je edina ekipa, ki je prisotna na italijanski A1 ligi v hokeju na rolerjih že od same ustanovitve lige leta 1998. Oopenski konji so letošnjo sezono začeli z veliko novostjo: po večletnem azilu pri tržaški Ederi pri Svetem Ivanu končno igrajo prvenstvene tekme doma, na prenovljenem kotalkališču na openskem Pikelcu na Repentabrski ulici. Pokrita struktura, ki so jo poletovci lahko uresničili z javnim prispevkom in predvsem s pridnimi rokami svojih članov, ki so cele vikende preživljali na udarniškem delu, deluje impozantno, njeni prodorni reflektorji so vidni že s ceste, kot da bi bil kak nogometni stadion. Žal je prvo kolo novega prvenstva že

nakazalo tudi pomanjkljivosti športnega centra: ploščad so primerno pokrili, denarja pa je zmanjkalo za njeno zaprtje, tako

Marino Kokorovec

da so stranice odprte in je na tribuni v poznem sobotnem decembrskem popoldnevu, v itak zelo hladnem predelu, radovedne gledalce pošteno zeblo. Kakorkoli že v Poletovem taboru so si vsi edini, da je za društvo, zlasti za hokejiste in kotalkarje (kot znano klub razpolaga s šampionko Tanjo Romano in skupinico mladih nadobudnih tekmovalcev), objekt ogromna pridobitev. Hokejisti trdijo, da se je ob vrnitvi na Pikelc vzdrušje v ekipi vidno izboljšalo in da zdaj vendarle računajo na pravo domače igrišče. Hokejska sekcija pri openskem društvu je nadvse dejavna. Kot je povedal predsednik kluba Marino Kokorovec na

predstavitvi članske ekipe, se je odsek rodil kot okolje, ki daje možnost nadaljevanja aktivnosti upokojenim kotalkarjem. Hokej in line ali na rolerjih je sicer prvenstveno nastal kot poletna vadba za bolj znano enačico na ledu, a se je v Italiji razvil kot samostojna panoga in zdaj šteje A1 ligo z dvema skupinama in kar 16 ekipami. Število prvoligašev bodo v prihodnji sezoni zmanjšali na dvanajst, tako da je prvi cilj O-pencev letos obstanek v A1. Ekipa ima vse možnosti, da ji to uspe, čeprav naloga v kakovostni ligi ne bo lahka. Več ekip uvršča namreč poklicne hokejiste, kwinsi so celo ena redkih amaterskih postav. Kokorovec meni, da za društvo, kakršno je Polet, nima nobenega smisla vlagati v profesionalce od vsepovsod, za kar niti nimajo sredstev.

Igralce zato črpajo pretežno iz bogatega mladinskega sektorja, ki jamči kontinuiteto prve ekipe tudi za bodoča prvenstva. Letos so podpisali dogovor o sodelovanju s tržaškim društvom PAT, tako da se v Poletovem hokejskem mladinskem delokrogu vrti kar 60

mladih. Lani so se najmlajši pod vodstvom neutrudnega odbornika (in igralca prve ekipe) Mattea Delaca med drugim predstavili tudi kot skupina na Kraškem pustu. Trenutno nenadomestljivi so v članskem moštvu brata Mojmir in Samo Kokorovec, njihov bratranec Mitja Kokorovec, dolgoletni trener (vodja tudi mladinskega delovanja) iz osrednje Slovenije Aci Ferjanič, igralca iz Slovenije Jure Ferjanič in Aleš Fajdiga (tretjemu tujcu so se morali zaradi previsokih davkov za registracijo odpovedati), vratar Marco Marchioro ter mlada državna reprezentanta, ki sta zrasla pri Poletu, Davide Battisti in Stefano Cavalieri. Ekipa trenira dvakrat tedensko, v letošnji kvalifikacijski skupini prvenstva pa ji je srečen žreb vsaj prihranil neskončna gostovanja v južno Italijo (Kalabrija, Sicilija). Za konec lahko še svetujemo, da si kdaj pa kdaj ogledate v živo

NOGOMET

Elitna liga: Gorars - Juventus 1:0, Vesna - Sarone 1:1.
Promocijska liga: Capriva - Kras Komplex 1:2.
1. amaterska liga: Primorac - Primorje Interland 1:1.
2. amaterska liga: Breg - Beglione 1:2, Chiarbola - ZarjaGaja 1:0, Sovodnje - Pro Farra 1:0.
3. amaterska liga: Domio - Mladost 3:0.

KOŠARKA

C liga: Jadran Mark - Conegliano 69:67, Bor Radenska - Cordenons 82:86.
D liga: Breg - Sokol Ca' d'Oro 77:86, Kontovel - NAB Tržič 59:55.

ODBOJKA

Moška B2 liga: Val Imso - Itos Trento 2:3.
Moška C liga: Seta ZBDS - Vivit 0:3, Val Imso Faedis 3:0.
Ženska D liga: Bor/Breg Kmečka Banka - Palazzolo 3:0, Roveredo - Sloga List 3:1.
Moška D liga: Sloga Teletvito - Olympia Tmedia 3:0, Cordenons - Noš Prapor 3:0.

HOKEJ IN LINE

Moška A1 liga: Diavoli Vicenza - Polet Kwins ZKB 7:2.

NAMIZNI TENIS

Ženska A2 liga: Kras ZKB - Genoa 5:2.
Ženska B liga: Kras - San Pancrazio 1:4.
Moška C2 liga: Kras - Azzurra Gorizia 5:3.

openske hokejiste ob sobotah ob 21. uri na Opčinah. Ne bo vam žal.

HC

DTTZ Žiga Zois in DPZ Ivan Cankar

Na ekskurziji v Ljubljani

Naša jesenska ekskurzija se je začela nekega hladnega, sončnega jutra. V avtobusu smo bili še vsi zaspani, a vseeno polni pričakovanja. Kot bi mignil, smo se znašli v Ljubljani. Izkušeni šofer nas je pripeljal naravnost na Letališko cesto, kjer je tovarna Julon. Tam smo se razdelili v dve skupini. Prva skupina si je z vodičem ogledala zaključne faze proizvodnje tanjših poliamidskih vlaken, iz katerih izdelujejo najlonke in razno sintetično spodnje perilo; druga skupina pa se je seznanila s proizvodnjo debelejših umetnih vlaken, ki jih uporabljajo v avtomobilskem sektorju, izdelujejo preproge, tapisome itd. Tovarna Julon d.d., s sedežem v Ljubljani, je bila ustanovljena leta 1969 in je članica Združenja kemijske industrije. Lastnik je italijanski Gruppo Bonazzi, ki ima poleg omenjene tovarne še podjetje Aquafil s sedeži v Italiji, Bolgariji, Srbiji in Veliki Britaniji in podjetje Bulgari Filati d.o.o. Generalni direktor, odgovoren za poslovanje v tujini, je Edi Kraus,

Slovenec iz Trsta, nabavo pa vodi Mitja Štoka. Podjetje je visoko specializirano v proizvodnji umetnih vlaken oz. poliamidnih filamentov, granulato, sintetičnih vlaken za tekstilno industrijo in tehnopolimerov. Države, s katerimi sodeluje Julon, so v glavnem države Evropske unije, posluje pa tudi z nekaterimi skandinavskimi, azijskimi in afriškimi državami. Podjetje šteje kar 509 zaposlenih. V menzi za osebe smo imeli okusno in izdatno kosilo, na katero nas je gostoljubno povabil generalni direktor. Zato je bila vožnja v mestno središče živahnejša kot jutraj. Na Kongresnem trgu nas je pričakala vodnica, ki nam je povedala nekaj besed o samem trgu. Trg je na tem mestu stal že v baroku, kasneje so ga preuredili za kongres Svete aliance, po katerem je dobil tudi ime. Na južni strani trga je stavba univerze, nedaleč stran pa stoji Slovenska filharmonija, kjer je sedež najstarejše slovenske založbe, Sloven-

ske matice.

V parku Zvezda, ki zavzema osrednji del trga, se nahaja več znamenitosti: na kamnitem stebru je postavljena kopija pozlačene bronaste kipa emonskega patricija s sidrom, ki so ga postavili po priključitvi Primorja Sloveniji. V spremstvu vodnice smo vstopili v Narodno in univerzitetno knjižnico (NUK) in spoznali zgodovino njenega nastanka. Ker je za vstop v čitalnico potrebna članska izkaznica, smo ostali le pri vhodu. Knjižnica je bila zgrajena med letoma 1936 in 1941 po načrtu znanega arhitekta Jožeta Plečnika. V tlorisu ima obliko trapeza. Videli smo, da je vmesni stopniščni trak v črnem marmorju, hodnik pa obdaja 32 marmornih stebrov, ki povezujejo glavni vhod. Knjižnica je najpomembnejše Plečnikovo delo v Ljubljani. Prav blizu NUK-a so Križanke. Gre za obsežen samostanski kompleks, ki ga je preuredil Jože Plečnik. Dal je vgraditi vrsto oken in tako omogočil pogled v notranjost. Tam so razstavljeni tudi arheološki ostanki. Plečnik je bil izjemno občutljiv za detajle, zato je izvirno oblikoval tudi tlak in zanimive stenske svetilke na fasadah atrija. Poletno gledališče v Križankah je najbolj priljubljeno

ljubljsko koncertno prizorišče na prostem. Med sprehodom po stari Ljubljani smo si ogledali še Mestno hišo ali Rotovž, kjer je sedež mestne občine Ljubljana. Tam smo čisto slučajno srečali novogoriškega župana Brulca, ki je bil verjetno na obisku pri zdaj že nekdanji županji Danici Simšič. V predverju stavbe sta ohranjena poznogotska plošča z grbom in kip Herkula z levom, v arkadah dvorišča pa je nameščen Narcisov vodnjak. Na robu Mestnega trga stoji Robbov vodnjak, eden najbolj znanih spomenikov baročne Ljubljane, delo kiparja Francesca Robba. Vodnjak ima obliko trilista ali starega mestnega pečata, trije kipi rečnih bogov pa verjetno predstavljajo tri kranjske reke: Savo, Ljubljanico in Krko. Na ogled je sicer samo kopija, saj so original postavili v muzej in ga tako zavarovali pred onesnaženjem. Naš sprehod se je nadaljeval mimo stolnice, baročne dvoranske cerkve v obliki latinskega križa s

stranskimi kapelami. Zelo zanimiva so se nam zdeli poslikava kupole in seveda glavna vhodna vrata, ki upodabljajo zgodovino Slovenije. Stavba ima pokrit nadstropni hodnik, s katerim je po-

kakega izmed mnogoštevilnih ljubljanskih lokalov, tretji pa so šli po nakupih. Proti večeru smo s Kongresnega trga odpotovali proti domu. Vsi smo bili dobre volje, nekoliko

vezana z Nadškofijskim dvorcem. Poslužil se ga je prejšnji papež, Janez Pavel II., med svojim obiskom v Sloveniji. Ko smo prišli do Tromostovja in Prešernovega trga, smo imeli na razpolago nekaj prostega časa. Nekateri dijaki so nadaljevali ogled mestnih zanimivosti, drugi so zavili v

utrjeni, a zadovoljni. Okoli 19. ure smo dospeli v Gorico, kjer smo se poslovili od sošolcev in profesorjev.

Greta Beuciar,

Francesca Iancig, Emanuel

Radetič in Julijan Černic

4. razred trgovskega zavoda Žige Zois iz Gorice

Peš po Korziki (31)

Med morjem in gorami

18. Veselje v kanjonu Spelunca
Sobotno jutro v Oti se je začelo že zelo zgodaj. Še preden se je zdani-
lo, in to po zaslugi lokalnih lov-
cev, ki so si izbrali parkirišče pred
zavetiščem za zborna mesto pred
pogonom. Ko sem pogledal skozi
okno, sem zagledal kakšnih pet-
najst možakarjev v zelenih
uniformah, ki so se kljub rani uri
razposajeni kot otroci pred odho-
dom v lunapark tresli od
navdušenja oziroma pričako-
vanja, malo pa tudi zaradi mraza,
ki so ga preganjali s požirki iz "pri-
srčnic," v katerih zagotovo niso
imeli čaja, limonade ali česa po-
dobno brezalkoholnega. Nažirali
so se z visokooktanskimi pekoči-
nami, njihova terenska vozila pa
so s prižganimi motorji zamolklo
brundala in pošiljala v zrak
oblake izpušnih plinov. Res pov-
sem usklajeno z naravo, ni kaj.
Ko so se morilci divjih prašičev
odpeljali na svojo kravato misijo,
je bilo le nekaj minut vse tiho,
potem pa so začeli, hvala Bogu
zadnjič, ropotati nemški mlade-
niči, ki so prenočevali v istem za-

vetišču, a v skupnih prostorih dve
nadstropji nižje. Že prejšnji večer
sva jih z Jano opazovala
in ugotavljala, da so pre-
cej poklapani. Očitno je
bilo, da so se imeli na po-
hodniških počitnicah fi-
no in da jim ni do vrnit-
ve domov. Med potjo so
se prav gotovo bolje spo-
znali, morda so se rodile
celo kakšne nove ljubez-
ni. Kakorkoli že, nobene-
ga veselja ni bilo zaznati v
njihovi držbi, ko so po
večerji razdeljeni v nekaj
manjših skupin ali po pa-
rih posedali pred vho-
dom v Gite.
Točno ob osmih zjutraj
so se vkricali v avtobus, ki
je ustavil pred prenočiščem, in se za
vedno odpeljali iz te
zgodbe. Kmalu po njho-
vem odhodu sem se,
medtem ko je Jana še spa-
la, odpravil v trgovino po vse
potrebno za zdrav, energetsko bogat
zajtrk. Med vračanjem sem v sku-

pni jedilnici, ki je bila v pritličju,
tik ob cesti, zalotil lokalnega pe-
sjana. Dolgodlaka mrcina je izko-
ristila odprta vrata, prevrnila koš
za smeti in njegovo polno vsebi-
no - nemški mladeniči so vso
hrano, ki jim je ostala, vrgli pre-

drugega. On pa me je pogledal s
tistim zmedenim pasjim pogle-
dom in bi kar nadaljeval z razme-
tavanjem, če ga ne bi z nekoliko
povišanim glasom ustavil in
usmeril ven na cesto. S seboj je
vzel vrečko, polno muslija, jo zu-

vim vonjavam naproti. Kljub ne-
redu, ki ga je kosmatinec povzo-
ročil, me je srečanje z njim spravi-
lo v dobro voljo.
Ko sem se vrnil v najine razkošne
sobane, je bila Jana že pokonci.
Pozajtrkovala sva na balkonu, tri
nadstropja nad cesto, s ka-
tereja je bilo videti daleč
naokrog in v dolino. Res
prva liga.
Oto sva zapustila kmalu
po devetih zjutraj. Do na-
slednjega etapnega cilja v
Marignani naj bi hodila
pet ur, od tega uro in pol
skozi baje zelo zanimiv in
slikovit kanjon Spelunca.
Oba sva bila radovedna in
polna pričakovanj. Za
morebitno čofotanje v
reki je bilo že malo
premrzlo, za krajše po-
stanke in foto utrinke pa
so bile razmere idealne.
Vse do reke sva se spušča-
la ob robu starega in res
obsežnega oljčnega nasa-
da. Debla nekaterih dre-
ves so bila tako debela, da
sem jih opazoval s spošto-
vanjem. Zagotovo so ime-
la nekaj sto let in so "videla" ozi-
roma preživela že marsikaj. Če bi
znala govoriti, bi bilo zelo zani-

mivo poslušati njihove zgodbe.
Spust se je zaključil pri znanem in
turistično obleganem kamnitem
mostu Ponte de Ota, ki je prečkal
reko Porto. Tam je vzdrušje neko-
liko pokvarila množica turistov,
ki so se k znamenitosti spuščali z
obeh bregov, saj je cesta na obeh
straneh reke potekala le nekaj me-
trov nad rečno strugo. Oznake so
naju vodile prek mosta, potem pa
naprej ob levem bregu vse do pre-
cej mlajšega cestnega mostu, ob
katerem je bil vhod v kanjon Spe-
lunca.
Za razliko od gneče pri kamnitem
mostu v kanjonu nisva srečala ve-
liko obiskovalcev. Skozi kanjon
speljana pot je bila tu in tam
opremljena z ličnimi informativ-
nimi tablam, na katerih so bile
predstavljene tam živeče živali in
rastlinje ter podnebne geološke in
druge značilnosti območja. Žal so
bili vsi zapisi v francoskem jeziku,
tako da sva gledala bolj "slike",
kot brala. Sem pa tja sva slišala
strele lovske pušk in na tihem
preklinjala. Vedel sem, da gre za
modele, ki so se zjutraj zbrali pred
zavetiščem, in misel na
prestrašene živali na begu me ni
prav nič veselila.

/ dalje

Nace Novak

Ker so bili podatki o flori, fauni in sestavi tal le v francoskem jeziku, sva na informativnih tablah v kanjonu gledala bolj slike

prosto stran - raztresla po celem
prostoru.
"Bravo, prijatu," sem rekel, kaj bi

naj rutinsko raztrgal z zobmi, ma-
lo povohal in požvečil, potem pa
ga je odneslo novim, bolj zanimi-

Naj postane **NOVI GLAS** tudi tvoj Glas!

NOVI GLAS
moj glas
tvoj glas
naš glas
naš glas
naš glas

*primorski
tednik*

Novi naročnik ali tisti, ki podari naročnino na naš tednik novemu naročniku, bo **prejel v dar letošnjo knjižno zbirko** Goriške Mohorjeve družbe, ki jo sestavljajo naslednje knjige:

- KOLEDAR GMD 2007
- Tereza Srebrnič: V OBJEMU SONČNE AFRIKE
- Danijel Čotar: DOMAČE SIRARSTVO ZA ZABAVO IN ZARES
- Miroslava Leban: MRAVLJA HOČE V ŽIVALSKI VRT

NAROČNINA ZA LETO 2007 ZNAŠA:
za Italijo 45,00 evrov
za Slovenijo 48,00 evrov
za inozemstvo 85,00 evrov